

Віктор Мойсієнко

ПРОТОГРАФИ І МОВА ЛАВРИШІВСЬКОГО ЄВАНГЕЛІЯ

Лавришівське Євангеліє /далі Лвр.Є./ – апракос повний. Пам'ятка точно не датована й не локалізована. Наявна наразі інформація про її постання та потрактування палеографічних і мовних особливостей – суперечлива. Вже від перших описів Євангелія існують різні гіпотези щодо місця його написання /О. Востоков – руське, Є. Карський – білоруське, західноруське; І. Свєнціцький – білоруське; Ю. Лабинцев та А. Сем'янчук – білоруське, в Лавришівському монастирі; М. Волков, О. Лосєва – українське, галицько-волинське; Т. Фределювна – українське, південноруське; В. Німчук – українське; Ю. Шевельов – українське, в київсько-поліській діалектній зоні; О. Попова та М. Сморонґ-Ружицька – українське, в одному зі скрипторіїв Галичини або Волині[1]; М. Дурново – південноруського ізводу[2]; А. Турилов – волинське (принаймні за мовними особливостями писарів)/[3]; С. Темчинас пов'язує створення пам'ятки з переписувачем «Паренесису» (грец. – повчання) Єфрема Сирина Ієвом /Євом/ у кінці XIII ст., тому закономірними в «цих рукописах є наявність волинських регіональних особливостей»[4]. Значні розбіжності й про час постання пам'ятки: від кінця XIII ст. (І. Первольф[5], А. Турилов, В. Крисько[6]) до другої половини XIV ст. (В. Моле[7]).

Загалом ця важлива для руської (української) писемності пам'ятка не дуже часто потрапляла в поле зору дослідників. І якщо мініатюри Лвр.Є. ґрунтовно досліджували В. Моле[8], О. Попова[9], М. Сморонґ-Ружицька[10], то палеографічно-лінгвістичні особливості – лише І. Свєнціцький[11] та Т. Фределювна[12], причому прийшли до протилежних висновків: український мовознавець відніс пам'ятку до білоруських, польська дослідниця – до українських.

[1] *Любащенко В.* Церковні рукописи Галицько-Волинської Русі XII–XIV століть: спроба узагальнення (закінчення) / В. Любащенко // Княжа доба: історія і культура / [відп. ред. В. Александрович]; НАН України, Ін-т українознавства ім. І. Крип'якевича. Львів, 2011. Вип. 5. С.99–103.

[2] *Дурново Н. Н.* Введение в историю русского языка. Ч.1. Источники. Брно, 1927. Перевидання: Москва, 1963. С. 73.

[3] *Турилов А. А.* Книгописание // Православная энциклопедия. Электронная версия. Владимиро-Волынская епархия. [електронний ресурс], режим доступу: http://www.pravenc.ru/text/159136.html.

[4] *Темчинас С. Ю.* Основание Лавришевского монастыря в свете рукописной продукции книжника Иева (вторая половина XIII в.) // «Вертоград многоцветный». Сборник к 80-летию Бориса Николаевича Флори. М., 2018. С. 161.

[5] Див.: *Friedelówna T.* Ewangeliarz Ławryszewski. Monografia zabytku. – Wrocław; Warszawa; Kraków; Gdańsk, 1974. С. 6.

[6] Укладачі «Словаря древнерусского языка XI–XIV вв.» у передмові до XI тому уточнюють датування Лвр.Є. – ост. чв. XIII ст. Див.: *Крысько В.* Предисловие // Словарь древнерусского языка XI–XIV вв. Москва, 2016. С. 10.

[7] Див.: *Friedelówna T.* Ewangeliarz Ławryszewski. … С. 6.

[8] *Molè W.* Miniatury Ewangeliarza Ławryszewskiego nr 2097 w Muzeum ks. Czartoryskich w Krakowie // Sprawozdania z posiedzeń Akademii Umiejętności. Kraków, 1927. Nr 31, zesz. 2. S. 4–5.

[9] *Попова О. С.* Русская книжная миниатюра XI–XV веков // Древнерусское искусство. Рукописная книга. 1983. Сб. 3. С. 23.

[10] *Smorąg-Różycka M.* Ewangeliarz Ławryszewski. Kraków, 1999.

[11] *Свенцицкий И.* Лаврашевское Евангелие нач. XIV в.: (Палеографическо-грамматическое описание) // Известия Отделения русского языка и словесности. Т. 18. Кн. 1. 1913. С. 206–228. У дослідженні покликаємося на опублікований у виданні переклад цієї статті, здійснений *В. Корнієнком*: Іларіон Свєнціцький. Лавришівське Євангеліє XIV століття. Палеографічно-граматичний опис. С. 384–393.

[12] *Friedelówna T.* Ewangeliarz Ławryszewski. Monografia zabytku. Wrocław; Warszawa; Kraków; Gdańsk, 1974.

У своєму дослідженні ми послуговуємося нумерацією аркушів, проведеною І. Свєнціцьким. Відповідності усіх представлених у пам'ятці нумерацій див. у Додатку 1. Оскільки спеціальні студії вивченню мови Лвр.Є. присвятили І. Свєнціцький та Т. Фределювна, на яких ми найчастіше покликаємося, то для зручності користування подаємо такі відповідності: Т. Фределювни[13], І. Свєнціцького, бібліотечної.

Частина	Нумерація Фределювни (сторінкова)	Нумерація Свєнціцького (аркушева)	Бібліотечна нумерація (сторінкова)
I	1–122	1–61зв.	1–124
II	123–138	62–69зв.	125–140
III	139–154	70–77зв.	141–156
IV	155–166	78–83зв.	157–168
V	167–178	84–89зв.	169–180
VI	179–част.185	90–част.93	181–част.187
VII	част.185–188	част.93–94зв.	част.187–190
VIII	189–198	95–99зв.	191–200
IX	199– част.225	100–част.113	201–част.227
X	част.225–244	част.113–122	част.227–246
XI	245–280	123–140зв.	247–280
XII	282–324	141зв.–158зв.	282–324
XIII	325–366	159–179зв.	325–366

Для датування й локалізації пам'ятки важливо встановити протографи та виділити діалектні особливості.

ПРОТОГРАФИ

Оскільки погляди дослідників на місце написання розділилися між українськими та білоруськими теренами (див. вище), то ми здійснили текстологічний аналіз, порівнюючи Лвр.Є. із повними апракосами української редакції, датування й місце написання яких особливих сумнівів не викликає – Мстиславове Євангеліє к. XI – п. XII ст. – далі М.Є., Добрилове Євангеліє 1164 р. – Д.Є., Холмське Євангеліє XIII ст. – Х.Є., Бучацьке Євангеліє XII–XIII ст. – Б.Є., Луцьке Євангеліє XIV ст. – Л.Є., а також Оршанське Євангеліє XIII ст. – Ор.Є. і Друцьке Євангеліє XIV ст. – Др.Є., створення яких деякі дослідники пов'язують із білоруськими землями. Для порівняння залучено й точно датований і локалізований короткий апракос Євсевієве Євангеліє 1283 р. – Є.Є. Використовуємо приклади із текстологічних досліджень: Евангелие от Иоана в славянской традиции / Изд. подг. А. А. Алексеев, И. В. Азарова, Е. Л. Алексеева, М. Б. Бабицкая и др. СПб., 1998 та Евангелие от Матфея в славянской традиции / Изд. подг. А. А. Алексеев, И. В. Азарова, Е. Л. Алексеева, М. Б. Бабицкая и др. СПб., 2005. Тому в дослідженні прийняті скорочення євангелій, використані в цих виданнях. Для порівняння долучаємо тексти, датовані не пізніше першої половини XIV ст.

Збіжності лише з одним із порівнюваних євангелій[14]:

І писар /до 61зв./

Tr **въ ѥдинъıи соуботъ** Ів XX/19 Лвр.Є. 9 +/**въ ѥдинъ сѫботъ** Tr Иоан., с. 93/[15], в інших – **въ ѥдинъıи соуботъı** М.Є. с. 35–36, **въ ѥдиноу соуботоу** Д.Є. с. 50, Л.Є. 7, **въ ѥдину суботу** Др.Є. 5, **въ ѥдино соуботъ** Х.Є. 7зв.; **видиши соукъ во ѡцѣ братꙋ твоѥмꙋ** Мт VII/3 Лвр.Є. 48зв. +/Tr/, в інших – **брата своѥго** М.Є. с. 64, Д.Є. с. 128, Х.Є. 32зв., Л.Є. 49, **братоу своѥмоу** Ор.Є. 5 +/**брата твоѥго** давн. текст Матф., с. 42/; **в поуть**

[13] 13 частин у пам'ятці виділила Т. Фределювна. *Friedelówna T.* Ewangeliarz Ławryszewski… С. 10–11. Текстологічний та палеографічний аналіз не дає підстав для такого поділу.

[14] У порівнюваних текстах представлено передовсім лексичні збіжності/розходження. Про фонетичні та граматичні – в параграфі про мовні особливості.

[15] Знаком + вказуємо на відповідні збіжності за дослідженнями: Иоан. – Евангелие от Иоана в славянской традиции / Изд. подг. А. А. Алексеев, И. В. Азарова, Е. Л. Алексеева, М. Б. Бабицкая и др. СПб., 1998 та Матф. –Евангелие от Матфея в славянской традиции / Изд. подг. А. А. Алексеев, И. В. Азарова, Е. Л. Алексеева, М. Б. Бабицкая и др. СПб., 2005.

странескъ Мт X/5 Лвр.Є. 49 +/Tr Матф., с. 55/, в інших – страньнъıи М.Є. с. 66, страненъ Д.Є. с. 131, Х.Є. 33, Л.Є. 50, Др.Є. 30, в поуть ıaзыкъ Ор.Є. 5;

Mr да wтрѣшить ремѣнь ѿ Ѳбоутели єго Ів І/27 Лвр.Є. 7 /Mr Иоан., с. 5/, в інших – сапогоу єго М.Є. с. 32, Д.Є. с. 40, Є.Є. с. 42, Л.Є. 2, Др.Є. 2, ѿ wбоуви єго Х.Є. 4зв. + /Tr Иоан., с. 5/;

І писар /від 64зв./

Є.Є. вѣлье ѕѣло Мт VII/27 Лвр.Є. 52, Є.Є. с. 104 +/давн. текст велиє Матф., с. 45/, в інших – велико Д.Є. с. 135, Х.Є. 34зв., Ор.Є. 7зв., Л.Є. 52зв., Др.Є. 31зв.);

Б.Є. и призъıвающимъ дроугъ дроуга Л VII/32 Лвр.Є.[16], в інших – призъıвающь д. д. М.Є., Д.Є., призъıвающе д. д. Ор.Є., Др.Є., Л.Є.;

Ор.Є. принесъши стькланицю мюра Л VII/37 Лвр.Є. 91зв., Ор.Є. 49зв., в інших – п. алавастръ хризмъı М.Є. с. 116, Д.Є. с. 268, Х.Є. 75зв., Л.Є. 117зв., Др.Є., алавастръ мүра Б.Є. 30; ҃ѣ ю сотъ пѣнязь Л VII/41 Лвр.Є. 91зв., Ор.Є. 49зв., в інших – пѧтию сътъ кентинарии М.Є. с. 116, пѧтью сотъ динарии Д.Є. с. 268, Х.Є. 75зв., Др.Є., динариї Л.Є. 117зв., динарь Б.Є. 30; приведоша к немоу глоухъ гоугнивъ М VII/32 Лвр.Є. 125, п. к н. глоуха и гоугнива Ор.Є. 93, в інших – въведоша к н. ѕаıакливъ Д.Є. с. 416, ѕаıакливa Л.Є. 180, Др.Є. 125зв., п. к н. глоуха и нѣма М.Є. с. 174, Х.Є. 119; медлить мои г҃нъ прийти и начнеть бити клеврѣтъı своıa Мт XXIV/48-49 Лвр.Є. 125, Ор.Є. 102зв., в інших – моудить м. г. п. и н. б. дроугъı с. М.Є. с. 186, моудить м. г. п. и н. б. подроугъı с. Д.Є. с. 447, медлить м. г. п. и н. б. дроугъı с. Х.Є. 128, медлить м. г. п. и н. б. подроугъı с. Б.Є. 116, Др.Є. 136 +/Gf, Ju, Tr, Vl Ев./, давн. текст – /кьснитъ м. г. п. и н. б. клеврѣтъı с. Матф., с. 134/; на ... д҃нь великии Мт XXVII/15 Лвр.Є. 151, на ... д҃нь великъıи Ор.Є. 117зв. +/OE/, на ... д҃нь великъ М.Є. с. 215, Д.Є. с. 498, Б.Є. 134, Др.Є. 151 +/давн. текст Матф., с. 151/; рци оубо намъ Мт XXII/17 Лвр.Є. 132зв., Ор.Є. 99зв. +/давн. текст/, в інших – повѣжь оу. н. М.Є. с. 183, Д.Є. с. 437, Х.Є. 125, Б.Є. 112, Л.Є. 189, Др.Є. 133 +/Gf, Ju, Tr Матф., с.118/; во въскрѣшеньи же мертвъıхъ Мт XXIV/31 Лвр.Є. 133, о въскрѣшении Ор.Є. 100. +/давн. текст/, в інших – о въстании М.Є. с. 183, Д.Є. с. 439, Х.Є. 125зв., Б.Є. 112зв., Др.Є. 133зв. +/Gf, Ju, Mr, Tr Ев. Матф. с. 119/, по оустаньи Л.Є. 190;

Х.Є. бѣ же пѣщь и камѣнь належаше на нѣи Ів XI/38 Лвр.Є. 128зв., Х.Є. 121зв. +/давн. текст/, в інших – б. ж. гробъ и камень М.Є. с. 178 /Ju, Tr/, Д.Є. с. 425, Ор.Є. 96, Др.Є. 128зв., б. ж. пещера и камѣнь Л.Є. 184 / Gf, Gl, OE, SK, Vk Иоан., с. 53/;

Gl слъıшавъше ıако въмолчи садоукиıа Мт XXIV/34 Лвр.Є. 133, в інших – с. ıa. срами с. М.Є. с. 183, Д.Є. с. 439, Ор.Є. 100 +/Матф., с. 120/, Х.Є. 125зв., Л.Є. 190 с. ıa. посрами с. +/Gf Матф., с. 120/, с. ıa. осрами с. Б.Є. 112зв.; на моисѣинѣ сѣдалищи сѣдоша Мт XXIII/2 Лвр.Є. 133зв. +/Gl на мосиинѣ/, в інших – на мwсѣовѣ с. М.Є. с. 184, на мосѣовѣ с. Д.Є. с. 440, Х.Є. 126 Ор.Є. 100зв. +/давн. текст Матф., с. 122/, на моисѣивѣ с. Б.Є. 113, Л.Є. 190зв., на моисѣовѣ с. Др.Є. 134;

ІІ писар

Tr и се хоулна Мт IX/3 Лвр.Є. 61зв. +/Tr/, в інших – врѣдьнѣ М.Є. с. 76, Д.Є. с. 158, Х.Є. 42зв., Л.Є. 64, Др.Є. 34, власвимисаıеть Ор.Є. 10 +/Ar, Gf, Kr, Mr, Tp, Vk Матф., с. 50/;

Л.Є. w тебѣ и бл҃гоизволихъ Л III/22 Лвр.Є. 84зв., Л.Є. 108, в інших – w тебѣ и бл҃говолихъ М.Є. с. 108, Д.Є. с. 246, Х.Є. 68-68зв., Ор.Є. 43, Др.Є. 69;

Ор.Є. боудѣть щедри Л VI/36 Лвр.Є. 89зв., боудѣте оубо щедри Ор.Є. 47, в інших – б. оу. м҃лрди М.Є. с. 114, Д.Є. с. 261, Х.Є. 73, Др.Є. 73зв., б. м҃лрди Л.Є. 114зв. б. милосерди Б.Є. 26зв.;

ІІІ писар

Х.Є. оуповающимъ на б҃атьство М X/24 Лвр.Є. в інших – оуповающимь богатьствъмь М.Є., Д.Є., Б.Є., Ор., Л.Є., Др.Є; г҃лще въ себе М X/26 Лвр.Є., в інших – г҃люще къ себѣ М.Є., Др.Є., себе Д.Є., Б.Є., Ор.Є, собѣ Л.Є.; и иже ѕло словесить wц҃а и м҃трь М VII/10 Лвр.Є. 81зв., Х.Є. 65зв., в інших – и и. ѕлѣ с. w. и м. М.Є. с. 104, Ор.Є. 38зв., Л.Є. 100зв., и и. ѕ. с. wч҃а и м. Др.Є. 64, и и. ѕ. словить w. и м. Д.Є. с. 235, Б.Є. 15 и и. ѕлословить w. и м.,

Gl /на стор. плутані почерки І /після 64зв./ і ІІІ/ ıако безакъньнѣ разоумѣıеть w б҃скъıхъ ... безакъньно разоумѣнье Мт XXVI/65, Лвр.Є. 149зв. +/Gl/, в інших – ıако хоулоу рече ... слъıшасте хоулоу єго М.Є. с. 203-204, Д.Є. с. 491-492, Х.Є. 141 +/Ar, Gf, Ju, OE, Vk, Tr/, ıако хоулѹ г҃леть ... слъıшасте хѹленииє юго Б.Є. 128, Л.Є. 214, Др.Є. 149, ıако власьфимию рече ... слъıшасте власьфимию юго Є.Є. с. 223 +/давн. текст Матф. с. 148/;

[16] Приклади без паспортизації взято із порівняльної таблиці «Текстові збіжності», див. Додаток 2.

М.Є. а не на свѣтлѣ оуто въꙁложит сѧ М IV/21 Лвр.Є. 69, свѣтилѣ М.Є. с. 97, в інших – а н. н. с. оу. въꙁложонъ боудеть Б.Є. 6, а не на свѣщьницѣ оуто положить сѧ Д.Є. с. 206, не да ли на свѣщникъ въꙁложити и Х.Є. 59, а не на свѣтилѣ поставлıають сѧ Л.Є. 91.

Текстові збіжності з кількома із порівнюваних євангелій:

І писар /до 61зв./– исповѣда и не ѿверже сѧ. и гл҃а. Ів І/20 Лвр.Є., Х.Є., Л.Є. + /Tr Иоан., с. 4/, в інших – відсутнє и гл҃а; вниде іс҃ь въ жідовьскоу ꙁемлю Ів ІІІ/22 Лвр.Є. 3зв., Л.Є. 6зв., в інших – июдѣискоу М.Є. с. 35, Х.Є. 7, Д.Є. с. 49, Є.Є. с. 46, Др.Є. 4зв. +/давн. текст Иоан с. 13/; ıехахахоу (!) на небо ѡнъ полъ морѧ Ів VI/17-18 Лвр.Є. 13зв., ıехахоу Л.Є. 12 +/ѣхаахоу Tp, Tr/, в інших – идѧхоу Д.Є. с. 59, Х.Є. 10зв., Є.Є. с. 53 +/давн. текст Иоан., с. 26/, гребѧхꙋ Др.Є. 7зв.; рє҃ къ вѣровавшимъ к немоу жидомъ Ів XIII/31 Лвр.Є. 25зв., Л.Є. 21+ /Tr, Иоан., с. 40/, в інших – июдѣомъ +/давн. текст Иоан., с. 40/; не хотѧше во июдѣихъ ходити Ів VII/1 Лвр.Є. 22 +/As, Bn, Tp, Ju, Tr/, в інших – въ июдѣи ходити М.Є. с. 43, Д.Є. с. 70, Є.Є. с. 62, Х.Є. 14 +/давн. текст Иоан., с. 32/, во июдеи быти Л.Є. 17зв., въ июдѣю ити Др.Є. 10зв.; праꙁдьникъ июдѣескъ коущнаго потъчѣньıа Ів VII/2 Лвр.Є. 22, Л.Є. 18, Др.Є. 11 +/Tr, потъченьıа коущь Ju/, в інших – п. и. скинопигиıа М.Є. с. 44, скиопигиıа Д.Є. с. 70, кинонигиıа Є.Є. с. 62, скинопигиıа Х.Є. 14 +/давн. текст Иоан с. 32/; аꙁъ послоушьствоую ѡ немь Ів VII/7 Лвр.Є. 22, Л.Є. 18, +/Ju, Fl, Tr/, в інших – съвѣдѣтельствоую М.Є. с. 44, Д.Є. с. 71, Є.Є. с. 63, Х.Є. 14зв., Др.Є. 11 +/давн. текст Иоан с. 32/; страха дѣлıа жидовьска Ів VII/13 Лвр.Є. 22зв., +/Ju, Tr Иоан., с. 33/, в інших – страха ради иоудѣискаагo М.Є. с. 44, с. р. июдѣиска Д.Є. с. 72, Є.Є. с. 63, Х.Є. 14зв., Др.Є. 11 +/давн. текст Иоан. с. 33/, страха дѣлıа июдѣиска Л.Є. 18зв.; оуꙁъıде іс҃ъ въ храмъ Ів VII/14 Лвр.Є. 23зв., Л.Є. 18зв. +/ Tr Иоан., с. 33/, в інших – въ цр҃квь М.Є. с. 44, Д.Є. с. 72, Є.Є. с. 63, Х.Є. 14зв., Др.Є. 11 + /давн. текст Иоан., с. 33/; гл҃хоу же нѣции Ів VII/25 Лвр.Є. 24, Л.Є. 19 +/Gl, Gr, Ju, Tr, Иоан., с. 34/, в інших – ıетери М.Є. с. 44, Д.Є. с. 72, Є.Є. с. 63, Х.Є. 14зв., Др.Є. 11зв. +/Bn, Db, Kr, Mr, OE, Tp, Vk Иоан., с. 34/; оу храмѣ кровьнѣмь Ів VIII/20 Лвр.Є. 24зв., Л.Є. 20 +/Ju, Tr Иоан., с. 38/, в інших – въ гаꙁофоулакии М.Є. с. 45, Д.Є. с. 74, Є.Є. с. 65, Х.Є. 15зв., Др.Є. 12; волю ѡ оц҃а Ів VIII/44 Лвр.Є. 28зв., волю оц҃а Л.Є. 24 +/IA, Ju, Tr Иоан., с. 41/, в інших– похоти М.Є. с. 48, Д.Є. с. 82 Ів VIII/44, Є.Є. с. 71, Х.Є. 18, Др.Є. 14; иди оу баню силоуамлю Ів IX/11 Лвр.Є. 32зв., Л.Є. 29 +/Tr/, в інших – въ коупѣль М.Є. с. 51, Др.Є. 17, въ коупѣль Д.Є. с. 90, Є.Є. с. 78, Х.Є. 20зв. + /давн. текст Иоан с. 43/; строıенѣе вамъ Ів XVI/7 Лвр.Є. 40зв., Л.Є. 37зв. +/Tr/, в інших – оуне вамъ М.Є. с. 57, Д.Є. с. 104, Є.Є. с. 91, Х.Є. 25зв., Др.Є. 22зв. + /давн. текст Иоан., с. 73/; оу соуботы по насѣтъıмъ Мт XII/1 Лвр.Є. 54, Х.Є. 36зв. +/Ju, Tr/, в інших – по сѣıанью Д.Є. с. 141, скроꙁѣ сѣıаньıа Ор.Є. 9зв., Л.Є. 55зв. +/ давн. текст Матф., с. 65/;

І писар /після 64зв./ – на дх҃ы нечистыı Мт X/1 Лвр.Є., Л.Є. + /Gl, Tr Матф./; въ поуть странъ Мт X/5 Лвр.Є., Д.Є. + /Gl Матф. с. 55/; силы подвигноуть сѧ Мт XXIV/29 Лвр.Є. 64зв., М.Є. с. 90, Х.Є. 53зв. Б.Є. 111 +/Tr, Gf Матф., с. 131/, в інших – силы двигноуть сѧ Д.Є. с. 195, Л.Є. 81зв., Ор.Є. 26зв., Др.Є. 51 +/давн. текст Матф., с. 131/; величають сѧ подолъкы котыгъ своихъ Мт XXIII/5 Лвр.Є. 78зв., М.Є. с. 100, Д.Є. 222, Др.Є. 60 +/Tr/, в інших – величають сѧ подолъкы риꙁъ своихъ Ор.Є. 34, Л.Є. 94 +/Gf, Ju/, величають сѧ подолъкы свитъ своихъ Б.Є. 9, Х.Є. 61зв. величають сѧ подъметы въскрылиıа риꙁъ своихъ +/давн. текст Матф., с. 122/; ѡ перьстѣ бж҃ии Л XI/20 Лвр.Є. 97, М.Є. с. 123, Х.Є. 82, Ор.Є. 55, Др.Є. 82, о кр҇тѣ Б.Є. 43зв., ѡ доусѣ Д.Є. с. 287, ѡ цр҇твьи Л.Є. 125зв.; ıако дщи иночада бѣ ıемоу Л VIII/42 Лвр.Є. 99зв., М.Є. с. 127, Є.Є. с. 142, Х.Є. 85, Ор.Є. 58, Др.Є. 85зв., в інших – ıа. д. ıединочада Д.Є. с. 298, Л.Є. 130; пристоупльши съ слѣда Л VIII/44 Лвр.Є. 99зв., Х.Є., Ор.Є. 58зв., в інших – п. съ ꙁажда М.Є. с. 128, п. съ ꙁади Д.Є. с. 298, Є.Є. с. 142, Л.Є. 130, Др.Є. 86; лобноıе мѣсто М XV/22 Лвр.Є. 119, Х.Є. 110зв., Ор.Є. 84, в інших – главьноıе м. М.Є. с. 160, Д.Є. с. 390 MXV/22, Л.Є. 169, Б.Є. 92, славноıе м. Др.Є. 116; се же гл҃аше клеплѧ Ів XII/33 Лвр.Є. 137зв., Б.Є. 119 зв. +/давн. текст/, в інших – с. ж. г. ꙁнаменаıа М.Є. 189, Д.Є. с. 455, Ор.Є. 105 Др.Є. 138зв. +/Ar, Gf, OE, Bn/, с. ж. г. ꙁнаменоуıа Х.Є. 130, Л.Є. 196 +/Kr, Иоан., с. 59/; имате ли воѣ ... печатлѣша камѣнь Мт XXVII/65-66 Лвр.Є. 155, и. ли воıа ... печатлѣвъша к. Х.Є. 146зв. +/ Gl/, в інших – имате коустодию ... ꙁнаменавъше камень М.Є. с. 218, Є.Є. с. 236, Ор. Є. 120 +/давн. текст Матф., с. 157/, имате коустодью ... гробъ ꙁнаменавъше Д.Є. с. 508, Л.Є. 222, имате съборъ люд҇иї многъ ... ꙁапечатавъше камѣнь Б.Є. 150, имате коустодью ... ꙁнаменавше гробънъıи камень Др.Є. 154зв.; пристоупльши съ слѣда Л VIII/44 Лвр.Є. 99зв., Х.Є., Ор.Є. 58зв., в інших – п. съ ꙁажда М.Є. с. 128, п. съ ꙁади Д.Є. с. 298, Є.Є. с. 142, Л.Є. 130, Др.Є. 86; лобноıе мѣсто MXV/22 Лвр.Є. 119, Х.Є. 110зв., Ор.Є. 84, в інших – главьноıе м. М.Є. с. 160, Д.Є. с. 390 M XV/22, Л.Є. 169, Б.Є. 92, славноıе м. Др.Є. 116;

ІІ писар – нѣс мене достоıенъ Мт X/37 Лвр.Є. 71зв., Д.Є. с. 164 достоинъ +/давн. текст/, Є.Є. с. 110 достоıено, в інших – М.Є. с. 78 подобьнъ, Х.Є. 47, Л.Є. 67, Ор.Є. 17, Др.Є. 41 – подобенъ /Gf, Ju, Tr, Vk Матф., с. 59/); и не ѣ ничто Л IV/2 Лвр.Є. 85, М.Є. с. 109, Др.Є. 69зв., в інших – не ıаде Д.Є. с. 248, Б.Є. 20, Ор.Є. 43зв., Л.Є. 109, не ıасть Х.Є. 69; оужасъ приıатъ Л V/25 Лвр.Є. 89, Б.Є. 25зв., Ор.Є. 47, Др.Є. 73, Л.Є. 114, в інших – оужасть п. М.Є. с. 113, Х.Є. 72зв., Д.Є. с. 260;

ІІІ писар – млтвою и постомъ Мт XVII/21 Лвр.Є., Є.Є., Др.Є., Л.Є. + /давн. текст/, в інших – м. и алканиıемь /М.Є., Д.Є., Х.Є., Ор.Є., + /Gl, Ju, Tr Матф., с. 93-94/; оудобѣıе ıесть вѣльбоудоу скваженеıю иголиною проити Мт XIX/24 Лвр.Є. 67, скважнеıю иглиною Ор.Є. 29зв., Др.Є. 55, в інших – скоzѣ/сквоzѣ иглинѣ оуши М.Є. с. 94, Д.Є. с. 206, Є.Є. с. 121, Б.Є. 2, Х.Є. 56зв., Л.Є. 86зв. + /давн. текст Матф., 104/; слѣпъıи же гла ıемоу равоуни М X/51 Лвр.Є. 112зв., М.Є. с. 150, Б.Є. 75зв., в інших – с. ж. г. ı. равви Х.Є. 101, Ор.Є. 74, Др.Є. 105, равьвї Л.Є. 134, гла ıемоу слѣпъıи оучителю Д.Є. с. 357; ведоша ... оу прѣтвъръ І / після 64зв./ ни внидоша оу притворъ Ів XVIII/28 Лвр.Є. 149, Є.Є. с. 222 +/прѣтворъ Tr/, в інших – въ преторъ ... въ преторъ М.Є. с. 203, Х.Є. 140зв., въ протоуръ ... въ прѣторъ Д.Є. с. 490, оу приторъ ... оу приторъ Б.Є. 132, Л.Є. 213зв., въ прѣторъ ... въ прѣторъ Др.Є. 148зв. +/давн. текст/, на соудище ... на соудище Ор.Є. 116 /Vк Иоан., с. 84/; въ ризоу прапроудноу Ів XIX/2 Лвр.Є. 150, Ор.Є. 116зв. +/давн. текст/ и прапроудоу Є.Є. с. 225, в інших – въ ризоу багрѧноу М.Є. с. 205 Х.Є. 142, Др.Є. 150 +/Ar, Db, Gf, Ju, OE, Vк, Tr Иоан., с. 86/, багрѧницю Д.Є. с. 495; нбо и земла приидеть а моıа словеса не меноуть М XIII/31 Лвр.Є. 116, н. и z. прѣидеть а м. с. не миноуть Б.Є. 84зв., н. и z. предъидеть а м. с. не миноуть Др.Є. 110зв., в інших – н. и z. прѣидеть а с. м. не мимоидоуть М.Є. с. 157, н. и z. прѣидѣть а м. с. не мимоидоуть Д.Є. с. 374, н. и z. мимоидеть а с. м. не мимоидоуть Ор.Є. 79, Л.Є. 162.

Написання, властиві Лвр.Є. і невідомі іншим порівнюваним:

І писар /до 61зв./ – не можахо с нимь Ів VI/66 Лвр. Є. 22, в інших – не хождаахоу М.Є. с. 43, не хожахоу Д.Є. с. 70, Є.Є. с. 62, Х.Є. 14, Л.Є. 17зв., Др.Є. 10зв.; ѿвѣща ıемоу симонъ и петръ Ів VI/68 Лвр.Є. 22, в інших – симонъ петръ М.Є. с. 43, Д.Є. с. 70, Є.Є. с. 62, Х.Є. 14, Л.Є. 17зв., Др.Є. 10зв.; ωбанадцѧть оуч҃нка Мт X/1 Лвр.Є. 49, в інших – ωба на десѧте М.Є. с. 65, Д.Є. с. 130, Ор.Є. 6, ωба на десѧть Х.Є. 33, Л.Є. 49зв., ωба на ї Др.Є. 29зв.;

І писар /після 64зв./ – ıемоу же аще хощеть снъ ѿкърыıеть Л X/22 Лвр.Є. 96, в інших – с. ıавить М.Є. с. 122, Д.Є. с. 284, Х.Є. 82, Б.Є. 38зв., Ор.Є. 54, Л.Є. 124зв., Др.Є. 81; хлѣбъ нашь насоущии Л XI/3 Лвр.Є. 96, в інших – х. н. бытьнии М.Є. с. 123, Д.Є. с. 285, Х.Є. 82, Б.Є. 39, Ор.Є. 54зв., Л.Є. 124зв., Др.Є. 81; рцѣте ли соудьи томоу Л XIII/32 Лвр.Є. 101, в інших – лисоу томоу М.Є. с. 130, Д.Є. с. 305, Ор.Є. 60зв., Х.Є. 87зв., Б.Є. 50, Л.Є. 132 Др.Є. 88; имѣниıа не старѣющеıе сѧ скровище не ωскоудѣıемо на нбсѣхъ Л XII/33 Лвр.Є. 107, в інших – и. н. ветъшающа М.Є. с. 140, Б.Є. 62, и. н. ветъшающе Д.Є. с. 329, и. н. ветъшающеıе Ор.Є. 66зв., Др.Є. 97, и. н. ветъшающаıа Л.Є. 142 зв.; паска Л XXII/1 Лвр.Є. 108зв., в інших – пасха М.Є. с. 142, Д.Є. с. 336, Б.Є. 65зв., Ор.Є. 68зв., Х.Є. 95, Л.Є. 145зв. Др.Є. 99; вставъ иди волıа твоıа спсеть тѧ Л XVII/19 Лвр.Є. 109, в інших – в. и. вѣра т. с. т. М.Є. с. 144. Х.Є. 96, Є.Є. с. 150, Б.Є. 67, Ор.Є. 69, Л.Є. 147, Др.Є. 100, встани и. вѣра т. с. т. Д.Є. с. 339; ıединъ ѿ васъ продасть мѧ М XIV/18 Лвр.Є. 117зв., в інших – ı. ѿ в. прѣдасть М.Є. с. 160, Д.Є. с. 382, Б.Є. 88 зв., Х.Є. 108, предасть Ор.Є. 81зв., Л.Є. 165зв., Др.Є. 113зв.; егда же оузрите градозастѣньѧ Мт XXIV/15 Лвр.Є. 132, в інших – є. ж. оу. мьрзость запоустѣниıа М.Є. с. 181, Б.Є. 110зв., Ор. Є. 99, Др.Є. 132зв. +/давн. текст Матф., с. 129/, є. ж. оу. мерзость и запоустѣные Д.Є. с. 435, Л.Є. 188, є. ж. оу. мерзость запоустѣноую Х.Є. 124зв.; величають сѧ подъметы оускрильѧ ризъ своихъ Мт XXIII/5 Лвр.Є. 133зв. +/давн. текст/, в інших – в. сѧ подолъкы р. с. М.Є. с. 184, Д.Є. с. 441, Ор.Є. 100 зв., Х.Є. 126 Л.Є. 190зв. + /Gf, Ju, Tr Матф., с. 122/; ω днии томь и ꙩ годинѣ тои Мт XXIII/36 Лвр.Є. 135 +/давн. текст/, в інших – ω д. т. и о часѣ М.Є. с. 185, Д.Є. с. 445, Х.Є. 127зв., Б.Є. 115, Л.Є. 192зв., Др.Є. 136 +/Gf, Gl, Ju, OE, SK Матф. с. 132/; се желѣньıемь оужчелѣхъ паскоу ести Л XXII/15 Лвр.Є. 139, в інших – желаниıемь въжелахъ Б.Є. 122, жаданьемь въжадахъ Д.Є. с. 459, Ор.Є. 106, Л.Є. 198зв., Др.Є. 140, жаданиемь въждадахъ М.Є. 191, жеданиемь в. Х.Є. 131; со ісомъ назарѣıемь Мт XXVI/71 Лвр.Є. 144 +/Lc/, в інших – назарѧниномь М.Є. с. 196, Д.Є. с. 472, Є.Є. с. 207, Х.Є. 135зв., Ор. Є. 110зв., Л.Є. 203зв. +/давн. текст Матф., с. 148/;

ІІІ писар – ѿ ωного полıа иωрданоу М III/8 Лвр.Є. 67, в інших – ѿ ωного полоу М.Є. с. 94 иωрдана, Д.Є. с. 207 иордана, Х.Є. 57, Ор.Є. 30, Л.Є. 87 иıердана, Др.Є. 55 ıердана, Б.Є. 2 ѿ оного пола иıердана; въ течѣи крови М V/25 Лвр.Є. 79, в інших – въ теченИи кръви М.Є. с. 100, Д.Є. с. 224, Ор.Є. 35, Л.Є. 95, въ течѣнии

к. Х.Є. 62, въ т. кровѣ Др.Є. 60 зв.; аще боудеть тоу сн҃ъ мира Л Х/6 Лвр.Є. 94зв., в інших – бѫдѫть сн҃ве мира; въ ѡкрестьнаа вси и села витають ıако здѣ на поустѣ мѣстѣ ıесмы Л IX/12 Лвр.Є. 92зв., в інших – въ ѡ. в. и с. идоуть и обрѧщють брашно ıа. сде на п. м. ю. М.Є. с. 118, Д.Є. с. 272, Др.Є. 77, Х.Є. 76зв., Ор.Є. 50зв., Л.Є. 119зв., ишедъше обрѧщють си брашно Б.Є. 32; посадите ıа на споды Л IX/14 Лвр.Є. 92зв., в інших – п. ıа на околы М.Є. с. 118, Д.Є. с. 272, Др.Є. 77, Х.Є. 76зв., Ор.Є. 50зв., п. ıа околы Л.Є. 119зв., п. ıа на полы Б.Є. 32; ѿ матъı и пигана и всего зѣлья Л XI/42 Лвр.Є. 98зв., в інших – ѿ воньалица и пигана М.Є. с. 126, Х.Є. 83зв., Б.Є. 43зв., Ор.Є. 57, Др.Є. 84, воньалицѧ Д.Є. с. 272, ѿ воньалица мятъı Л.Є. 128; ıако зиждете гробъı Л XI/47 Лвр.Є. 98зв., в інших – ıа. градите г. М.Є. с. 126, Д.Є. с. 294, Х.Є. 84, Л.Є. 128зв., Др.Є. 84зв., Б.Є. 44 ıа. оукрашаıете г., Ор.Є. 57 ıа. красите г.; и ищюще оуловити что ѿ оусто ıего Л XI/54 Лвр.Є. 99, в інших – и и. ıати М.Є. с. 126, Д.Є. с. 295, Х.Є. 84, Б.Є. 44зв., Ор.Є. 57зв., ищюще что ѿ оустъ Л.Є. 129, Др.Є. 84зв.; или икъı рабъ къ иномоу ц҃рю снити на брань Л XIV/31 Лвр.Є. 102зв., в інших – или кыи ц҃рь идыи къ иномоу ц҃рю сънити сѧ на брань М.Є. с. 132, Д.Є. с. 310, Х.Є. 89, Ор.Є. 61зв., Др.Є. 90, и. ц҃рь и. ко и. ц҃рю снїтї сѧ на б. Л.Є. 134зв., или которыи ц҃рь и. къ и. ц҃рю·с. сѧ на б. Б.Є. 52зв.; сътришдъı соугоубь нъ не оу годъ сь М X/30 Лвр.Є. 112, в інших – с. с. нынѧ въ годо сь Л.Є. 132зв., сътишдъı с. но не въ г. сь Х.Є. 100, с. с. нынѧ въ г. съ М.Є. с. 149, Др.Є. 104, с. с. въ г. сь Д.Є. с. 354, стократъı соугоубь нынѣ въ годъ сь Ор.Є. 73, стократъı нынѣ въ годъ сь Б.Є. 74; не азъ ли тıа видѣхъ оу вертьпѣ с нимь Ів XVIII/26 Лвр.Є. 149, – в інших въ оградѣ с нимь М.Є. с. 203, Д.Є. с. 490, Х.Є. 140зв. +/Ar, Gf, Gl, Ju/, въ врътоградѣ Є.Є. с. 221, въ вьртоградѣ Ор.Є. 116, въ вертоградѣ Др.Є. 148зв. +/давн. текст Иоан с. 83/, оу виноградѣ Л.Є. 213зв. Два наступні приклади, де різними почерками (III і I /після 64зв./) зафіксовано спільну тенденцію, переписано з якогось одного протографа: ıако же подобають рещи Л XII/12 Лвр.Є. 99зв., в інших – ıа. ж. п. гл҃ти М.Є. с. 127, Д.Є. с. 297, Х.Є. 84 зв., Б.Є. 45зв., Ор.Є. 58, Л.Є. 129зв., Др.Є. 85зв. і тут таки нова глава I почерком ничто же нѣ възьемлете на поуть ни жезла ни пиръı ни ни хлѣба ни мѣщѧ ни срѣбра ни двою ризоу имѣти Л IX/3 Лвр.Є. 99зв., в інших – відсутнє слово мѣщѧ М.Є. с. 127, Д.Є. с. 297, Х.Є. 84зв., Б.Є. 45зв., Ор.Є. 58, Л.Є. 129зв., Др.Є. 85зв. Тобто можна допустити або оригінальність двох писарів і свідому правку тексту, або існування невідомого нам протографа. До того ж напрошується висновок про написання: учитель – учень, або навмисне написання на одній сторінці кількома писарями?!

Іноді складається враження, що перед очима писаря було кілька протографів: идѣте оу градъ къ ѡнѣкоıемꙋ Мт XXVI/18 Лвр.Є. 142, в інших – и. оу г. къ ѡньсици Б.Є. 124, Х.Є. 133 +/Ar, Gl, Ju/, и. оу г. къ ѡньси М.Є. с. 193, Л.Є. 200 +/Tr/, и. оу г. къ нѣкомоу /SK/, давн. текст – и. оу г. къ етероу /Матф. с. 142/. Можливо, починав писати ѡньсици, а потім глянув на інший протограф, а там – нѣкомоу?

Інші текстові збіжності:

Деякі читання демонструють збіжність Др.Є. з іншими євангеліями українських редакцій:

I писар – что глаголеши ѡ собѣ самомъ Ів I/22 Лвр.Є., Др.Є. +/Ju, Kr/, у всіх інших – ѡ тебѣ самомъ /Иоан., с. 4/; межи собою Ів VI/43 Лвр.Є. 17, Др.Є. 9, в інших – межю собою М.Є. с. 380, Д.Є. с. 64, Х.Є. 12зв., Л.Є. 14зв. +/давн. текст междю Иоан., с. 29/; праздьникъ июдѣескъ коущнаго потъчѣнья Ів VII/2 Лвр.Є. 22, Л.Є. 18, Др.Є. 11 +/Tr, потъчення коущь Ju Иоан с. 32/, в інших – п. и. скинопигиа +/давн. текст Иоан., с. 32/; в поуть страненъ Мт X/5 Д.Є. с. 131, Х.Є. 33, Л.Є. 50, Др.Є. 30, в інших – в п. страньнъı М.Є. с. 66, в п. странескъ Лвр.Є. 49, на п. ıазыкъ Ор.Є. 6 +/давн. текст Матф., с. 55/; въ градъ самаренескъ Ів IV/5 Лвр.Є. 26зв., въ г. самарѧнескъ Х.Є. 16зв., Л.Є. 21зв., Др.Є. 12зв. +/самарѣньскъ Db, Gf, Ju, Tp, Tr/, в інших – въ г. самареискъ М.Є. с. 46, въ г. самарѣıескъ Д.Є. с. 77, въ г. самариıескъ Є.Є. с. 67 +/ самарѣискъıи Mr Иоан., с. 15/;

I писар /після 64зв./

ıединого ѿ меньшихъ Мт X/42 Лвр.Є., М.Є., Х.Є., Ор.Є., Л.Є., Др.Є. + +/Ju, Tr/, давн. текст – ıединого ѿ малыхъ /Матф., с. 59–60/; нача … сказовати Мт XVI/21 Лвр.Є. 73, Др. Є. 42 +/Ju, Tr/, в інших – сказывати М.Є. с. 80, Д.Є. с. 167, Х.Є. 45, сказати Л.Є. 69, нача … ıавлѧти Ор.Є. 18 +/давн. текст съказати Матф. с. 90/; а иже съблажнаıеть Мт XVIII/6 Лвр.Є. 75, М.Є. с. 82, Д.Є. с. 173, Х.Є. 46зв., Др.Є. 44 +/Gf, Gl, Tp, Ju, Tr, Vk Матф., с. 96/, в інших – Л.Є. 71зв. сблажнаю, Ор.Є. 19зв. сблазнить, +/давн. текст скандалисаетъ Матф., с. 96/; ıако мьчеть ıесть Мт XIV/26 Лвр.Є. 77зв., М.Є. с. 85, Д.Є. с. 182, Х.Є. 49зв. Др.Є. 47, Ор.Є. 22зв., Л.Є. 75зв. +/Gf, Ju, Tr/; давн. текст /призракъ Матф., с. 81/; подъкопати клѣти Мт XXIV/43 Лвр.Є. 65, М.Є. с. 90, Ор.Є. 26зв., Др.Є. 51зв. + /Ju, Tr/, подъкопати храма Д.Є. с. 196, Є.Є. с. 128 +/давн. текст

Матф., с. 133/, подъкопати храмины Х.Є. 53зв., Л.Є. 82; оуготоваша арамафы Л XXIV/1 Є.Є. с. 245, Ор.Є. 142, Др.Є. 184зв., в інших – оуготоваша араматы Лвр.Є. 158зв., Б.Є. 154зв., оуготоваша вонꙗ М.Є. с. 282, Д.Є. с. 520, Х.Є. 152зв., Л.Є. 259зв.; мт҃ре юго ѡлены місяцеслів, ка҃ травень Лвр.Є. 178зв., Є.Є. с. 305, мт҃ри ю. олены Др.Є. 176, в інших – мт҃ре юго єлены М.Є. с. 266, Ор.Є. 137зв., Л.Є. 252.

III писар – доколѣ терплю вамъ Мт XVII/17 Лвр.Є., М.Є., Д.Є., Х.Є., Др.Є., + /Ju, Tr Матф., с. 93–94/, в інших – вы Ор.Є., васъ Є.Є., Л.Є.; всѣмь оумомь Мт XXII/37 Лвр.Є., М.Є., Д.Є., Б.Є., Л.Є., Ор.Є., Др.Є. + /Ju, Tr/, давн. текст – всею мыслью /Матф., с.120-121/; или села мене дѣлꙗ. и ювг҃лиꙗ дѣлꙗ М X/29 Лвр.Є., Др.Є.; присно дн҃ью и нощью М V/5 Б.Є. 7зв., Др.Є. 58зв., в інших – п. дн҃ьмь и нощию М.Є. с. 98, Лвр.Є. 69зв., п. дн҃ь и нощь Д.Є. с. 218, Ор.Є. 33 Л.Є. 92зв. во иноу дн҃ь и нощь Х.Є. 60; иꙗкова ʒеведеина... валфоромѣꙗ... июдоу скариѡдескаго М III/19 Лвр.Є. 67зв., иꙗкова ʒеведѣина... валфромѣꙗ... июдоу скариѡдьскаго Др.Є. 55зв., в інших – ʒеведѣова/-юва... варфоломѣꙗ... скариотьскаго М.Є. с. 95, Д.Є. с. 208, Б.Є. 2зв., Х.Є. 57, Ор.Є. 30, Л.Є. 87зв.; ʒлатицю киносьноую Мт XXII/19 Лвр.Є. 68, Д.Є. с. 212, ʒ. кинсьноую М.Є. с. 96, ʒлатицю к. Др.Є. 57, ʒ. кинисьноую Б.Є. 4зв. Ор.Є. 31зв., +/ʒлатицю Gf, Ju, Tr, Vk/, цѧтоу кинесноую Є.Є. с. 122, Л.Є. 89зв. +/OE/, склѧʒь кинсьныї Х.Є. 58 +/давн. текст Матф., с. 119/; юда како боудеть плищь людем М XIV/2 М.Є. с. 157, Д.Є. с. 374, плїщь Л.Є. 162, плещь Др.Є. 111, в інших – ю. к. б. мълва въ людехъ Б.Є. 85, Лвр.Є. 116, Ор.Є. 79зв.; приидѣте оубиимы и приимемъ причастие моу Мт XXI/38 Лвр.Є. 68зв., оубиѣмы и и прѣимемъ причастию юмѫ М.Є. с. 96, оубьюмъ и и п. п. юго Д.Є. с. 213, Др.Є. 57 +/Tr/, в інших – оу. и и п. оудержанию юго Л.Є. 90, оу. и и п. наслѣдие юго Ор.Є. 31зв. +/SK/, оубиимы и и оудержимъ достоꙗние юго Х.Є. 58зв., Є.Є. с. 123 +/давн. текст Матф., с. 115/.

Збіжність із давніми південнослов'янськими протографами:
I писар /після 64зв./

и соударь иже бѣ на главѣ юго Ів XX/7 Лвр.Є. 159, Є.Є. с. 250, Ор.Є. 142зв. +/давн. текст/, и оуброусъ и. б. н. г. М.Є. с. 285, Д.Є. с. 521, Х.Є. 153, Б.Є. 158, Л.Є. 260, Др.Є. 186зв. +/Ar, Ju Иоан., с. 92/; ꙗко гд҃ь юсть юпендитомь прѣпоꙗса сѧ Ів XXI/7 Лвр.Є. 160, Др.Є. 187зв. +/давн. текст/, ꙗ. г. ю. пендитъмь п. М.Є. с. 287, ꙗ. г. ю. срачицею п. Є.Є. с. 252, Х.Є. 153зв. +/Ar, Ju Иоан., с. 95/, ꙗ. г. ю. одежею п. Д.Є. с. 524; и пажить ѡбрѧщеть Ів X/9 Лвр.Є. 161, М.Є. с. 220, Є.Є. с. 256, Др.Є. 158зв. +/давн. текст/, и паствоу ѡ. Д.Є. с. 526, Л.Є. 228зв. +/Ju, Tr Иоан., с. 47/. У місяцеслові за травень писар уживає очевидний південнослов'янізм рѣснотивенъ[17] із південноукраїнським ятевим рефлексом риснотивно: и вѣмь ꙗко риснотивно юсть 173зв. У відповідних фрагментах Д.Є. с. 561, Є.Є. с. 304 та Л.Є. 251зв. маємо истиньно. Зауважимо, що й у порівнюваних текстах цієї глави (XXI/24 від Івана) у виданні «Евангелие от Иоана в славянской традиции» також засвідчено лише истиньно /Иоан., с. 98/, як, до речі, і в читанні від Івана за сьому суботу: и вѣмь ꙗко истиньно єсть 43. Отже, лавришівський писар, принаймні для місяцеслова, мав якийсь невідомий південнослов'янський протограф.

* * *

Цікавими в Лвр.Є. є написання однакових читань від різних євангелістів. Так, у фрагменті про відвернення Петра від Христа тричі перед тим, як заспіває півень, на різних аркушах всюди написано дієслово оуʒгласить, як, очевидно, і в давньому південнослов'янському списку: на арк. 117зв. (III писар) коуръ не оуʒгласить М XIV/30 (у всіх порівнюваних текстах – въспоють М.Є. с. 160, Д.Є. с. 383, Б.Є. 88зв., Х.Є. 108, Ор.Є. 82, Л.Є. 166, Др.Є. 113зв.), на арк. 144 (I писар /після 64зв./) и абью коуръ оуʒгласи Мт XXVI/74 (у порівнюваних текстах – и а. к. възгласи Х.Є. 135зв., Є.Є. с. 207, Б.Є. 128зв., Ор.Є. 110зв., а. к. возгласити Л.Є. 204 +/давн. текст/, и а. к. въспѣ М.Є. с. 204, въспє Д.Є. с. 472 +/Gf, Ju, Tr, Vk Матф., с. 149/) та на арк. 144зв. (I писар /устав меншого розміру/) да иже куръ нѣ оуʒъгласить Мт XXVI/75 (у порівнюваних текстах – даже коуръ нє възгласить Б.Є. 128зв., Є.Є. с. 207, Ор.Є. 110зв., Л.Є. 204 +/давн. текст/, д. к. нє въспоють М.Є. с. 204, Д.Є. с. 472, Х.Є. 135зв. +/Gf, Ju, Tr, Ar Матф., с. 149/). І лише на цьому ж аркуші від Івана (I писар /після 64зв./) нѣ оуспоють куръ Ів XIII/38 (у порівнюваних текстах – нє въспоють к. М.Є. с. 196, Д.Є. с. 472 +/Ar, Bn, Gf, Gl, Ju, Tr, Vk Иоан., с. 149/, н. възгласить к., Б.Є. 130–130зв., Є.Є. с. 208, Х.Є. 136зв.–137, Ор.Є. 111, н. оугласить к. Л.Є. 206. Причому в останньому написанні Лвр.Є. явно видно виправлення: напис був інший, можливо, нѣ оуʒъгласить, як і у трьох попередніх випадках. Не виключаємо, що у писаря з'явився ще один (інший) протограф.

[17] *Срезневскии И. И.* Словарь древнерусского языка. Репринтное издание. Том третий. Часть 1. Р–С. Москва, 1989. С. 223.

Виявлені текстові збіжності/розходження дозволяють зробити висновки про те, що частина Євангелія, скопійована І писарем до аркуша 61зв., вочевидь мала пряму дотичність до Галицько-Волинського Євангелія Tr: в усіх порівнюваних фрагментах текст Лвр.Є. збігається з Tr. Крім текстових, нерідко маємо й звукові: ꙗко прⷪ҇рка имѧхоуть ѥго Мт XXI/46 Лвр.Є. 62зв. +/Tr Матф., с. 116/, в інших – имѣѧхоуть и М.Є. с. 86, Д.Є. с. 185, Х.Є. 50зв. Ор.Є. 23зв., Др.Є. 48, Л.Є. 77 та граматичні збіжності: кланѧꙗ сѧ Мт. VIII/2 Лвр.Є. 52 + /Tr/, в інших – кланѧаше сѧ М.Є. с. 67, Д.Є. с. 135, Є.Є. с. 104, Ор.Є. 7зв., Др.Є. 31зв., Х.Є. 34зв., Л.Є. 52зв. + /давн. текст Иоан., с. 46/; наполниша до верьхоу Ів. II/7 Лвр.Є. 10, Л.Є. 8 +/до врьхоу Tr Иоан., 8/, в інших – до вьрха М.Є. с. 36, до верха Д.Є. с. 52, Х.Є. 8зв., Др.Є. 5зв. Виявлена текстологічна збіжність Лвр.Є. та Tr підтверджується й висновком М. Сморонґ-Ружицької стосовно стилю мініатюр обох євангелій: «На останню чверть XIII століття припадає перша фаза декорації Лвр.Є., у багатьох рисах порівнюваної зі стилем мініатюр Євангелія К-5348/Tr – *В.М.*/»[18]. Також близькими за спільністю протографа (протографів) цієї частини тексту Лвр.Є. є Л.Є. та меншою мірою Х.Є. Значно складніша ситуація з іншою частиною Лвр.Є. Найперше варто зауважити, що І /починаючи від аркуша 64зв./, II і III писарі, напевне, не мали серед протографів Tr, натомість у III писаря збіжності найчастіші з Є.Є., Х.Є., Ор.Є., у І /після арк. 64зв./ писаря очевидні текстові паралелі з Ор.Є., менше з Х.Є., Б.Є., М.Є. Не виключено, що серед протографів одного з писарів було Gl. Цікаво, що в першого писаря /до 61зв./ збіжність із давнім південнослов'янським текстом (за текстологічним аналізом, здійсненим у працях Иоан., Матф.) у порівнюваних нами фрагментах відсутня, натомість у І /після арк. 64/ і у III – регулярна. Не виключаємо, що писарі цих частин мали під руками невідомий нам протограф галицько-волинської редакції. І писар /до 61зв./ копіював текст скрупульозніше, текстових (лексичних, словотвірних) відхилень не виявлено, лише фонетичні та граматичні. Натомість у частині Євангелія, де почерки І /після 64зв./ та III часто змінюються, виявлено низку написань, відповідників яким у відомих нам давніших текстах немає: не азъ ли тꙗ видѣхъ оу вертьпѣ с нимь Ів XVIII/26 Лвр.Є. 149 /у жодному з порівнюваних немає оу вертьпѣ, натомість въ оградѣ, въ врътоградѣ, въ вьртоградѣ, въ вертоградѣ, оу виноградѣ/; егда же оузрите градозастѣньѩ Мт XXIV/15 Лвр.Є. 132 /у жодному з порівнюваних немає градозастѣньѩ, натомість мьрзость запоустѣниꙗ, мерзость и запоустѣньѥ, мерзость запоустѣноую/; со і҇сомъ назарѣѥмь Мт XXVI/71 Лвр.Є. 144 /відповідність є лише в болг. тетрі Lc назарѣѥмь, натомість в інших – назарѧниномь/; сотона самъ в собѣ раздѣлиться Л XI/18 Лвр.Є. 96зв., в усіх порівнюваних – раздѣлисѧ та ін.

На основі групування євангелій Л. Жуковською на два типи – мстиславовий та мирославовий[19], Т. Фределювна відносить Лвр.Є. до мстиславового типу V групи, де визначальним є Д.Є.[20] Зазначимо, що до цієї групи Л. Жуковська відносить і Tr[21]. Належність частини Лвр.Є. до мстиславового типу групи Добрилового Євангелія очевидна. Йдеться передовсім про роботу І писаря /до 61зв./. Найімовірніше, протографом для нього слугувало Tr, але в жодному випадку не Д.Є. Писарі інших частин (І / після арк. 64зв./, II та особливо III), очевидно, мали під руками й інші протографи, серед яких, треба думати, був і якийсь південнослов'янський. До цього спонукають ще й інші порівняння тексту. Так, у читанні від Л XI на 6-й – 7-й тиждень виявлено збіжності із Zg[22]: всꙗко црⷭ҇тво Лвр.Є. 96зв., у всіх порівнюваних – вьсе/все; десѧтиноу даюте ѿ мѧтъı и пигана Лвр.Є. 98зв., у всіх порівнюваних – ѿ вонѧлица и пигана; ѿвѣщав же нѣкъıи ѿ законьникъ Лвр.Є. 98зв., у всіх порівнюваних – ѿ книгъчии/книжникъ; блюдоуще ѥго и ищюще оуловити Лвр.Є. 99, у всіх порівнюваних – и ищюще ꙗти. Також і в інших фрагментах, які писали ці писарі: и соударь иже бѣ на главѣ ѥго Ів XX/7 Лвр.Є. 159, Є.Є. с. 250, Ор.Є. 142зв. +/давн. текст/, и оуброусъ и. б. н. г. М.Є. с. 285, Д.Є. с. 521, Х.Є. 153, Б.Є. 158, Л.Є. 260, Др.Є. 186зв. +/Ar, Fl, Ju Иоан., с. 92/; ꙗко гдь ѥсть ѥпендитомь прѣпоꙗса сꙗ Ів XXI/7 Лвр.Є. 160, Др.Є. 187зв. +/давн. текст/, ꙗ. г. ѥ. пендитъмь п. М.Є. с. 287, ꙗ. г. ѥ. сраѵицею п. Є.Є. с. 252, Х.Є. 153зв. +/Ar, Ju Иоан., с. 95/, ꙗ. г. ѥ. одежею п. Д.Є. с. 524.

[18] *Smorąg-Różycka M.* Ewangeliarz … С. 103.
[19] *Жуковская Л. П.* Текстология и язык древнейших славянских памятников. М., 1976. С. 310.
[20] *Friedelówna T.* Ewangeliarz Ławryszewski … С. 47.
[21] *Жуковская Л. П.* Текстология и язык … С. 310.
[22] Порівнюємо за наведеним фрагментом: *Жуковская Л. П.* Типология и язык древнейших славянских памятников. Москва, 1976. С. 22–25.

На основі здійсненого текстологічного дослідження не можна висновувати про 13 частин кодексу, як те зробила Т. Фределювна[23]. Незаперечний той факт, що пам'ятку переписували кілька писарів із різних протографів і не в один час. Остаточне ж оформлення (зшивання, переплетення) до її сучасного стану зберігання здійснено вочевидь пізніше.

МОВНІ ОСОБЛИВОСТІ

На сьогодні маємо дві праці, присвячені характеризуванню лінгвальних рис Лвр.Є.: українець Іларіон Свєнціцький зробив висновок про північнобілоруське походження писарів і самої пам'ятки; полька Тереза Фределювна – про українське, галицько-волинське. І І. Свєнціцький, і особливо Т. Фределювна досить ґрунтовно й повно охарактеризували мову пам'ятки – з тією лише різницею, що окремі риси потрактували по-різному. Зупинимося насамперед на характерних вузьколокальних діалектних особливостях рукопису.

Перед аналізом і потрактуванням мовних рис наголошуємо на великій кількості допущених писарями кодексу очевидних помилок (описок, недоречностей, повторів) особливо з арк. 62, як-от: ꙗко ѥдиҷадаго (у порівнюваних текстах – ѥдиноҷадаго) 2зв.; въ галеѭ (у порівнюваних текстах – въ галилѣю) 4зв.; сдѣана (у порівнюваних текстах – сдѣлана) 11; ѡбрѣѣѕанье 23 зв.; и не моша (у порівнюваних текстах – и не могоша) 63; не имѣньꙗ дѣлꙗ голоѹбина ѕемлꙗ (у порівнюваних текстах – глоѹбинъı ѕемлꙗ) 68; и никто же ѥго не можаше ѥго втомити 69зв.; боѹдоѹть послѣднии первии и последнии первии 76зв.; не имѣꙗть пасхоѹха 79зв., проподаꙗ (у порівнюваних текстах – проповѣдаꙗ) 92; смоте (у порівнюваних текстах – смотрите) 101зв., ѕаща (у порівнюваних текстах – ѕавѣща) 120зв. та ін.

Для історичної діалектології найбільше вдячним мовним рівнем при характеристиці писемних пам'яток є фонетичний. Саме оригінальні звукові діалектні особливості найчастіше проникали в давні писемні тексти. Не стало винятком і досліджуване Лвр.Є.

На місці праслов'янської фонеми */ě/ в різних регіонах Славії постали різні звуки. У діалектах, що лягли в основу української мови, це насамперед [і], що й стало нормою літературної мови, а також низка інших не *і*-рефлексів, передовсім у північних говірках [$_{i}$е]. Привертають увагу приклади континуантів *і* < *ě, де у відповідних частинах тексту порівнюваних євангелій засвідчено інші вияви: биꙗста (Д.Є. с. 40, Х.Є. 4зв. бѣста, Л.Є. 2зв. бꙗшета, Др.Є. 2 бꙗста) 7; биаше (М.Є. с. 127 бѣ, Д.Є. с. 298, Л.Є. 130 бꙗше, Х.Є. 85 бѣаше) 99зв., бо биꙗхоѹ (Д.Є. с. 446, Б.Є. 115зв., Х.Є. 127зв., Л.Є. 192зв. бꙗхоѹ, Ор.Є. 102 бѣахоѹ) 135; биꙗше (Д.Є. с. 508, Х.Є. 146зв. бѣ, Б.Є. 138 бѣꙗше) 155; бѣꙗшета 156; биꙗше же марьꙗ магдалъıни (Д.Є. с. 520, Х.Є. 152зв. бꙗхоѹ, Б.Є. 155 бꙗше) 158зв.; биꙗста въı̑ 180; на ѡвҷи коѹпили (М.Є. с. 24, Д.Є. с. 67, Х.Є. 13, Л.Є. 16 на овҷи коѹпѣли (збіжність із Є.Є. с. 60 на овҷи коѹпили) 20зв.; оѹ притвори соломони (М.Є. с. 50, Д.Є. с. 87, Х.Є. 19 зв., Л.Є. 27зв., Др.Є. 15зв. въ притворѣ) 31; висит сꙗ (М.Є. с. 87, Д.Є. с. 188, Л.Є. 78зв. вѣсить сꙙ, Х.Є. 51, Др.Є. 49 вѣсит сꙙ) 63; гришници (Д.Є. с. 260, Х.Є. 73, Б.Є. 26зв., Л.Є. 114зв., Др.Є. 73зв. грѣшници) 89зв.; ѕаприти (Д.Є. с. 271, Х.Є. 76, Б.Є. 31зв., Др.Є. 76зв. ѕапрѣти, Л.Є. 119 ѕапретї) 92зв.; прищаше (М.Є. с. 94 прѣщаашє, Д.Є. с. 207, Х.Є. 57, Др.Є. 55зв. прѣщаше, Л.Є. 87 прещаше) 67; прѣѥдимъ (Д.Є. с. 270 прѣѥдѣмъ, Х.Є. 76 прѣѥдемъ, Б.Є. 31зв., прѣѣдьмъı, Л.Є. 118зв. преѥдьмъı, збіжність із Др.Є. 76зв. прѣѣдимъ) 92; и даша ꙗ на селѣ скоѹдилниҷи (Д.Є. с. 497, Х.Є. 143, Б.Є. 140, Др.Є. 151 – скоѹдѣльниҷи) 151; сила въıшнꙗго осинить тꙙ (Є.Є. с. 302, Л.Є. 250 осѣнить) 176зв. Очевидно, у давньому старослов'янському дієслові свьтить сꙙ[24], яке, мабуть, саме так було написане в протографі, писар Лвр.Є. також відобразив руський /український/ розмовний ятевий рефлекс: молнии ... свитить сꙗ (М.Є. с. 135 свьтит сꙙ, Д.Є. с. 317, Х.Є. 91, Б.Є. 56, Л.Є. 137 – свьтить сꙙ) 104. Додамо ще приклади, які не виокремили І. Свєнціцький та Т. Фределювна: при веҷери (М.Є. с. 33, Д.Є. с. 42, Б.Є. 156, Х.Є. 5зв., Л.Є. 3–3зв., Др.Є. 2зв. при веҷерѣ) 8; ѕлишьше себе (Д.Є. с. 147, Х.Є. 38зв. ѕлѣишь, Л.Є. 58зв. ѕьлѣишь) 57, и вѣмь ꙗко риснотивно ѥсть 173зв. (Д.Є. с. 561, Є.Є. с. 304, Л.Є. 251зв. – истиньно)[25]. Крім наведених, багато раз засвідчено рефлекс *і* < *ě у словах: въ вътрии 4зв., во вътрии 123зв., в оѹтрии 155; въ свѣдительство 2; свѣдительствоѹѥмъ 5зв.; свѣдительствоую ... свѣдительствоуꙗ … свѣдительство ... свѣдительствоуеть ... свѣдительства 12; свѣдительствоуѥть ... и въı же свѣдительствоуите 18, свѣдительствоуете 135зв. та ін.

---

[23] *Friedelówna T.* Ewangeliarz Ławryszewski … С. 224.

[24] *Белей Л., Белей О.* Словник старослов'янсько-український. Львів, 2001. С. 227.

[25] Пор.: рѣснотивьнъ.Там само. С. 223.

Зауважимо, що з порівнюваних євангелій рефлекс *і* < *ě у слові съвѣдитель та похідних засвідчено послідовно ще в Є.Є., Л.Є. та Др.Є.

Поплутування и = Ѣ: смѣри сѧ с братомь (Д.Є. с. 120, Х.Є. 29зв. съмири сѧ) 45зв.; на д҃ тысѧщѣ / тысѫщи Mr Матф., с. 89/ (М.Є. с. 80, Д.Є. с. 167 тысѧща, Л.Є. 68зв. тысѧщь, збіжність із Х.Є. 45 тысѧщѣ) 73; рече к фарѣсѣємъ (Д.Є. с. 344 фарисѣомъ, Х.Є. 98зв. фарисѣѡмъ, Б.Є. 70 фарисѣємъ) 110; оумыхъ вашѣ ноӡѣ (Д.Є. с. 465, Х.Є. 132зв., Ор. 107, Л.Є. 201 – ваши) 140; оу прѣтвъръ ... оу притворъ (въ прѣторъ Д.Є. с. 490, Б.Є. 132, Др.Є. 148зв., збіжність із Є.Є. с. 222, Л.Є. 218 приторъ) 149; г҃ мц҃ѣ (Х.Є. 154зв. три мц҃а, збіжність із Л.Є. 228зв. три мц҃ѣ 161. Багато таких поплутувань знаходимо в префіксі *прѢ-*: не имоуть приити (М.Є. с. 142, Д.Є. с. 336, Б.Є. 65зв. прѣити) 108зв.; прибываеть (Д.Є. с. 475, Х.Є. 136зв. – прѣбываеть) 145; въ прѣлюбодѣни ... въ прилюбодѣꙗньи 164. Т. Фределювна нарахувала префіксальних поплутувань 32 випадки[26].

В українській писемній традиції в запозичених словах написання в фіналях на місці грецького *-ει-* віддавна збіглося з ятевим рефлексом (*-Ѣй*), тому вже в найдавніших писемних пам'ятках засвідчуємо випадки, які й виявлені в Лвр.Є.: садоукии (М.Є. с. 141, Д.Є. с. 331, Б.Є. 63 садоукеи, збіжність із Л.Є. 143зв. садоукїи) 107зв.; архиєрии (Д.Є. с. 495 архиєреи, Б.Є. 133, Х.Є. 142 архиєрѣи, Л.Є. 215зв. архъıєрѣї) 150зв.; пр҃ркоу иремии (М.Є. с. 215 пр҃ркомь иєремиєю, Д.Є. с. 497, Х.Є. 143 пр҃ркомь иєремиємь, Б.Є. 140 пр҃ркоу иремию, Л.Є. 216зв. пр҃ркомь иєремѣєю) 151; ст҃хъ макавии (М.Є. с. 275 макавеи, Д.Є. с. 569 макавѣи, збіжність із Л.Є. 256 макавии) 182, оу галелии (Д.Є. с. 71 въ галилѣи, Є.Є. с. 63 во галелѣи, Х.Є. въ галилѣи) 22зв.; моисѣꙗ … мосиꙗ 96.

Також багато прикладів у пам'ятці з рефлексами *е* < **ě*: себе /Д.в., одн./ 4зв.; тебе /Д.в., одн./ 5; ꙗдъıи хлебо сь 21зв. (у порівнюваних текстах – хлѣбъ), грешникъ (у порівнюваних текстах – грѣшникъ) 33зв., даите имъ въı ести (у порівнюваних текстах – ꙗсти) 74зв., легчеє (Д.Є. с. 227, Л.Є. 96зв. легчѣє, М.Є. с. 101, Б.Є. 11зв. легчає) 79зв., некто ... в ӡаконе (у порівнюваних текстах – нѣкто ... в ӡаконѣ) 101зв., встанете ... идемъ /нак. сп./ (у порівнюваних текстах – идѣмъ) 118; ицелꙗше 178зв.

Поплутування ε = Ѣ: оу капѣрънаоумѣ (у порівнюваних текстах – въ каперънаоумѣ) 21зв.; и шедъ оу трѣтьюю годиноу (у порівнюваних текстах – третиюю/третьюю/третюю) 76; трѣтьꙗѧ (у порівнюваних текстах – третиꙗꙗ / третьꙗꙗ, збіжність із Л.Є. 169зв. трѣтьꙗꙗ) 119; ѡ словѣсѣхъ ... ѡ словесьхъ 85зв.; ѡ ѿ дѣсꙗтъ (у порівнюваних текстах – десꙗтъ) 102зв.; се сѣдѣ се ѡнде (М.Є. с. 135, Д.Є. с. 316 се сьде или ѡнъде, Х.Є. 91 се сде или ѡнде, Л.Є. 137 се сде їли онде, Др.Є. 92зв. се сдь или онде) 104зв., небѣснъıхъ (у порівнюваних текстах – неб҃снъıхъ) 118зв.

При аналізі ятевих рефлексів привертають увагу й континуанти давнього **е* в новозакритих складах (приклади «нового Ѣ»). У досліджуваній пам'ятці їх дуже багато, на що також звертали увагу й І. Свєнціцький[27], і Т. Фределювна[28]. Із сотень прикладів ми вибрали переважно ті, які не збігаються (або такі збіжності лише в одному-двох) із відповідними місцями тексту в Мстиславовому, Добриловому, Бучацькому, Євсевієвому, Холмському, Луцькому, Оршанському та Друцькому Євангеліях: аще ӡѣмнаꙗ 5зв.; ремѣнь ѿ обоутели єго (збіжність із Д.Є. с. 40, Л.Є. 2 ремѣнь сапогоу єго) 7; на ѡсоужѣньє 7зв.; ꙗвлѣньє 8; оу преломлѣньи хлѣба 8зв.; по ѡчищѣнью июдѣискоу (збіжність із Х.Є. 8зв.) 10; младѣньцѧ 14зв.; ѡ нѣмь (збіжність із Х.Є. 11зв., Є.Є. с. 57, Л.Є. 14зв. ѡ нѣмь) 16зв.; по нѣмь (збіжність із Д.Є. с. 149 по нѣмь) 58; а на нѣм же 62зв.; по воӡмоущѣньи 20зв.; коущ нагопотъчѣньꙗ 22; въ прѣпловлѣньє праӡдьника (збіжність із Є.Є. с. 63 въ прѣпловлѣньє) 23зв.; оучѣньє (збіжність із Х.Є. 14зв., Др.Є. 11 оучѣниє) 23зв.; в ӡаконѣ же вашѣмь (збіжність із Є.Є. с. 65 в ӡаконѣ же вашѣмь) 24зв.; помъıшлѣньꙗ 36зв.; ѡставлѣньє 37; ѡ вчѣньи єго 52; младѣньцемъ (збіжність із Л.Є. 55 младѣньцемъ) 54; обрѣмѣньнии 54; прѣдложѣньꙗ 54зв.; въ винограде моѣмь 62; сгрѣшѣньꙗ (збіжність із Х.Є. 57зв., Б.Є. 3зв. сгрѣшѣниꙗ) 67зв.; хоулѣньꙗ 67зв.; шѣстьюдесꙗть 68; прииде к нѣи (збіжність із Х.Є. 49 къ нѣи) 77; сѣдмь 82; моучѣньꙗ (збіжність із Х.Є. 80зв., Б.Є. 38зв. моучѣниꙗ) 96; в терпѣньи вашѣмь (збіжність із Б.Є. 64зв., Л.Є. 144зв. вашѣмь) 108; сгрѣшѣньꙗ 123; камѣньємь (збіжність із Х.Є. 124 камѣниємь, Б.Є. 109зв. камѣньємь) 131; съ гл҃мь вѣльємь 132зв. та ін.

[26] *Friedelówna T.* Ewangeliarz Ławryszewski … С. 120.
[27] *Свєнціцький І.* Лавришівське Євангеліє … С. 393
[28] *Friedelówna T.* Ewangeliarz Ławryszewski … С. 112–114.

Така рефлексація ятевих виявів загалом узгоджується з іншими, переписаними на українських, передовсім галицько-волинських, землях євангеліями: Добриловим[29], Євсевієвим[30], Бучацьким[31], Луцьким[32] та, за нашими спостереженнями, Холмським. Не виявлено прикладів написання «нового Ѣ» в М.Є. та Ор.Є. У Лвр.Є. засвідчено «новий Ѣ» у прикметнику жѣнескъ: моужескъ полъ и жѣнескъ 65. Із відомих нам текстів таке написання маємо ще в Є.Є. с. 117, а також у Четьї 1489 р.[33]. У білоруському історичному лексиконі подібна фономорфологічна структура цього прикметника (з ятем) відсутня, натомість в українському XVI–XVII ст. – наявна[34].

У контексті аналізу континуантів *е варто зауважити й на рефлекси *о в пам'ятці. Засвідчено єдиний приклад написання *у* в новозакритому складі: приставлѣньи домоувънѣмь (у порівнюваних текстах – домовьнѣмь) 103. Не просто однозначно прокоментувати написання: ни оумрѣти бо по тѣмь могоуть (у порівнюваних текстах – по томь) 107зв.; гл҃а мт҃ри своiи жено се сн҃ъ твои потѣм же гл҃а вченикоу (Є.Є. с. 304 по том, Л.Є. 251зв. по томъ) 178зв.; ѡ себе самѣмь (у порівнюваних текстах – самомь) 24зв.; ѡбразиша сѧ храминѣ тѣи (у порівнюваних текстах – тои) 52. У наведених прикладах незаперечні написання Ѣ на місці *о в новозакритому складі. Транслітерувальники опублікованих /М.Є., Є.Є., Д.Є., Б.Є./ євангелій послідовно подавали *по томь* саме так, окремо, і відповідно в словопокажчиках ця форма представлена серед займенникових. Утім чеські лексикографи, упорядники «Словника старослов'янської мови», засвідчують *потомъ* і як прислівник з написанням разом[35]. Від другої половини XIV ст. дослідники українських пам'яток та укладачі лексиконів послідовно виділяють прислівник *потомъ*[36]. Неможливо встановити з контексту наведених із Лвр.Є. прикладів, чи відбулася прислівникація прийменниково-займенникової конструкції *по томъ* > *потомъ* з перенесенням наголосу на прийменник. Для остаточних висновків щодо ікавізму/неікавізму в прикладах потѣм/по тѣм, ѡ самѣмь (М.в., одн.), тѣи (М.в., одн., ж.р.) варто зважити й на інші написання в досліджуваній пам'ятці. Писарі Лвр.Є. у займенникових формах М. в. одн. накреслювали графему Ѣ і відповідно до *е: ѡ имени твоѣмь (Д.Є., Х.Є., Б.Є., Л.Є. – твоюмь) 94зв.; въ домоу моѣмь (Д.Є., Х.Є., Б.Є., Л.Є. – моюмь) 103зв.; въ ср҃дци своѣмь (Д.Є., Б.Є. – своюмь) 113; ѡ имени твоѣмь 164зв.; въ ср҃дци своѣмь (Х.Є. 161зв., Л.Є. 238 зв. своюмь) 168, що цілком ув'язується з давньоукраїнською писемною традицією вживання літери Ѣ на місці *е в новозакритому складі («новий Ѣ»). Власне саме так і коментує ці написання І. Свєнціцький[37], а Т. Фределювна подібну зміну називає характерною рисою південноукраїнських рукописів[38]. Звичайно, приклади потѣмь (чи по тѣмь) та ѡ самѣмь, тѣи у контексті сказаного також можна пояснювати як морфологічно зумовлені. Питання про вимову ятевого рефлекса в цих словах залишається відкритим: пишучи ѡ имени твоѣмь, копіювальник проговорював [*твойем*] чи [*твойім*]? У написаннях потѣмь, ѡ самѣмь, тѣи вимова [*потем самем тей*] малоймовірна. Якщо в протографі було вжито форми з *о* – ѡ самомь, то навіщо копіювальнику Лвр.Є. змінювати його на Ѣ – ѡ самѣмь? Висновок звідси двоякий: або існував невідомий нам протограф з ятевими написаннями, або писар Лвр.Є. свідомо накреслював графему Ѣ на місці *о*, бо так вимовляв ці слова [*пот(')ім сам(')ім т(')ій*]. В українських пам'ятках написань Ѣ на місці *о в новозакритих складах (нехай і в морфологічно зумовлених позиціях) у кінці XIII – на початку XIV ст. не засвідчено. У річищі зазначеного цікаве написання ѡнъ чл҃вкоу оубииникъ ѥсть исперва 28зв. (у порівнюваних текстах – ѡнъ чл҃вкоу оубиица бѣ испьрва М.Є. с. 48, онъ чл҃вко оубиица бѣ искони Д.Є. с. 82, ѡнъ чл҃вко оуби и бѣ искони Є.Є. с. 77, ѡнъ человѣко оубиица бѣ искони Х.Є. 18, онъ чл҃вкъ оубиица бѣ исперва Др.Є. 14). Лише в Тг /Иоан., с. 41/ та Л.Є. 24–24зв. онъ оубоиникъ чл҃вкоу. Якщо допустити, що Тг було протографом для писаря цієї частини, то чим викликана зміна *о* > *и* оубоиникъ – оубииникъ?

[29] *Осінчук Ю.* Живомовні риси в Добриловому Євангелії 1164 року // Добрилове Євангеліє 1164 року. / Упорядник Ю. Осінчук. Відп. ред. В. Німчук. Львів, 2012. С. 18–22.

[30] *Німчук В.* Євсевієве Євангеліє 1283 р. як пам'ятка української мови // Євсевієве Євангеліє 1283 р. / Підгот. до вид. Г. Арполенко, З. Козирєва, Г. Лиса, В. Німчук, К. Симонова, Г. Щербатюк. К., 2001. С. 12–16.

[31] *Німчук В., Осінчук Ю.* Мовні риси Бучацького Євангелія // Бучацьке Євангеліє XII – XIII ст. / Відп. ред. В. Німчук, підгот. до вид. Ю. Осінчук. К., 2017. С. 14–15.

[32] *Бузук П.* Говірка Луцької Євангелії XIV в. // Збірник комісії для дослідження історії української мови. Т.1. К., 1931. С. 124; *Баньчеровский Я.* О языке Луцкого евангелия XIV в. // Studia Slavica Hungaria. XVII. 1971. С. 20–22.

[33] *Німчук В.* Українська Четья 1489 року. Житомир, 2015. С. 43.

[34] Словник української мови XVI – першої половини XVII ст. / Відп. ред. Д. Гринчишин. Львів, 2002. Вип. 9. С. 178.

[35] Slovník jazyka staroslověnského. / Hlavni redaktor Jozep Kurz. T. III. Praha, 1973. С. 213.

[36] Грамоти XIV ст. Упорядк. М. М. Пещак. К., 1974. С. 183; Словник староукраїнської мови XIV–XV ст. У двох томах. Том 2. / Ред. тому Л. Гумецька, І. Керницький. К., 1978. С. 213.

[37] *Свєнціцький І.* Лавришівське Євангеліє … С. 393

[38] *Friedelówna T.* Ewangeliarz Ławryszewski … С. 142.

Характерною звуковою особливістю пам'ятки є чергування *у // в*. Після занепаду зредукованих у прийменниках/префіксах *въ/въ-*, *възъ/възъ-* руські писарі часто писали літеру *у*, а відповідно на місці споконвічного початкового *у* — букву *в*, якою позначали нескладовий *ў*. Цю рису відзначають усі дослідники найдавніших пам'яток давньоукраїнського періоду[39]. За спостереженнями Т. Фределювни в Лвр.Є. превалює зміна *в* > *у*, значно менше прикладів *у* > *в*. До того ж у різних частинах пам'ятки це явище представлено неоднаково. Наприклад, у виділюваних польською дослідницею 5-й та 7-й частинах — лише поодинокі випадки, а в 9-й — при 113 *в* > *у* зовсім відсутні *у* > *в*[40]. Із сотень прикладів подаємо передовсім такі, які не мають відповідників цієї зміни в порівнюваних євангеліях.

В > *у*: ѡбрѣте оу црк҃ви 3; оулезоша сами (Д.Є. с. 60, Х.Є. 10, Л.Є. 12 вълѣзоша, Є.Є. с. 54 влѣзъ самъ) 13зв.; да вѣроуєте оу тъ ... маньн҄ оу поустыни (М.Є. с. 41–42 да вѣроуєте въ тъ ... маньн҄ въ поустыни, Д.Є. с. 63 да вѣроуєте въ нь ... маньн҄ въ поустыни, Х.Є. 11зв., Л.Є. 14 да вѣроуєте въ тъ ... маньн҄ оу поустыни) 16; живъ боудеть оу вѣкы (Д.Є. с. 69, Є.Є. с. 61, Х.Є. 14 въ вѣкы, збіжність із Л.Є. 17 оу вѣкы) 21зв.; идоша оуспѧть (Д.Є. с. 70, Є.Є. с. 62, Х.Є. 14 въспѧть, збіжність із Л.Є. 17зв. оуспѧть) 22; азъ оу васъ ... азъ оу нѣмь ... и оу ѡгнь оумѣщють (М.Є. 56, Д.Є. с. 104–105, Х.Є. 25–25зв., Є.Є. с. 90 азъ въ васъ ... азъ въ немь ... и въ ѡгнь, збіжність із Л.Є. 37 азъ оу немь ... и оу ѡгнь) 40; ѿ оустокъ и западъ ... и оузлıагоуть (Д.Є. с. 144, Х.Є. 37зв. ѿ въстокъ ... и възлѧгоуть, збіжність із Л.Є. 56зв. ѿ оустокъ ... и оузлѧгоуть) 55зв.; волны же оуливахоу сѧ оу корабль (Д.Є. с. 217, Х.Є. 59зв., Ор.Є. 33, Б.Є. 7 въливахоу сѧ въ корабль, збіжність із Л.Є. 92 оуливахоу сѧ оу корабль) 69 та ін.

У > *в*: въ вътрии (М.Є. с. 33, Д.Є. с. 44 въ оутрѣи, Х.Є. 6, Др.Є. 3 въ оутрии) 4зв.; рече г҃ь своимъ вченикомъ (Х.Є. 8зв. оученикомъ, Л.Є. 8зв., Др.Є. 5зв. оученїкомъ) 10зв.; како въбо се гл҃ть (Д.Є. с. 64, Х.Є. 12зв., Л.Є. 14зв. – оубо) 17; нѣ вчивъсѧ (Д.Є. с. 72, Є.Є. с. 63 нѣ оучь сѧ, Х.Є. 15, Л.Є. 18зв. не оучивъсѧ) … разоумѣєть ѡ вчѣньи (Д.Є. с. 72 разоумѣєть оучѣньє, Є.Є. с. 63 разоумѣить оучѣньє, Х.Є. 15 разоумѣєть ѡ оучении, Л.Є. 18зв. разоумѣєть о оученьи) 23зв.; навъчите сѧ (Д.Є. с. 141, Х.Є. 37, Др.Є. 33зв. наоучите сѧ, збіжність із Л.Є. 55зв. навчите сѧ) 54; ıако вчитель (Д.Є. с. 381, Х.Є.107зв., Б.Є. 88зв. – оучитѣль, Ор.Є. 81зв. оучитель, збіжність із Л.Є. 165 вчитель) 117зв.; косноувъ во вхо єго (Д.Є. с. 399, косноувъ оухо, Ор.Є. 87зв. късноувъ оухо, Х.Є. 113зв. косноу и въ оухо, Л.Є. 173 косноувъ во оухо) 121; во вши єго (Д.Є. с. 416, Ор.Є. 93зв., во оуши єго Х.Є. 119зв., збіжність із Л.Є. 179зв. во вши єго) 125; ѡвого биша ѡвого вбиша (Х.Є. 124, Б.Є. 109зв., Л.Є. 187, Др.Є. 131зв. ѡвого оубиша) 131; водоу во вмъıвалницю (Д.Є. с. 464, Б.Є. 124зв., Х.Є. 132 въ оумъıвальницю) 140 та ін.

Възъ- > *уз-*: моисѣи оузнесе (М.Є. 34 мѡуси възнєсє, Д.Є. с. 47 моиси възнєсє, Х.Є. 6зв. мѡиси възнесе) 5зв.; оузвратиста (Д.Є. с. 43, Х.Є. 5зв., Л.Є. 3зв., Др.Є. 3 възвратиста) 8зв.; ѡц҃ь оускрѣшаєть (Д.Є. с. 55, Х.Є. 9, Л.Є. 8зв., въскрѣшаєть, Є.Є. с. 50, Др.Є. 6 въскр҃шаєть) 11; хотѣсте оуздрадовати сѧ (Д.Є. с. 57, Х.Є. 9зв., Є.Є. с. 51 възърадовати сѧ, збіжність із Л.Є. 10зв. оузърадовати сѧ) 12зв.; и оузнанавидѣша (М.Є. с. 24, Д.Є. с. 66, Х.Є. 13 и възненавидѣша, збіжність із Л.Є. 15зв. и оузьненавидѣша) 18; и оузлıагоуть (Д.Є. с. 144, Х.Є. 37зв. и възлѧгоуть, збіжність із Л.Є. 56зв. и оузлѧгоуть) 55зв. та ін.

Наведені приклади красномовно ілюструють очевидну збіжність Лвр.Є. з Л.Є[41].

Засвідчені в тексті Євангелія приклади наближення вимови давніх **у* (ы) та **і* (и). І. Свєнціцький наводить приклади: съıлоуамли коупѣли 32зв., чтъı /нак.сп./ 132, кнъıгъı 147зв., дроужъıнъı 166, ѿкрилъ 164зв., антъıпъı 177[42] (у всіх порівнюваних фрагментах *ы* та *и* – написані відповідно до етимології). Т. Фределювна, крім випадків плутання *ы* – *и* після задньоязикових, інших не подає взагалі[43]. Ми засвідчили ще такі: на крълѣ (Д.Є. с. 249, Б.Є.20зв., Х.Є. 69, Л.Є. 109, Др.Є. 69зв. – на крилѣ) 85; оу монастирехъ (*и* виправлене з ъ) 157; дъщеръı єрлмкъııа (Д.Є. с. 405, Х.Є. 115зв., Ор.Є. 89зв., Л.Є. 175зв. – дъщери) 122; дщеръı 156зв.; лицемѣри ... лицемѣръı (Д.Є. с. 442, Х.Є. 126зв., Ор.Є. 101, Б.Є. 114, Л.Є. 191 – лицемѣри) 134.

Значно частіше зміну *ы* > *и*/*і* засвідчено після задньоязикових: похоти плотьски ... моужьски (часткова збіжність із Л.Є. 1зв. плотьскї ... моужьскъı) 2; члв҃чьскии 56зв.; аки овцѧ 49зв.; никии старѣишинамъ

[39] *Жовтобрюх М.* Фонетика // *Жовтобрюх М., Русанівський В., Скляренко В.* Історія української мови. Фонетика. К., 1979. С. 225– 227; *Шевельов Ю.* Історична фонологія української мови. Харків, 2002. С. 378–382; *Німчук В.* Євсевієве Євангеліє … С. 27.

[40] *Friedelówna T.* Ewangeliarz Ławryszewski … C. 118.

[41] Див. також: *Бузук П.* Говірка Луцької Євангелії. С. 123–124.

[42] *Свєнціцький І.* Лавришівське Євангеліє … С. 393

[43] *Friedelówna T.* Ewangeliarz Ławryszewski … C. 121–122.

жреуьскїимъ 76зв.; 101; улвкъ нѣкии 103; снъ улвукии 107; ѿ садоукии 107зв.; глющимъ нѣкимъ 108; ники же рабъ 112; скариwтскии 130; а дроугии 135; улвуьскии 139; галелѣискьимь (збіжність із Л.Є. 203зв. галелѣискимь, Х.Є. 135зв. галилѣискимь) 144; на ... днь великии 151; дамаскиньска 164; феодора трихинъı 177; стоє глоукирьѣ 178зв. та ін.

У пам'ятці багато написань з *ы* після префіксів *въ-*, *изъ-*: оуꙁъıде (Д.Є. с. 72, Є.Є. с. 63, Х.Є. 14зв. въꙁиде, Л.Є. 18зв. иꙁиидє) 23зв.; иꙁъıти (Д.Є. с. 304, Х.Є. 87, Б.Є. 49зв. иꙁити, Л.Є. 132 иꙁбъıти) 101; нѣ иꙁъıдѣтє (Д.Є. с. 195, Х.Є. 53 иꙁидѣтє, Б.Є. 111, Л.Є. 81зв. иꙁъıидѣтє) 64зв.; и иꙁъıдеть (Д.Є. с. 526 иꙁидѣть, Є.Є. с. 256 иꙁидѣть) 161; иꙁъıдостє (Є.Є. с. 299 иꙁидостє) 175зв.; въꙁъıщетє (Д.Є. с. 75, Є.Є. с. 65, Х.Є. 15зв. въꙁищетє, Л.Є. 20 въꙁїщетє) 24зв.; въꙁъıщетє (Д.Є. с. 473, Б.Є. 130 въꙁищетє) 144зв.; въꙁъıгра сѧ 160зв. та ін. Таку рису відзначив і в Є.Є. В. Німчук[44].

Виняткова подібність із євангеліями українських редакцій щодо долі *ь*, *ъ*. Для писарів Лвр.Є. написання літер *ь*, *ъ* було швидше правописною традицією, яку вони часто порушували. Уживання *ь*, *ъ* в пам'ятці ґрунтовно проаналізовано в працях І. Свєнціцького[45] та Т. Фределювни[46]. Наведемо лише частину написань, пов'язаних із *ь*, *ъ*, які не мають відповідників у порівнюваних євангеліях або збігаються лише з одним чи кількома з них: соудъ мъıи правденъ (у порівнюваних текстах – соудъ мои, збіжність із Х.Є. 9зв. соудъ мъıи) 12; оу тои днь (у порівнюваних текстах – тъ днь) 21; рпотъ многъıгъ! вѣ (у порівнюваних текстах – ръпътъ М.Є. с. 44, ръпотъ Д.Є. с. 71, Х.Є. 14зв. ропътъ, Др.Є. 11, Л.Є. 18 ропотъ, збіжність із Є.Є. с. 63 рпотъ) 21; по плъıті соудитє (у порівнюваних текстах – по плъти) 24зв.; нє доволѣєть имь (у порівнюваних текстах – нє довълѣють М.Є. с. 49, нє дооулѣєть Д.Є. с. 84, нє довлѣєть Х.Є. 18зв., збіжність із Є.Є. с. 73, Др.Є. 15, Л.Є. 25зв. нє доволѣєть) 30; скръжєтъ ꙁоубомъ (у порівнюваних текстах – скрьжєтъ, лише в Л.Є. 56зв. скръıжєтъ) 55зв.; wслабльна ... wслабльномоу (у порівнюваних текстах – wслаблєна ... wслаблєномоу) 61зв.; тогда пристоупльшє /+давн. текст пристѫпьшє Матф., с. 93/ оуунци (у порівнюваних текстах – пристоупиша) 63; льжашє (у порівнюваних текстах – лєжашє) 66; оу мѣхъı вѣтохъı (у порівнюваних текстах – вѣтъхъı) 66зв.; скорби или иꙁгонанью (у порівнюваних текстах – скърби или иꙁгънанию М.Є. с. 97, Ор.Є. 32, скорби или иꙁгнанию Др.Є. 57зв., скєрби или иꙁгънанью Д.Є. с. 214, Б.Є. 6, збіжність із Л.Є. 90зв. скорби ли їꙁгонєнью) 68зв.; скєрбѧ (у порівнюваних текстах – скърбѧ М.Є. с. 172, Ор.Є. 91зв., скорбѧ Л.Є. 178, скорбѧшє Др.Є. 123зв., збіжність із Д.Є. с. 411, Х.Є. 117 скєрбѧ та Б.Є. 99зв. скєрбѧшє) 123зв.; скєрбѧщє ꙁѣло (у порівнюваних текстах – скърбѧщє М.Є. с. 193, Ор.Є. 108зв., скърбѧщє Др.Є. 142, збіжність із Д.Є. с. 466, Б.Є. 125, Л.Є. 201 – скєрбѧщє, Х.Є. 133зв. скєрбѧщимъ) 142зв.; дажє ми сєдь (у порівнюваних текстах – дажь ми сьдє) 70зв.; притоую сию (у порівнюваних текстах – притъую/ притую) 85зв.; ниуто жє покровно єсть (у порівнюваних текстах – покръвєно/покровєно, збіжність із Др.Є. 85 покровно) 99; пєтро (у порівнюваних текстах – пєтръ) 112; свѣтъ створиша фарисѣи (у порівнюваних текстах – съвѣтъ, збіжність із Х.Є. 125, Є.Є. с. 183, Л.Є. 189 – свѣтъ) 132зв. та ін. Заміна *ь* > є та одзвінчення *т* призвели до написання одним із писарів июда скариодьскии 118, навіть июдоу скариwдєскаго 67зв. (пор. ще в Др.Є. 55зв. июдоу скариwдьскаго). У контексті поплутувань, пов'язаних із *ь*, *ъ*, привертає увагу написання одним із писців жить вѣуноє (у порівнюваних текстах – житиє/житьє) 112. Чи не йдеться в цьому випадку про відбиття вимови [*жит΄е*]?

Показовим у пам'ятці є написання утворень від кореня скєрб- < *skъṛb-. В. Німчук такі вияви в Є.Є. пояснює тим, що попович Євсевій переписував текст не просто із східнослов'янського протографа, а з південносхіднослов'янського[47]. На це вказала також Т. Фределювна[48]. Не зрозуміло, чому І. Свєнціцький відніс написання скєрб-, скорб- до «залишків давньослов'янської основи»[49]. Сказане цілком стосується й досліджуваного Лвр.Є. У порівнюваних євангеліях простежується ізофона, яка відділяє тексти галицько-волинської від інших східнослов'янських, а також від ранньої київської редакцій: у М.Є., Ор.Є. та Др.Є. не засвідчено жодного написання скєрб-, лише скърб-/скорб-, натомість у Д.Є., Б.Є., Х.Є. та Є.Є. – тільки скєрб-[50].

Для всіх копіювальників кодексу характерними є написання з *ь* перед йотованими відповідно до південнослов'янських з *и*: ıавлѣньє 8, оуꙁдъıханьıа 14зв., въ прѣпловлѣньє 23зв., писаньє 39зв., вѣльє 52,

[44] *Німчук В.* Євсевієве Євангеліє … С. 22.
[45] *Свєнціцький І.* Лавришівське Євангеліє … С. 388–390.
[46] *Friedelówna T.* Ewangeliarz Ławryszewski … С. 99–108.
[47] *Німчук В.* Євсевієве Євангеліє … С. 10.
[48] *Friedelówna T.* Ewangeliarz Ławryszewski … С. 108.
[49] *Свєнціцький І.* Лавришівське Євангеліє … С. 388.
[50] Пор. ще: *Осінчук Ю.* Живомовні риси в Добриловому Євангелії . С. 16–17; *Німчук В., Осінчук Ю.* Мовні риси Бучацького Євангелія // Бучацьке Євангеліє XII – XIII ст. К., 2017. С. 13.

желѣньємь 139, марья 158зв., настасьѣ 165, прикладів дуже багато. На таку особливість рефлексації *ь* в пам'ятці звертала увагу Т. Фределювна[51]. Крім відзначених поплутувань *ь – и*, засвідчені й *ъ – ы*: по плъіті 24зв.^{I}, въі коупѣ 104зв.^{I}, имъі (дав.) 89зв.^{I}, а також зворотня *ы – ъ*: ѿ четърь вѣтръ 54зв.^{II}, со ученикъ своими 117зв.^{I}, додамо ще – погъбъшаго 99 та *ъ – оу*: не имоущоумъ (дав. одн.) 82^{I}, изъстъ б҃жии 85^{I}, ишедоушюю 79^{I}, съсъдъ 154^{I}, всакъ болѣзнь (знах.) 165^{I} [52]. Зміни *ь – и*, *ъ – ы* широко виявлені й у Є.Є.[53] Показовою рисою Лвр.Є. є приклади з *и*, *ы* відповідно до *ь*, *ъ* перед голосним *и* або йотованим. На цю особливість звернув увагу І. Свєнціцький: вѣми и 29^{II}, исповѣми и азъ 47зв.^{I}, ѡсоудити и 57^{I}, недостоити еѧ, имѧхоути и 70зв.^{I}, молѧхоути и 70зв.^{II}, 81^{I}, гнетѧхоути и 79^{I}, слъішати и 81^{I}, держахути и 87зв.^{I}, оузлюбити и 95зв.^{I}, ємлети и 101зв.^{I}, да ижденоути и, въдасти и 101зв.^{II}, въпрашахоути и 109зв.^{II}, 111^{II}, 114^{II}, поутети и 137зв.^{II}; видѣлъі и 34^{I}, прославихъі и 35^{I}, приведохъі и 63^{I}, ѡблекъі и 156^{I}, оубиимъі и 68зв.^{I}, приведохъі и 73зв.^{II}, ѡвѣщавъі і҃съ 76зв.^{II}, прославихъі и 137зв.^{II}, приѩтъі и 161зв.^{I}, видѣвъі и 163^{I}, повитъі и 167зв.^{I} [54], додамо ще – оуѕатъі ихъ 104. Подібних написань багато в євангеліях українських редакцій. У відповідних порівнюваних фрагментах ми виявили такі: вѣми и Є.Є. с. 72, Х.Є. 18зв., ѡсоудати и Д.Є. с. 147, имахоути и Д.Є. с. 160, молахоути и ... слъішахоути и Д.Є. с. 233, Б.Є. 14, Х.Є. 65, ємлети и Д.Є. с. 306, Х.Є. 87зв., Б.Є. 50зв.; видѣлъі и єси Є.Є. 80, Х.Є. 21зв., привѣдохъі и Є.Є. 116, Х.Є. 51зв., приведохъі и Д.Є. с. 170, Х.Є 46, Л.Є. 70, приѩтъі и Д.Є. с. 528, Х.Є. 154зв., Є.Є. с. 259. Натомість не засвідчено жодного випадку цієї зміни в М.Є., Ор.Є. та Др.Є. Ці явища можна було б пояснювати тенденцією руських писарів читати й писати по складах. Проте тенденція чомусь не поширилася на писарів М.Є., Ор.Є. та Др.Є., звідки можливий висновок: для Др.Є. це невластива особливість (пам'ятка написана поза ареалом поширення цієї ізофони), а Ор.Є., як і М.Є., створене в час, коли зредуковані в кінці слів писали ще послідовно. Коментуючи подібні написання в Є.Є., В. Німчук допускав специфічну місцеву вимову в українських південно-західних діалектах[55].

Писарі кодексу часто виявляли на письмі й іншу розмовну особливість: плутання передовсім ненаголошених (хоч трапляються приклади й під наголосом) *е* та *и*. Т. Фределювна цієї риси не відзначила. Таку особливість виявлено або як оригінальну в Лвр.Є., або збіжності трапляються у відповідних фрагментах євангелій лише українських редакцій. *Е* > *и*: прѣиди ѿсоудоу тамо и прѣидить / *про гору*/ (М.Є. с. 87 прѣидеть, Д.Є. с. 189 прѣидѣть, Х.Є. 51зв. преидеть, Л.Є. преїдеть, Др.Є. 49 приидеть) 63; не оукрадиши (у порівнюваних текстах – не оукрадеши) 67; генисаритьскоу (у порівнюваних текстах – генисаретьскоу) 77зв.; дондиже (у порівнюваних текстах – дондеже) 82зв.; въѕыграить (у порівнюваних текстах – въѕыграєте) 88зв.; пометинъ и оукрашенъ (у порівнюваних текстах – пометенъ) 97; легиѡнъ (у порівнюваних текстах – легеѡнъ, збіжність із Л.Є. 127 легиѡнъ) 97зв.; чл҃вѣкъ нѣкъіи ... ѿиди на лѣта (у порівнюваних текстах – отиде / ѿиде / отъиде) 106зв.; придѣте оуѕрадоуимъ сѧ 119зв.; не трѣбоують ѕдравии врач҃а но болѧщеи (у порівнюваних текстах – болѧщии) 124зв.; внидоша оу притворъ (у порівнюваних текстах – въ преторъ М.Є. с. 203, Х.Є. 140, въ прѣторъ Д.Є. с. 490, Б.Є. 132, Др.Є. 148зв., збіжність із Є.Є. с. 222, Л.Є. приторъ) 149;

И > ε: и вси дивете сѧ (у порівнюваних текстах – дивите сѧ) 23зв.; первѣи оулаѕаше (у порівнюваних текстах – первѣи) 20зв.; оу галелии (у порівнюваних текстах – галилѣи, збіжність із Є.Є. с. 63 во галелѣи) 22зв.; галелѣане (у порівнюваних текстах – галилеане / галилѣꙗне) 101; пришедшемъ к немо (у порівнюваних текстах – пришедшимъ) 28; нѣ҇ мене достоенъ (Д.Є. с. 164 достоинъ +/давн. текст достоинъ, Матф., с. 59/, збіжність із Є.Є. с. 110 достоено) 71зв.; двамасотма сребрьнекъ (у порівнюваних текстах – сребрьникъ / срѣбрьникъ) 79зв.; приде ко мнѣ с поуте (у порівнюваних текстах – съ поути) 96зв.; старѣишенъі (у порівнюваних текстах – старѣишинъі) 106зв.; словеса моꙗ не меноуть (Б.Є. 84зв., Др.Є. 110зв. не миноуть) 116;

Цю зміну ми вбачаємо й у префіксі не имоуть принити (Х.Є. 95, Л.Є. 145зв. не имоуть преити) 108зв. та в написаннях, пов'язаних із колишніми зредукованими: бѣхоу сѣдѧще фарисѣи и ѕаконоучитель (Д.Є. с. 258, Є.Є. с. 133, Б.Є. 25зв., Ор.Є. 46зв., Л.Є. 113зв. ѕаконооучители, збіжність із Х.Є. 72зв. ѕаконоучителе) 89; да мьстьт сѧ крове (у порівнюваних текстах – мьстит сѧ кровь) 98зв.; съ ѡроужиємь ... съ ѡроужеємь (у порівнюваних текстах – съ ѡроужиємь ... съ ѡроужиємь/съ ѡроужьємь ... съ ѡроужьємь) 118; и рѣша в себе видьте ꙗко (у порівнюваних текстах – видите) 136; что мѧ биеши (у порівнюваних текстах – биеши/бьеши) 149; и оуѕвали камѣнь (у порівнюваних текстах – въѕвали) 157; ѡблакъ свѣтелъ ѡсѣна (у порівнюваних

[51] *Friedelówna T.* Ewangeliarz Ławryszewski … C. 107.
[52] Приклади подаємо за: *Свєнціцький І.* Лавришівське Євангеліє … С. 389.
[53] *Німчук В.* Євсевієве Євангеліє … С. 20–21.
[54] *Свєнціцький І.* Лавришівське Євангеліє … С. 389.
[55] *Німчук В.* Євсевієве Євангеліє … С. 21.

текстах – ѡсиꙗꙗ) 182зв.; коуꙁмѣ демеꙗноу /нагадування на полях, кого ушановувати/ 99зв., у місяцеслові кꙋꙁмъі и демьꙗна /листопад/ 165, коуꙁмъі и демьна(!) /липень/ 181 (у порівнюваних текстах – М.Є. с. 233, 272, Ор.Є. 127, 139зв. дамиана, Д.Є. с. 533, 569, Х.Є. 157зв. Др.Є. 163зв. дамиꙗна, Є.Є. с. 273 Др.Є. 179 демьꙗна, Л.Є. 234зв., 255 дамьꙗна).

Зазначені вище поплутування ѥ / *и* відзначає як характерну особливість у Є.Є. В. Німчук[56], причому нерідко однакові зміни виділяємо в тих самих словах обох пам'яток.

У низці засвідчених написань привертає увагу поплутування ѥ / ѧ: въ градъ самареньскъ 26зв. Така фономорфологічна структура цього прикметника виявлена передовсім у євангеліях галицько-волинських редакцій – Х.Є. 16зв., Л.Є. 21зв., самарѧнескъ та в Др.Є. 12зв., у якому численні текстові збіжності виявлено саме з цією групою євангелій, (пор. також /самарѧньскъ Db, Gf, Ju, Tp, Tr Иоан., с. 15/, де, крім українських Ju, Tp, Tr, подібні написання маємо в блг. Db та срб. Gf. В іншому випадку навпаки писар Лвр.Є. накреслює графему ѧ, де в усіх порівнюваних – ѥ: ѡкаменении срдца ихъ (ѡ ѡкамененении М.Є. с. 172, о окаменененьи (!) Д.Є. с. 411, ѡ окаменении Х.Є. 117, Б.Є. 99зв., ѡ ѡкаменении Ор.Є. 91зв., о окамененьи Л.Є. 178, ѡ ѡкаменеи (!) Др.Є. 123зв.) 123зв.

У контексті аналізованих виявів звукових особливостей (ь / ъ, ѧ / ѥ, *и* / ѥ) та орфографії пам'ятки цікавим є написання не пить ли птиць цѣнитсѧ на пѧти срѣбрникъ Л XII/6 (у порівнюваних текстах – пѧть або ѐ) 99. Зважаючи на послідовність поплутувань писарями пам'ятки ѧ – ѥ та ѥ – *и*, цілком імовірним видається нам припущення про відбиття вимови [*п'ет'*] у цьому випадку. Не виключаємо й місцевої діалектної вимови [*п'іт'*][57]. Зовсім незрозумілим є потрактування І. Свєнціцьким цього прикладу, як і інших двох, у контексті акання: аще вси блазнитесѧ (3 pl.) 117зв. /треба соблазнитесѧ – *В.М.*/, приимѣте идѣте 142зв.[58] Щодо першого прикладу, то кількома рядками вище написана ця ж фраза, але з уст Ісуса: гла имъ ісъ ꙗко вси съблаꙁните сѧ ѡ мнѣ, яку писар міг уписати замість наявної в протографі: петръ же рече емоу аще вси съблаꙁнѧть сѧ, до того ж на арк. 143 (Мт XXVI/26) цей вислів уже збігається з протографом: аще вси съблаꙁнѧть сѧ. Найімовірніше, протографом для другого прикладу І. Свєнціцького був текст не з *ě > ꙗ, а з *ě > Ѣ-рефлексом – ѣдите /нак. сп. 'їжте'/. У різних частинах Лвр.Є. маємо різні вияви *ě в цьому дієслові: нѣ ꙗже ѣша ѡци ваши 21зв., ни ѣдъи ни пьꙗ 53зв., ни хлѣба ѣсти 67зв., пси ѣдꙗть 82; ꙗша хлѣбъі 13зв., ꙗдъи 21зв.; даите имъ въі ѥсти 74зв., паскоу со оученикъі моими ѥмь 139. Логічно допустити в написанні приимѣте идѣте вияв *ě > *и* [*йід'іте*] 'їжте'. У річищі зазначених написань допускаємо поплутування початкового *йе* > *и* в слові *икы*: или икъі рабъ Л XV/31 (у порівнюваних текстах – къіи) 102зв., тобто в мовленні, можливо, було [*йеки*].

Поплутування *о* / *у* мають місце насамперед у напрямі *у* > *о*. І. Свєнціцький виокремив такі приклади: послоушьствоують 27зв.[I], послошествоуете 98зв.[II], тродистесѧ … троудишасѧ … оу тродъ 28[I], народъ глахо 35[I], вѣроюши 37зв.[I], сводетьсѧ 39зв.[I], водете 51[I], не многоще 51зв.[I], разомѣти 57зв.[I], пасоцеи 58зв.[II], горошну зерноу 69[II], минолъ ѥсть 74зв.[II], наочи нъі 96[I], плакахоса 156зв., додамо ще: сложвоу 18, раꙁлоуаѥть 65. Значно менше *о* > *у*: верьгꙋша 29зв.[I], поу поути 117[II], съ посоухъі 118, скꙋзѣ 89[I 59], додамо ще боꙋви /*богуві*/ 18. Подібні написання в євангеліях з українських, передовсім галицько-волинських, скрипторіїв – не рідкість[60].

У пам'ятці виявлено дуже багато випадків властиво українських форм префіксальних дієслів, похідних від *и-ти*: приидеть година (у порівнюваних текстах – придеть/придѣть, збіжність із Л.Є. 15зв. прїидеть) 18; приидохъ (у порівнюваних текстах – придохъ, збіжність із Є.Є. с. 65, Л.Є. 20 приидохъ) 24зв.; приидоу (у порівнюваних текстах – придоу, збіжність із Л.Є. 36зв. приидоу) 39зв.; приими приидеть (у порівнюваних текстах – приди придеть, збіжність із Б.Є. 37зв. приими приидеть, Л.Є. 123зв. прийдї прийдеть) 95зв.; обиидоша (у порівнюваних текстах – обидоша, збіжність із Л.Є. 27зв. обиидоша) 31 та ін. Такі приклади відзначали й інші дослідники давньоукраїнських пам'яток[61].

Засвідчено кілька прикладів написання *а* відповідно до **о*: лоукаваньꙗ 181 (у порівнюваних текстах – лоукованьꙗ) 81зв.; прашахоу (у порівнюваних текстах – прошахоу, збіжність із Ор.Є. 84, Л.Є. 168зв. прашахоу) 81зв. та надпоправні, *о* на місці *а*: мрьꙗ магдолъіни (у порівнюваних текстах – магдалъіни) 92; лопота /з виправленням лопо^а^та/ (у порівнюваних текстах – лопата) 171. Такі ж поодинокі приклади

[56] *Німчук В.* Євсевієве Євангеліє … С. 24–25.
[57] Ареал поширення вимови [уз'іти, шч'іс'т'е] – наддністрянські говірки. Атлас української мови. В трьох томах. Том другий. К., 1988. Кк. 41, 43.
[58] *Свєнціцький І.* Лавришівське Євангеліє … С. 393
[59] *Свєнціцький І.* Лавришівське Євангеліє … С. 392.
[60] *Німчук В.* Євсевієве Євангеліє … С. 25.
[61] *Німчук В.* Євсевієве Євангеліє … С. 22; *Німчук В., Осінчук Ю.* Мовні риси Бучацького Євангелія ... С. 23.

зазначеного явища трапляються чи не в усіх текстах українських редакцій[62]. Однак у випадку з досліджуваним Лвр.Є. відзначимо й низку інших, які І. Свєнціцький також наводить у контексті «акання» – ε, Ѣ > *а*: ѿваща 25зв.[I], алуана 120[I] (Х.Є. 111зв., Л.Є. 170зв. алъуна, Ор.Є. 85зв. алуьна), с вауера (Д.Є. с. 464, Б.Є. 124, Є.Є. с. 202 съ вечера) 142[I], въсплауатеса 146зв.[II], прадасть (Д.Є. с. 499, Х.Є. 143зв. прѣдасть) 151зв.[II], маркоурина 165[I], Климианта 166зв.[II], 172зв.[II], 179[I], віадіаше (Д.Є. с. 321, Б.Є. 58зв. вѣдіаше) 105[II], исцалиахоуса 181зв.[I] та *и*, *ы* > *а*: ака 100зв.[I], феѡфалакта 175зв.[II], старѣишанамъ 183зв.[II] [63]. У порівнюваних текстах більшість подібних написань відсутня. Хоча, наприклад, климанта засвідчено в Д.Є. с. 534 та Є.Є. с. 306. Майже в усіх випадках появу попереднього «а» можна прокоментувати впливом наступного або навпаки. Таке написання лише одного разу трапляється у І писаря /до 61зв./ – ѿваща 25зв. Усі інші – у І /після 64зв./ та ІІІ.

У підсистемі консонантизму привертає увагу відображення як твердості, так і м’якості *р*: твердість – оу багряницю (у порівнюваних текстах – оу багрѧницю, збіжність із Л.Є. 123зв. багряницю) 95зв.; въ ѥзеро гороуще (у порівнюваних текстах – горѧще, збіжність із Х.Є. 98зв. гороуще) 111; ꙗже ѥсть прамо вама (у порівнюваних текстах – прѧмо) 117; м’якість – возмете тако же ис пирю (у порівнюваних текстах – пироу, збіжність із Л.Є. 199 пирю, пор. ще в Є.Є. с. 219 приѥмъ спирю) 139зв. Засвідчено кілька випадків написання *ь* після *р* у кінці складу, але в кінці рядка при переносі: до верь-хоу … поуерь-пѣте … арь-хитриклинъ 10; по срѣбрь-никоу 76. На цьому ж арк. 76 написано при переносі без *ь*: до пер-въıхъ та без переносу царьство (у порівнюваних текстах – цр҇тво). Приклади із кінцевим *ь* при переносі, безперечно, не фонетичні, а є залишком писемної давньої руської традиції читання та писання по складах[64].

Відповідно до південнослов’янських рефлексів давніх **dj*, **zdj* (жд) у досліджуваній пам’яті часто маємо ж або жу[65]. До наведених І. Свєнціцьким прикладів додамо ще дожуь (Д.Є. с. 135, Х.Є. 34зв. дождь, Ор.Є. 7зв. дъждь, Др.Є. 31зв. дожгь, збіжність із Л.Є. 52зв. дожуь) 51зв.

У Лвр.Є. широко засвідчене явище одзвінчення початкового *с* перед дзвінким після занепаду зредукованих: ҷлвка здрава (у порівнюваних текстах – съдрава/сдрава, збіжність із Л.Є. 19 зъдрава) 23зв.; и зъбираѥть (у порівнюваних текстах – събираѥть/сбираѥть) 28; да нѣ изборa (у порівнюваних текстах – ѿ соньмищь/и соньмищь, збіжність із Л.Є. 33 исъ изъбора) 35зв.; прииде ї҃съ оу зборъ (у порівнюваних текстах – въ съборъ, збіжність із Л.Є. 57 во зборъ) 55зв.; здравии (у порівнюваних текстах – съдравии/сдравии, збіжність із Л.Є. 59зв. здравии) 58; зде (у порівнюваних текстах – сьде) 80; се ножа зде два (у порівнюваних текстах – сьде/сде, збіжність із Л.Є. 199 се зде) 139зв.; нѣ збираѥть (у порівнюваних текстах – събираѥть) 97; и збероуть сꙗ (у порівнюваних текстах – събероуть сꙗ/сбероуть сꙗ) 119зв.

Про вимову [г], а не [ґ] в мовленні писарів Лвр.Є. свідчать написання: аньѥлъı бж҃ꙗ (у порівнюваних текстах – анг҃лъı) 5; изнани (у порівнюваних текстах – изгънани) 35зв.; ѥюпетъ … въ ѥюптѣ (у порівнюваних текстах – ѥгупетъ … въ ѥгуптѣ) 168зв. І. Свєнціцький відносить до ілюстрації цієї зміни й приклади: єда 22[I], бѣство 115зв.[66]. Зауважимо, в порівнюваних текстах також засвідчено такі написання (пор. Д.Є. с. 372, Б.Є. 83зв., Ор.Є. 78, Л.Є. 161 – бѣство).

Строкату картину знаходимо в пам’ятці щодо вживання початкових голосних у префіксах *ис*-, *из*- та інших звуків у запозичених словах. У низці написань цей початковий *и*- втрачено: молньꙗ сходить (у порівнюваних текстах – исходить) 64зв.; по згнаньи въ вѣкъ (у порівнюваних текстах – по изгнаньи) 112, як і в назві міста Ієрусалим: ѿ ѥрл҃ма (у порівнюваних текстах – ѿ иѥрл҃ма, збіжність із Є.Є. с 133 ѿ ѥрлм҃а) 89, в апелятивах, похідних від чужих онімів: июдоу скариѡдескаго 67зв. – властиве всім порівнюваним текстам – скариѡтьскаго. Про написання ста предо гѣмономъ и въпроси и гѣмонъ 151 зауважимо, що в більшості порівнюваних євангелій українських редакцій, крім М.Є. та Ор.Є., зазначена структура (без початкового *и*) була властива, яка й поширилася згодом з негативною конотацією в українському народному мовленні[67]. Але така вимова й написання, очевидно, витворені не на українському ґрунті, а принесені з південнослов’янських протографів, пор. гемономъ … гемонъ /Bn, Ju, Lc, Mr, Tr Матф.,

[62] *Німчук В.* Євсевієве Євангеліє … С. 26; *Німчук В., Осінчук Ю.* Мовні риси Бучацького Євангелія // Бучацьке Євангеліє XII–XIII ст. К., 2017. С. 15.

[63] *Свєнціцький І.* Лавришівське Євангеліє … С. 393.

[64] *Жуковская Л. П.* Апракос Мстислава Великого – рукопись конца XI (рубежа XI–XII) века // Апракос Мстислава Великого. Изд. подг. Л. П. Жуковская, Л. А. Владимирова, Н. П. Панкратова. Под ред. Л. П. Жуковской. Москва, 1983. С. 24; *Німчук В.* Євсевієве Євангеліє … С. 18;

[65] *Свєнціцький І.* Лавришівське Євангеліє … С. 391.

[66] *Свєнціцький І.* Лавришівське Євангеліє … С. 391.

[67] *Німчук В.* Євсевієве Євангеліє … С. 22.

с. 151/, на що вказував також і В. Німчук[68]. Таку саму тенденцію (редукції початкового *и*) простежуємо в написанні дасть іаковъ ієсифоу (у порівнюваних текстах – иіаковъ иωсифоу) 26зв. Лише в Лвр.Є. засвідчено антропонім настасьѣ (Х.Є. 157зв., Ор.Є. 127 анастасиѣ, Л.Є. 234зв. анастасиѥ) 337. Можливо, в написанні оухоульны гл҃ы (у порівнюваних текстах – хоульныіа/хоульны) 118зв. переписувач ужив префіксальний дериват о-хоульны із характерною для цієї пам'ятки заміною *о > у*.

Запозичені імена писарі Лвр.Є. передавали нерідко відповідно до місцевої української традиції: ко иваноу (у порівнюваних текстах – къ иоаноу/ къ іωаноу, збіжність із Л.Є. 10зв. ко иваноу) 7; иродъ ѥмъ ивана (у порівнюваних текстах – иоана/иωана) 70; ω иванѣ кр҃тли (у порівнюваних текстах – ω иωанѣ/о ианѣ) 73зв.; бѣ же иванъ (у порівнюваних текстах – иоанъ/иωанъ, збіжність із Л.Є. 242зв. иванъ) 170зв., пама҃ сто҃ ωлеѯы (у порівнюваних текстах – М.Є. с. 261 алеѯиа, Ор.Є. 136 алеѯиıа, Др.Є. 174зв. алеѯѣıа, збіжність із Л.Є. 249 олексь) 176; м҃тре его ωлены (у порівнюваних текстах – єлены, збіжність із Є.Є. с. 305 ωлєны, Др.Є. 176 олены) 178зв. При написанні чужих власних назв із невластивими для української фонетики звуками писарі Лвр.Є. нерідко допускали різноманітні заміни, які й зараз характерні народному мовленню: придоша въ весь ѥи же имıа гевсиманьи (у порівнюваних текстах – гефсимании, Ор.Є. 82 гепсимании, збіжність із Х.Є. 108зв. гевсимании) 118; марфвы (у порівнюваних текстах – марфы/марѳы) 118; му҃цѣ мамелхфы (у порівнюваних текстах – мамелхы/мамелхи) 164; пр҃пбного феωхтиста ... феωктиста 169зв.

Можливо, написання вовторни[к] у назві глави въ ст҃ыи великыи вовторни[к] 132зв. варто трактувати як лексикалізований прийменниково-іменниковий новотвір. У порівнюваних текстах засвідчені переважно скорочені записи: Д.Є. с. 437 въ въ[т] ꙁлоу[т] стра[с]тьныıа, Є.Є. с. 183, Б.Є. 111зв. въ вто[к], Х.Є. 125 въ ст҃ыи великии вторни[к], Л.Є. 189 во вто[р] ве[л]. Лише в Др.Є. 133 – во вторни[к] великыıа. Звідси не виключаємо в Лвр.Є. і мультиплікації прийменника *в*. При цьому варто зважити ще й на написання прѣ[ж] во вторникъ 157. Потрактування І. Свєнціцького оу водръ[69] як вставного *в* та Т. Фределювни водръ (цсл. одръ), въни (цсл. они) як вторинного *в* перед голосним[70] помилкові: и пристоупль косноуоув одръ 91зв., а не оу водръ (пор. М.Є. с. 116, Д.Є. с. 267 косноувъ одръ, Є.Є. с. 135 късноувъ ωдръ); оустани в одръ твои и воꙁми 124зв., а не водръ (пор. Д.Є. с. 414 въстани възьми одръ свои, Х.Є. 118зв. въстани воꙁми ωдръ свои); въини ведоша і҃са, а не въни (пор. Д.Є. с. 490, Х.Є. 141 воини ємъше і҃са).

У підсистемі морфологічних форм привертають увагу числівникові утворення на позначення назв другого десятка з африкатизованими фіналами на *-цать*: дванадцать и ѣ҃ стадии 13зв.; ре[ч] же і҃съ ωбѣманадцать 22; в҃ мастомацатъ хлѣбъ 30; ωбанадцать оу҃ника своıа 49; въ ѥдиноу же надцать годиноу 76; приꙁва і҃съ ωбанадцать оу҃ника ... двоюнадцать лѣтоу 99зв.; со двѣманадцать а҃пма 113; прииде со двѣманадцать ... ѥдинъ ѿ двоюнадцать 117зв.; поимъ і҃съ ωбанадьцать вуеникъ 126; не двѣ ли надцать годинѣ ѥста во д҃ни 127зв.; пıатинадьцать поприщь 128; ѿ числа ωбоюнадьцать 138зв.; ѥдиномоунадцать 158зв. У жодному з порівнюваних євангелій подібних форм не засвідчено. Про описки, зрозуміло, тут не йдеться. В українських пам'ятках найдавніші приклади з такими африкатизованими фіналами датовані другою половиною XIV ст. – *шистьцатого* від 1366р.[71]. Більше прикладів з'являється в XV ст. – *дванаица(т)* від 1421р.[72]. Найдавніший вияв у слов'янських мовах квантитатива на *-цать* засвідчено в Рязанській кормчій 1284 р. – *штинадьцать лѢт или семинадьцать*[73], появу якої небезпідставно пов'язують із київським списком, переписаним з південнослов'янського протографа. Звертає увагу на ці форми й Т. Фределювна, зауважуючи, що написання пıати на дьцать, ωба на дьцать, ѥдиномоу на дьцать свідчать про скорочення й утрату автономії числівником '10', тому й з'являються форми -дцать[74]. О. Жолобов не схильний вбачати в таких написаннях автономію, стверджуючи, що попри фонетичні перетворення, компонент *надьцять* тут іще не суфікс, а незмінна частина складного синтаксичного слова[75]. Очевидно, думка російського лінгвіста слушна, оскільки не засвідчено випадків відмінювання фіналі -дцать, а також маємо приклади написання цього африкатизованого варіанта окремо від першої частини: не двѣ ли на дцать. І. Свєнціцький у своєму дослідженні ніяк не прокоментував цих утворень.

[68] *Німчук В.* Євсевієве Євангеліє … С. 23.
[69] *Свєнціцький І.* Лавришівське Євангеліє … С. 392.
[70] *Friedelówna T.* Ewangeliarz Ławryszewski … С. 122.
[71] Словник староукраїнської мови XIV–XV ст. У двох томах. Том 2. / Ред. тому Л. Гумецька, І. Керницький. К., 1978. С. 559.
[72] Словник староукраїнської мови XIV–XV ст. У двох томах. Том 1. / Ред. тому Л. Гумецька, І. Керницький. К., 1977. С. 287.
[73] Историческая грамматика древнерусского языка. / Под. ред. В. Б. Крысько. Т. IV. *Жолобов О. Ф.* Числительные. Москва, 2006. С. 264.
[74] *Friedelówna T.* Ewangeliarz Ławryszewski … С. 146.
[75] Историческая грамматика древнерусского языка. / Под. ред. В. Б. Крысько. Т. IV. *Жолобов О. Ф.* Числительные. Москва, 2006. С. 264.

Писарі Лвр.Є. часто використовували успадковану і в подальшій мовній практиці характерну для українського мовлення флексію *-ови*: сложбоу (!) приносити боу͡ви +/б͡ви Ar, Bn, Tr Иоан., с. 73/ (у порівнюваних текстах — б͡оу) 18; свѣтъ мирови (у порівнюваних текстах — мироу, збіжність із /Ju, Tr Иоан., с. 38/) 24; къ і͡сви (у порівнюваних текстах — і͡соу) 92зв.;

У написаннях кто родиться свъішьше 5, силою свъішьше 37 (у порівнюваних текстах — съвъіше, збіжність лише в одному фрагменті із Л.Є. — свъішьше 34) засвідчено проміжну стадію витворення форми вищого ступеня на шляху до укр. *вище*. Така модель поширювалася й для витворення інших компаративів: ѕлишьше себе (у порівнюваних текстах — ѕлѣишь / ѕълѣишь) 57.

Очевидно, в досліджуваній пам'ятці вперше в українській писемній практиці виявлено займенникову форму *той*: оу тои д͡нь (у порівнюваних текстах — оу тъ д͡нь, пор. ще /тъи Bn, Kr Иоан., с. 20/) 21. В українській мові найраніша із відомих фіксацій — 1369р.[76].

Лише в Лвр.Є. засвідчено прислівник: придѣте въі сами оу поусто мѣсто ѡсобъі (у порівнюваних текстах — ѡсобь) 79зв. та числівниковий займенник колмикратъі въсхотѣхъ събрати чада (у порівнюваних текстах — колькратъі/колькратъ) 101зв. І перше, і друге, можливо, є новотвором лавришівського писаря (або писаря невідомого нам протографа). У старослов'янських та східнослов'янських лексиконах занотовано: особ, особь, особъ, особѣ, особьнѣ, особне, особно[77] та колькратъі[78]. Звернімо увагу на окреме написання у порівнюваному фрагменті з прислівником ѡсобъі в Х.Є. 63 — придѣте … едини.

Багато виявлено дієслівних розмовних форм. Передовсім це утворення з редукованою фіналлю дієслів II — III особи однини тепер. часу: кто тебе ище оубити (у порівнюваних текстах — ищеть) 23зв.; кто честьнѣи тебе боуде ѕванъіхъ (у порівнюваних текстах — боудеть, збіжність із Х.Є. 98 боуде) 110зв.; къіи оубо болии боуде възлежаи ли (у порівнюваних текстах цього дієслова немає — къіи оубо болии възлежаи ли) 120зв.; нѣ имашь изъіти ѿтоудоу (у порівнюваних текстах — не имаши) /тут не виключаємо зміну, пов'язану з характерною для писарів пам'ятки рефлексацією *ь — е — и*/ 101; видиш ли си великаꙗ ѕданьꙗ (у порівнюваних текстах — видиши) 115; ѿселѣ боуде с͡нъ (у порівнюваних текстах — боудеть / боудѣть) 121зв.[79]; форми II особи однини наказового способу: даи же ми пити (у порівнюваних текстах — дажь, збіжність із Л.Є. 22 даи) 26зв.; даи же намъ (у порівнюваних текстах — дажь, збіжність із Л.Є. 124зв., Др.Є. 81 даи) 96; помажь главоу твою (у порівнюваних текстах — помажи) 123[80]. Важко однозначно прочитати написання во истиноуєсьбълъ с нимь (у порівнюваних текстах — во истиноу и сь бѣ с нимь/ѿ нихъ) 121. Очевидно, лавришівський писар допоміжне дієслово єсть написав-таки в редукованому вигляді — є: во истиноу є сь бълъ с нимь. У практиці українських копіїстів такі написання — не рідкість. Низку редукованих форм цього дієслова знаходимо в Д.Є. та Є.Є.[81], а також і в більш ранніх давньоукраїнських текстах[82]. Ймовірно, що такі вербативи на українському ґрунті були лише підтримані, оскільки відомі й південнослов'янським спискам, які могли виступати протографами /Иоан., с. 97; Матф., с. 49/[83]. У річищі сказаного зауважимо, що у відповідних фрагментах, де, наприклад в Д.Є., написано є, у Лвр.Є. послідовно — єсть. В аналізованій частині писар, треба думати, свідомо переробив текст.

Окремо слід звернути увагу на мову двох вставок. Перша — канун (арк. 14зв. та 15), друга (арк. 174) — півустав, можливо поч. XV ст.[84], вставлена в місяцеслів за лютий місяць, а за змістом — читання від Мт XXVI/27—44 і Л XXII/43—45.

---

[76] Словник староукраїнської мови … Том 2. С. 441.

[77] *Срезневский И. И.* Словарь древнерусскаго языка. Репринтное издание. Том второй. Ч.1. Москва, 1989. С. 731–732; Словарь русского языка XI–XVII вв. / Гл. ред. Д. Шмелев. Вып. 13. Москва, 1987. С. 127–128; Словник староукраїнської … Том 2. С. 95.

[78] Словарь русского языка … Вып. 7. Москва, 1987. С. 257; Slovník jazyka staroslověnského. / Hlavni redaktor Jozep Kurz. T. II. Praha, 1973. С. 42, 567–568.

[79] Написання без *-ть* у формах дієслів третьої особи одн. відомі в найдавніших українських пам'ятках від XI ст.: напише ОЕ, вѣдаю Ju, бжде, нарицаю, бываю Зб. Святослава 1073. Див.: *Соболевский А. И.* Лекции по истории русского языка. /Изд. 5-е стереотипное. Москва, 2005. С. 249.

[80] Пор. також: *Бузук П.* Говірка Луцької Євангелії… С. 131.

[81] *Осінчук Ю.* Живомовні риси в Добриловому Євангелії 1164 року // Добрилове Євангеліє 1164 року. / Упорядник Ю. Осінчук. Відп. ред. В.Німчук. Львів, 2012. С. 32; *Німчук В.* Євсевієве Євангеліє … С. 33.

[82] *Соболевский А. И.* Лекции ... С. 249.

[83] Див. ще в Остромировому Євангелії: чьто є тебѣ ты по мънѣ иди Ів.XXI/22, 53зв.; чьто є нама и тебѣ Мт VIII/29, 65зв. Цит. за вид: Остромирово Евангелие 1056–1057. По изданию А. Х. Востокова. Москва, 2007.

[84] Пор. ще: *Свєнціцький І.* Лавришівське Євангеліє … С. 387.

Накреслення букв кануну загалом збігається з І почерком Лвр.Є.

Мова кануну цілком узгоджується із рештою євангельських читань. Тут виявляємо характерні написання з «новим Ѣ»: весѣлья, младѣньцѧ, бѣздьна, дш҃ѣвноую; поплутування *ь* — ɛ: оуꙗзвеленаго; характерний південноруський рефлекс у похідному від *sk^{ъ}ṛb-: скєрби; поплутування *у — в*: втаила, оуздыханья, оукоупѣ иосифъ с никодимомь, а також інші типові українські рефлекси: осифъ, всѣхъ мт҃рии.

У вставці XV ст. маємо також виразну українську фонетику, зокрема, виявлено написання *у* відповідно до **о* в закритому складі: грѣхоувъ ... ноущь ... 174; гл҃а оуч҃нкоумъ своимъ ... доундеже ... възмоужно 174зв. (в основному тексті лише один такий вияв: домоувънѣмь), **ě > и*: побдѣте ... бдите, приклади «нового Ѣ»: ѡставлѣнье 174, характерний південноруський рефлекс у словах скербѣти ... прискербна 174зв., поплутуваня *е — и*: побдѣте /інф./, да не вънѣдети /нак.сп./. Очевидно, впливом живого мовлення також можна пояснити засвідчену на цьому ж аркуші форму М.в. одн. займенника *мой* — по воскрс҃нь моим (<**mojeть*) 174.

Проведений текстологічний та мовний аналіз пам'ятки дозволяє зробити такі висновки.

1. Одним із протографів для писарів Лвр.Є. було Галицько-Волинське Тг. Такий висновок підтверджується й стилем виконаних мініатюр обох євангелій. Інші частини переписували писарі, де нерідко бачимо поєднання кількох почерків на одній сторінці. Для них протограф установити складніше. Допускаємо, що для деяких циклів частини, яку переписував III писар, такими могли бути Є.Є., Х.Є., Ор.Є. Частина тексту (писарі І /після арк. 64зв./ та III), мабуть, переписана з якогось південнослов'янського списку.

2. Порівняльний аналіз мови досліджуваного кодексу з іншими євангеліями цієї доби дає всі підстави стверджувати, що більшість мовних явищ мають паралелі в порівнюваних текстах, створених в українських скрипторіях. Найбільше збіжностей на всіх рівнях виявлено з Л.Є. Особливо це помітно на прикладі звукових та морфологічних особливостей.

3. Надзвичайно цінні факти дає досліджуване Євангеліє для пояснення генези деяких мовних особливостей. У пам'ятці вперше в українській писемній практиці засвідчено:
   — написання Ѣ на місці *о в новому закритому складі: потѣм/по тѣм, ѡ самѣмь (М.в., одн. самъ), тѣи (М.в., одн. та);
   — квантитативи на *-дцять*: дванадцѧть, ѡбѣманадцѧть, ѡбанадцѧть, двоюнадцѧть, двѣманадцѧть, ѿ двоюнадцѧть, пѧтинадьцѧть, юдиномоунадцѧть;
   — займенникову форму *той*: оу тои дн҃ь;
   — прислівник ѡсобы.

   Водночас, якщо прийняти датування цієї пам'ятки кінцем XIII ст., то варто зважити й на інший факт: упродовж подальших майже 100 років зазначених вище мовних рис у відомих на сьогодні вкраїнських текстах не було виявлено.

4. Певні міркування можна висловити щодо мови порівнюваних апракосів. Наприклад, Ор.Є. та Др.Є. демонструють очевидну текстуальну близькість із євангеліями інших українських редакцій, однак у мовному плані дещо відрізняються від галицько-волинської групи. Так, в Ор.Є., як і в М.Є., із усіх порівнюваних виявлено небагато діалектних рис (кілька прикладів з характерними українськими рефлексами тобѣ 12зв., в собѣ 13, **ě > и* від съвѣдител- 26, 100, 119зв., Ѣ=и приторъ 118зв.). Якщо допустити, що Ор.Є. написане в другій половині XIII ст., то в ньому узус як пам'ятки церковнослов'янської руської редакції, порівняно з євангеліями цього періоду – Х.Є., Б.Є., Є.Є., витримано найпослідовніше. Можливо, мали рацію дослідники, які датували створення Ор.Є. дещо раніше й локалізували в київському скрипторії. У Др.Є. не виявлено в порівнюваних фрагментах низки характерних для євангелій галицько-волинської редакції рис, як-от: написання *скєрб-*, переходу *ъ*, *ь* перед йотованими та *и* в *ы*, *и*, поплутувань ɛ – *и*, поплутувань *ы* – *и* (засвідчили в поодиноких випадках лише після задньоязикових: никии 32, в мѧкъки ризы 32зв.), дуже рідко «новий Ѣ»: оучѣнию 11; натомість маємо *і* < *ě: свѣдительствоую 6зв., свѣдительствоуите 9зв., вѣроу имите 20зв., приведите ми 49, прѣѣдимъ 76зв., гл҃те /нак. мн./ 79зв., поплутування Ѣ – *и*: двѣ птицѣ 31, въ темницѣ 32зв.; займенникові форми: по собѣ 3, о тобѣ 142зв., напис імені олены 176. У пам'ятці виявлено очевидні північноруські (псковсько-новгородські) діалектні рефлекси:

поплутування *ч – ц*: **на пѣсчѣ** 31зв., **чвѣтьча польскаго** 32, **тоцью** 33зв., **сн҃ъ члв҃ць** 49, **ѿчюю твоему** 123, **наричаємую** 142зв., **ичѣлать** 163зв., **болıащаıа ичелите** 164; *ч – г*: **съниде дожгь** 31зв.; *-ро-* у слові **ѿкроють** (у всіх порівнюваних – **ѿкрыють/ѿкрыти**) 33зв. Можливо, це Євангеліє переписували носії псковсько-новгородського діалекту з якогось українського протографа.

5. Мовні особливості всіх частин досліджуваного Лвр.Є. однозначно дають підстави стверджувати: або їх писали українські писарі в одному з галицько-волинських скрипторіїв і внесли в текст сотні виразних місцевих мовних явищ, або існували невідомі нам протографи з очевидними українськими розмовними рисами, з яких переписано (можливо, й у Лавришівському монастирі) деякі частини цього Євангелія.

Список джерел

Б.Є. — Бучацьке Євангеліє XII—XIII ст. Підгот. до вид. Ю. В. Осінчук / Відп. ред. В. В. Німчук. К., 2017.

Д.Є. — Добрилове Євангеліє 1164 року. Упорядник Ю. В. Осінчук / Відп. ред. В. В. Німчук. Львів, 2012.

Др.Є. — Друцьке Євангеліє XIV ст. Інтернет-ресурс. Зберігається в Бібліотеці Сибірського відділення РАН, зібр. М. Тихомирова №1.

Є.Є. — Євсевієве Євангеліє 1283 року. Вид. підгот. Г. П. Арполенко, З. Г. Козирєва, Г. І. Лиса, В. В. Німчук, К. С. Симонова, Г. Х. Щербатюк / Відп. ред. В. В. Німчук. К., 2001.

Лвр.Є. — Лавришівське Євангеліє XIII—XIV ст. Зберігається в бібліотеці Музею Чарторийських у Кракові. 2097 IV.

Л.Є. — Луцьке Євангеліє XIV століття. Видання факсимільного типу. — К.: Горобець, 2011.

М.Є. — Апракос Мстислава Великого. Изд. подг. Л. П. Жуковская, Л. А. Владимирова, Н. П. Панкратова / Под. ред. Л. П. Жуковской. М., 1983.

Ор.Є. — Оршанське Євангеліє XIII ст. Інтернет-ресурс. Зберігається в НБУ імені В. Вернадського. ДА/П. 555

Х.Є. — Холмське Євангеліє XIII ст. Видання факсимільного типу. К.: Горобець, 2015. — 384 с., іл.

Ar — Архангельське Євангеліє 1092 р., укр., короткий апракос. Російська державна бібліотека, ф. 178, № 1666.

As — Ассеманієве Євангеліє XI ст., короткий глаголичний апракос. Ватикан, Cod. Slav. 3.

Bn — Баницьке Євангеліє кін. XIII — поч. XIV ст., блг., тетр. Софія, НБКМ, 847.

Db — Добромирове Євангеліє XII ст., блг., тетр. Російська національна бібліотека, Q.п.I.55.

Gf — Євангеліє бл. 1284 р., срб., повний апракос. Російська національна бібліотека, зібр. Гільфердинга 1.

Gl — Галицьке Євангеліє 1144 р., укр., тетр. Державний історичний музей (Москва), Син. 404.

Gr — Євангеліє кін. XIII — поч. XIV ст., блг., тетр. Російська державна бібліотека (Москва), ф. 87 (Григоровича), 10.

Ju — Юріївське Євангеліє 1119—1128 рр., укр., повний апракос. Державний історичний музей (Москва), Синод. 1003.

Kr — Карпинське Євангеліє кін. XIII ст., блг., повний апракос. Державний історичний музей (Москва), зібр. Хлудова 28.

Lc — Євангеліє М. П. Лихачова кін. XIII — поч. XIV ст., блг., тетр. Санкт-Петербурзький інститут історії РАН, ф. 238, оп. 1, № 223.

Mr — Мирославове Євангеліє кін. XII ст., срб., повний апракос. Белград, Народний музей, 1538.

OE — Остромирове Євангеліє 1056—1057 рр. укр., короткий апракос. Російська наукова бібліотека (Москва), F.п.1.5.

Ov — Євангеліє першої пол. XIV ст., сх.-слов., повний апракос. Російська державна бібліотека (Москва), ф. 209 (Овчинникова), 1.

SK — Саввина книга кін. XI — поч. XII ст., короткий апракос. Російський державний архів давніх актів, ф. 381, 14.

Tp — Типографське Євангеліє XII ст., укр., тетр. Російська державна бібліотека (Москва), ф. 381, 1.

Tr — Галицько-Волинське Євангеліє XII—XIII ст., укр., повний апракос. Зібр. Третьяковської галереї (К 5348).

Uv — Євангеліє поч. XIV ст., сх.-слов., святковий апракос. Державний історичний музей (Москва), Увар. 379.

Vk — Вуканове Євангеліє XIII ст., срб., повний апракос. Російська національна бібліотека (Москва), F.п.I.82.

Vl — Євангеліє кін. XIII ст., сх.-слов., повний апракос. Російська державна бібліотека, ф.113 (Волоколамськ).

Zg — Зографське Євангеліє XI—XII ст., глаголичний тетр. Російська національна бібліотека (Москва), Глаг. 1.

Література

Иоан. — Евангелие от Иоана в славянской традиции / Изд. подг. А. А. Алексеев, И. В. Азарова, Е. Л. Алексеева, М. Б. Бабицкая и др. СПб., 1998.

Матф. — Евангелие от Матфея в славянской традиции / Изд. подг. А. А. Алексеев, И. В. Азарова, Е. Л. Алексеева, М. Б. Бабицкая и др. СПб., 2005.

[1601]	[1887]		[1911]	
Фоліація, при перешитті блоку кн., кириличною цифр'ю, посередині верхнього поля аркуша, коричневим чорнилом	**Пагінація**, при перешитті блоку кн., арабськими цифрами, угорі біля корінця, олівцем	**Пагінація**, бібліотечна, арабськими цифрами, в правому верхньому куті лицьового боку аркуша, олівцем	**Фоліація**, І. Свєнціцького, арабськими цифрами, посередині нижнього поля, олівцем	Правильна нумерація, відповідно послідовності аркушів до тексту
I	II	III	IV	V
Ли(ст) г҃ [3]	[1]	1	1	1
г҃ [3зв.]	1			
д҃ [4]	2	3	2	2
	3			
и҃ [8]	4	5	3	7
	[5]			
ѕ҃ [6]	[6]	7	4	8
	7			
з҃ [7]	8	9	5	4
	9			
г҃і [13]	10	11	6	5
	11			
д҃ [4]	12	13	7	3
	13			
є҃ [5]	14	15	8	9
	15			
ѳ҃ [9]	16	17	9	10
	17			
а҃і [11]	18	19	10	11
	19			
в҃і [12]	20	21	11	12
	21			
в҃і [12] (?)	22	23	12	13
	23			
в҃і [12] (?)	24	25	13	6
	25			
д҃і [14]	26	27	14	14
	27			
ѕ҃і [16]	28	29	15	15
	29			
и҃і [18]	30	31	16	19
	31			
ѳ҃і [19]	32	33	17	16
	33			
к҃ [20]	34	35	18	17
	35			
з҃і [17]	36	37	19	18
	37			
ка҃ [21]	38	39	20	20
	39			
кв҃ [22]	40	41	21	21
	41			
кг҃ [23]	42	43	22	22
I	II	III	IV	V
	43			
кд҃ [24]	44	45	23	23
	45			
кє҃ [25]	46	47	24	24
	47			
кѕ҃ [26]	48	51 [49]	25	25
	49			
кз҃ [27]	50	53 [51]	26	26
	51			
ки҃ [28]	52	55 [53]	27	27
	53			
кѳ҃ [29]	60	57 [55]	28	28
	61			
л҃ [30]	62	59 [57]	29	29
	63			
ла҃ [31]	64	61 [59]	30	30
	65			
лв҃ [32]	66	63 [61]	31	31
	67			
лг҃ [33]	68	65 [63]	32	32
	69			
лд҃ [34]	70	67 [65]	33	33
	71			
лє҃ [35]	72	69 [67]	34	34
	73			
лѕ҃ [36]	74	71 [69]	35	35
	75			
лз҃ [37]	76	73 [71]	36	36
	77			
ли҃ [38]	78	75 [73]	37	37
	79			
лѳ҃ [39]	80	77 [75]	38	38
	81			
м҃ [40]	82	79 [77]	39	39
	83			
ма҃ [41]	84	81 [79]	40	40
	85			
мв҃ [42]	86	83 [81]	41	41
	87			
мг҃ [43]	88	85 [83]	42	42
	89			
мд҃ [44]	90	87 [85]	43	43
	91			
мє҃ [45]	92	89 [87]	44	44
	93			
мѕ҃ [46]	94	91 [89]	45	45
	95			
мз҃ [47]	96	93 [91]	46	46
	97			
ми҃ [48]	98	95 [93]	47	47
	99			
мѳ҃ [49]	100	97 [95]	48	50
	101			
н҃ [50]	102	99 [97]	49	48
	103			
на҃ [51]	104	101 [99]	50	49
	105			
нв҃ [52]	106	103 [101]	51	51
	107			

[1] *У таблиці помилки в нумерації не відзначаються, правильна нумерація (аркушів – колонка № І, сторінок – колонка № ІІІ) подається в квадратних дужках. Коментування щодо особливостей нумерацій проведено в дослідженні Л. Гнатенко до цього видання, с. 386–387.*

I	II	III	IV	V
–	108	105 [103]	52	52
	109			
нг҃ [53]	110	107 [105]	53	53
	111			
нд҃ [54]	112	109 [107]	54	54
	113			
нє҃ [55]	114	111 [109]	55	55
	115			
нѕ҃ [56]	116	113 [111]	56	56
	117			
нз҃ [57]	118	115 [113]	57	57
	119			
ни҃ [58]	120	117 [115]	58	58
	121			
ѯ҃ [60]	122	119 [117]	59	59
	123			
ѯа҃ [61]	124	121 [119]	60	60
	125			
ѯв҃ [62]	126	123 [121]	61	61
	127			
ѯг҃ [63]	128	125 [123]	62	70
	129			
ѯд҃ [64]	130	127 [125]	63	71
	131			
ѯє҃ [65]	132	129 [127]	64	72
	133			
ѯд҃ [64] (?)	134	131 [129]	65	73
	135			
ѯє҃ [65] (?)	136	133 [131]	66	74
	137			
ѯѕ҃ [66]	138	135 [133]	67	75
	139			
ѯз҃ [67]	140	137 [135]	68	76
	141			
ѯи҃ [68]	142	139 [137]	69	77
	143			
ѯѳ҃ [69]	144	141 [139]	70	62
	145			
о҃ [70]	146	143 [141]	71	63
	147			
оа҃ [71]	148	145 [143]	72	64
	149			
ов҃ [72]	150	147 [145]	73	65
	151			
ог҃ [73]	152	149 [147]	74	66
	153			
од҃ [74]	154	151 [149]	75	67
	155			
оє҃ [75]	156	153 [151]	76	68
	157			
оѕ҃ [76]	158	155 [153]	77	69
	159			
оз҃ [77]	160	157 [155]	78	78
	161			
ои҃ [78]	162	159 [157]	79	79
	163			
оѳ҃ [79]	164	161 [159]	80	80
	165			
п҃ [80]	166	163 [161]	81	81
	167			
па҃ [81]	168	165 [163]	82	82
	169			
пв҃ [82]	170	167 [165]	83	83
	171			
пг҃ [83]	172	169 [167]	84	84
	–			

I	II	III	IV	V
пд҃ [84]	173	171 [169]	85	85
	174			
пє҃ [85]	175	173 [171]	86	86
	176			
пѕ҃ [86]	177	175 [173]	87	87
	178			
пз҃ [87]	179	177 [175]	88	88
	180			
пи҃ [88]	181	179 [177]	89	89
	182			
пѳ҃ [89]	183	181 [179]	90	90
	184			
ч҃ [90]	185	183 [181]	91	91
	186			
ча҃ [91]	187	185 [183]	92	92
	188			
чв҃ [92]	189	187 [185]	93	93
	190			
чг҃ [93]	191	189 [187]	94	94
	192			
чд҃ [94]	193	191 [189]	95	95
	194			
чє҃ [95]	195	193 [191]	96	96
	196			
чѕ҃ [96]	197	195 [193]	97	97
	198			
чз҃ [97]	199	197 [195]	98	98
	200			
чи҃ [98]	201	199 [197]	99	99
	202			
чѳ҃ [99]	203	201 [199]	100	100
	204			
р҃ [100]	205	203 [201]	101	101
	206			
ра҃ [101	207	205 [203]	102	102
	208			
рв҃ [102]	209	207 [205]	103	103
	210			
рг҃ [103]	211	209 [207]	104	104
	212			
рд҃ [104]	213	211 [209]	105	105
	214			
рє҃ [105]	215	213 [211]	106	106
	216			
рѕ҃ [106]	217	215 [213]	107	107
	218			
рз҃ [107]	219	217 [215]	108	108
	220			
ри҃ [108]	221	219 [217]	109	109
	222			
рѳ҃ [109]	223	221 [219]	110	110
	224			
с҃ [200 / *рі҃ 110*] (?)	225	223 [221]	111	111
	226			
са҃ [201 / *ра҃і 111*]	227	225 [223]	112	112
	228			
св҃ [202 / *рв҃і 112*]	229	227 [225]	113	113
	230			
сг҃ [203 / *рг҃і 113*]	231	229 [227]	114	114
	232			
сд҃ [204 / *рд҃і 114*]	232	231 [229]	115	115
	233			
сє҃ [205 / *рє҃і 115*]	234	233 [231]	116	116
	235			
сѕ҃ [206 / *рѕ҃і 116*]	236	235 [233]	117	117
	237			

I	II	III	IV	V
сз̃ [207 / *рз̃і 117*]	238	237 [235]	118	118
	239			
си̃ [208 / *рӣі 118*]	240	239 [237]	119	119
	241			
сѳ̃ [209 / *рѳ̃і 119*]	242	241 [239]	120	120
	243			
т̃ [300 / *рк̃ 120*]	244	243 [241]	121	121
	245			
та̃ [301 / *рк̃а 121*]	246	245 [243]	122	122
	247			
тв̃ [302 / *рк̃в 122*]	248	247 [245]	123	123
	249			
тг̃ [303 / *рк̃г 123*]	250	249 [247]	124	124
	251			
тд̃ [304 / *рк̃д 124*]	252	251 [249]	125	125
	253			
тє̃ [305 / *рк̃є* 125]	254	253 [251]	126	126
	255			
тѕ̃ [306 / *рк̃ѕ* 126]	256	255 [253]	127	127
	257			
тз̃ [307 / *рк̃з* 127]	258	257 [255]	128	128
	256			
ти̃ [308 / *рк̃з* 128]	257	259 [257]	129	129
	258			
тѳ̃ [309 / *рк̃ѳ* 129]	259	261 [259]	130	130
	260			
у̃ [400 / *рл̃* 130]	261	263 [261]	131	131
	262			
уа̃ [401 / *рл̃а* 131]	263	265 [263]	132	132
	264			
ув̃ [402 / *рл̃в* 132]	265	267 [265]	133	133
	266			
уг̃ [403 / *рл̃г* 133]	267	269 [267]	134	134
	268			
уд̃ [404 / *рл̃д* 134]	269	271 [269]	135	135
	270			
ує̃ [405 / *рл̃є* 135]	271	–	136	136
	272			
уѕ̃ [406 / *рл̃ѕ* 136]	273	273	137	137
	274			
уз̃ [407 / *рл̃з* 137]	275	275	138	138
	276			
уи̃ [408 / *рл̃и* 138]	277	277	139	139
	279			
уѳ̃ [409 / *рл̃ѳ* 139]	280	279	140	140
	281			
ф̃ [500 / *р̃м* 140]	282	281	141	141
	283			
фа̃ [501 / *рм̃а* 141]	284	283	142	142
	285			
фв̃ [502 / *рм̃в* 142]	286	285	143	143
	287			
фг̃ [503 / *рм̃г* 143]	288	287	144	144
	289			
фд̃ [504 / *рм̃д* 144]	290	289	145	145
	291			
фє̃ [505 / *рм̃є* 145]	292	291	146	146
	293			
фѕ̃ [506 / *рм̃ѕ* 146]	294	301 [293]	147	147
	295			
фз̃ [507 / *рм̃з* 147]	296	303 [295]	148	148
	297			
фи̃ [508 / *рм̃и* 148]	298	305 [297]	149	149
	299			
фѳ̃ [509 / *рм̃ѳ* 149]	300	307 [299]	150	150
	301			

I	II	III	IV	V
х̃ [600 / *рн̃* 150]	302	309 [301]	151	151
	303			
ха̃ [601 / *рн̃а* 151]	304	311 [303]	152	152
	305			
хв̃ [602 / *рн̃в* 152]	306	313 [305]	153	153
	307			
хд̃ (?)[604 / *рн̃д* 154]	308	315 [307]	154	154
	309			
хє̃ [605 / *рн̃є* 155]	310	317 [309]	155	155
	311			
хѕ̃ [606 / *рн̃ѕ* 156]	312	319 [311]	156	156
	313			
хз̃ [607 / *рн̃з* 157]	314	321 [313]	157	157
	315			
хи̃ [608 / *рн̃и* 158]	316	323 [315]	158	158
	317			
хѳ̃ [609 / *рн̃ѳ* 159]	318	325 [317]	159	159
	319			
ц̃ [900 / рѯ̃ 160]	320	327 [319]	160	160
	321			
	322	329 [321]	161	161
	323			
	344	331 [323]	162	162
	385			
	346	333 [325]	163	163
	347			
	288	335 [327]	164	164
	389			
	390	337 [329]	165	165
	391			
	392	339 [331]	166	166
	393			
	394	341 [333]	167	167
	395			
	396	343 [335]	168	168
	397			
	398	345 [337]	169	169
	399			
	400	347 [339]	170	170
	401			
	402	349 [341]	171	171
	403			
	404	351 [343]	172	172
	405			
	406	353 [345]	173	173
	407			
	408	355 [347]	174	174
	409			
	410	357 [349]	175	175
	411			
	412	359 [351]	176	176
	413			
	414	361 [353]	177	177
	415			
	416	363 [355]	178	178
	417			
	418	365 [357]	179	179
	419			
	420	367 [359]	180	180
	421			
	422	369 [361]	181	181
	423			
	424	371 [363]	182	182
	425			
	426	373 [365]	183	183
	427	fin [366]		

Текстові збіжності/різночитання Лавришівського з Мстиславовим, Оршанським, Холмським, Добриловим, Бучацьким, Євсевієвим, Луцьким та Друцьким євангеліями

Лвр.Є.	М.Є.	Ор.Є.	Х.Є.	Д.Є.	Б.Є.	Є.Є.	Л.Є.	Др.Є.	різночитання
І писар /до 61зв./ Арк. 2зв., арк. 52; порівнювані тексти 1) Ів. I/18-22 у пнд. світлої неділі; 2) Мт. VIII/1-4 у сб. г҃ нед. від Мт.									
(2зв.) 18. Б҃а никто же не видѣ никде же. ѥдиноучадъıи сн҃ъ сыи в лонѣ ѡч҃и. тъ исповѣда. 19. и се ѥсть свѣдительство. иwаново. ѥгда посла июдѣи ѿ иеrлма. иерѣıа и левгитъı. да ꙋпросıать и ты кто ѥси 20. исповѣда и не ѿверже сıа. и гл҃а. ıако нѣсмь азъ хъ. 21. и въпросиша и что оубо ты ѥси. и гл҃а нѣсмь. пррк҃ъ ли ѥси ты. ѿвѣща ни. 22. рѣша же ѥмоу кто ѥси. да ѿвѣтъ дамъ. пославшимъ нъı. что глаголеши ѡ собѣ самомъ	(с. 31–32) 18. Б҃а никто же никъде же не видѣ. токъмо ѥдиноучадъıи сн҃ъ сы въ лонѣ отьчи. тъ и исповѣда. 19. и се ѥсть съвѣдѣтельство иwаново. ѥгда послаша иоудѣи отъ їерꙋсалима. иерѣıа и левгитъı да въпросѧть ѥго. ты кто ѥси. 20. и исповѣда. и не отъвьрже сѧ. и исповѣда ıако нѣсмь азъ хс҃ъ. 21. и въпросиша же и. кто оубо ты ѥси. илиıа ли ѥси ты. и гл҃а нѣсмь. прркъ ли ѥси ты. и отъвѣща ни. 22. рѣша же ѥмоу кто ѥси. да ѿвѣтъ дамъ. пославшиимъ нъı. что глаголѥши ѡ тебѣ самомь	Текст відсутній	(4зв.) 18. Б҃а никто же не видѣ никде же. ѥдиноучадъıи сн҃ъ сыи в лонѣ ѡч҃и. то исповѣда. 19. и се ѥсть свѣдѣтельство иwаново. ѥгда послаша июдѣи ѿ иеrлма. иереа и левгитъı. да въпросѧть и ты кто ѥси 20. исповѣда и не ѿверже сѧ. и гл҃а. ıако нѣсмь азъ хъ. 21. и въпросиша и кто оубо ты ѥси. илиıа ли ѥси. и гла нѣсмь пррк҃ъ ли ѥси ты. и ѿвѣща ни. 22. рѣша же ѥмоу кто ѥси. да ѿвѣтъ дамъı пославшимъ нъı. что гл҃ши ѡ тебе самомь	(с. 39) 18. Б҃а никто же не видѣ никде же· иноучадъıи сн҃ъ· сыи въ лонѣ ѡч҃и тъ исповѣда· 19. и се ѥсть съвѣдѣтельство иоаново· ѥгда послаша июдѣи ѿ иеrлма. иерѣа и лѣугитъı да въпросѧти и ты кто ѥси· 20. и ѿвѣща и не ѿверже сıа исповѣда· ıако нѣсмь азъ хъ· 21. и вопросиша и что оубо ѥси· илиıа ли ѥси· и гл҃а нѣсмь· пррк҃ъ ли ѥси ты. и ѿвѣща ни 22. рѣша же ѥмоу то кто ѥси ты. да ѿвѣтъ дамъı· пославшимъ нъı. чьто глаголѥши ѡ тебе самомь	Текст відсутній	(с. 42) 18. Б҃а никто же не видѣ никдѣ же. токм° иноучадъıи. снъ сыи въ лонѣ ѡчи то исповѣдѣ. 19. и се ѥсть свѣдитѣльство иwаново ѥгда послаша июдѣи ѿ рлма. иерѣа и леоугъıтъı. глю҃ще ты кто ѥси 20. испов*да ıако нѣсме азъ хъ. 21. и оупросиша и что оубо ѥси илиıа ли ѥси. и гл҃а нѣсме пррк҃ъ ли ѥси и гл҃а ни. 22. и рѣша ѥмоу кто ѥси. да ѿвѣтъ дамъı пославшемоу нъı. что гл҃ши ѡ тебе самомь	(1зв.–2) 18. Б҃а никто же не видѣ никде же. но ѥдиноучадъıи сн҃ъ сыи въ лонѣ ѡч҃и. и то исповѣда. 19. се ѥсть свѣдительство иоаново. ѥгда послаша июдѣи ѿ їерлма иерѣıа и левгитъı. да оуспросѧть и ты кто ѥси. 20. и исповѣдѣ и не отъверже сѧ ѥго. и гл҃а. ıако не ѥсмь азъ хс҃ъ. 21. и оупросиша кто оубо ты ѥси. ильıа ли ѥси. и гл҃а нѣсмь да пррк҃ъ ли ѥси ты. и ѿвѣща ни. 22. рекоша же ѥмоу кто ѥси ты. да ѿвѣтъ дамъı пославшимъ нъı. что гл҃ши о тебе самомь	(2) 18. Б҃а никто же никдѣ же не видѣ· токмо ѥдиноучадъıи сн҃ъ сыи в лонѣ оч҃и тъ исповѣда. 19. и се ѥсть свѣдительство їwн°во· ѥгда послаша июдѣи ѿ иеrлма· иерѣıа и левг"тъı· да въпросѧть ѥго ты кто ѥси· 20. и не ѿверже сѧ исповѣдаıа и· и не ѿверьже сѧ· ıако нѣсмь азъ хъ. 21. и въпросиша и кто оубо ты ѥси. ильıа ли и гл҃а н*смь· или пррк҃ъ ѥси ты и ѿвѣща ни. 22. рѣкоша же ѥму и кто ты ѥси· да ѿвѣтъ дамъı пославшимъ нъı· что гл҃еши о собѣ самомь	ѥдиноучадъıи Лвр, М.Є., Х.Є., Л.Є., Др. + /Bn, Gf, Gl, Kr, OE, Tr/, иноучадъıи Д.Є., Є.Є. + /давн. текст/; тъкмо М.Є., Є.Є., Др.Є. + /Gf, Kr, Mr, OE /; исповѣда и не ѿверже сıа. и гл҃а. Лвр.Є., Х.Є., Л.Є. + /гл҃а Tr/, что оубо ты ѥси Лвр.Є. + /As, Gl, Kr, Vk, Zg/, что оубо ѥси Д.Є., что оубо ѥси илиıа ли ѥси Є.Є. + /давн. текст/, кто оубо ты ѥси М.Є., Х.Є., Л.Є., Др. /Db, Gf, Ju, Mr, OE, Tr /; ѡ собѣ самомъ Лвр.Є., Др.Є. /о себѣ Ju, Kr/ ѡ тебѣ самомь М.Є., Д.Є., тебе Х.Є., Л.Є. + / давн. текст /Иоан., с. 4/
(52) 1. съшедъшю ѥмоу с горъı. оу слѣдъ ѥго идоша народи мнѕи. 2. и се прокаженъ пріступль. кланѧıа сѧ ему и гл҃ѧ. г҃и аще хощеши. можеши мѧ оучистити. 3. и простеръ рꙋку. коснꙋ іс҃ъ гл҃ѧ. хощю ищисти сѧ ѿ прокажѣньıа. 4. и рѣ ѥмꙋ іс҃ъ. вижь никомꙋ же не повѣжь. но шедъ покажи сıа старѣишинамъ жречьсъкамъ. и принеси даръ. иже повелѣ моисѣи. оу свѣдѣньѥ имъ	(с. 67-68) 1. съшедъшю же ѥмоу съ горъı въ слѣдъ ѥго идоша народи мноѕи. 2. и се прокаженъ пристѫпль кланѧаше сѧ ѥмоу гл҃ıа г҃и. аще хощеши можеши мѧ оучистити. 3. и простьръ роукѫ коснꙋ и иисоусъ гл҃ѧ. хощю оучисти сѧ. и абиѥ оучисти сѧ отъ прокаженииа. 4. и рече ѥмꙋ іис҃ъ. вижь никомоу же не повѣжь. нъ шьдъ покажи сѧ старѣишинамъ жьрьчьскъıимъ. и принесе даръ иже повелѣ мwси. въ съвѣдѣниѥ имъ·	(7 зв.) 1. съшьдъшю ѥмоу съ горъı· въ слѣдъ ѥго идоша народи мноѕи· 2. и се прокаженъ пристоупівъ кланѧше сѧ ѥмоу гл҃ıа· г҃и аще хощеши можеши мıа оучистити· 3. и простьръ роукоу іс҃ъ косноу и гл҃ıа хощю оучисти сѧ· и абиѥ ищистї сıа ѿ проказъı· 4. и рѣ ѥмꙋ іс҃ъ вижь никомꙋ же не повѣжь· нъ шедъ покажи сѧ иерѣови· и прїнеси даръ· иже повелѣ моиси въ съвѣдѣниѥ имъ	(34зв.-35) 1. съшедъшꙋмоу съ горъı. въ слѣдъ ѥго идоша народи мноѕи. 2. и се прокаженъ пристоупль. кланѧше сѧ ѥмоу гл҃ѧ. г҃и аще можеши мѧ wчистити 3. и простеръ роукоу косноу и іс҃ъ гл҃ѧ хощю wчисти сѧ. и абиѥ wчисти сѧ ѿ прокажѣниıа. 4. и рече ѥмоу іс҃ъ вижь нкомꙋ (!) же не повѣжь. нъ шедъ покажи сѧ старѣишинамъ жречьскамъ. и принеси даръ. иже повелѣ мwиси. въ съвѣденьѥ имъ	(с. 135-136) 1. съшедъшю же ѥмоу съ горъı въ слѣдъ ѥго идоша народи мноѕи· 2. и се прокаженъ пристоупль кланѧше сѧ ѥмꙋ и гл҃ıа г҃и аще хощеши оучистити мѧ· 3. и простеръ роукоу косноу гл҃ıа· хощю оучисти сѧ и абьѥ оучисти ѿ прокаженьıа· 4. и рѣ ѥмꙋ г҃ъ. вижь и никомꙋ же не повѣжь· нъ шедъ покажи сıа старѣишинамъ жьречьскамъ· и принеси даръ иже повелѣ моиси· въ свѣдѣньѥ имъ·	Текст відсутній	(с. 104) 1. съшедошю ѥмоу с горъı въслѣдъ ѥго идъша народи мноѕи. 2. и се прокаженъ пристоупль кланѧше сѧ ѥмꙋ гл҃ıа. г҃и аще хощеши и можеши мѧ оустити. 3. простеръ іс҃ъ роукоу косноу сѧ гл҃ѧ хощю оучисти сѧ. и абьѥ оучисти сѧ ѿ проказа. 4. рѣ ѥмꙋ іс҃ъ виж и никомꙋ же не повѣжь нъ шедъ покажи сıа иериѥви и прѣнеси даръ иже повѣлѣ моиси· въ свѣдѣѥ имъ·	(52зв.)1. съшедъшю же съ горъı. оу слѣдъ ѥго идоша народи мноѕи. 2. и се прокаженъ пристоупль. кланѧше сѧ ѥмоу гл҃ѧ г҃и аще хощи можеши мıа оучистити 3. простеръ роукоу косноу іс҃ъ гл҃ѧ хощю оучисти сѧ. абьѥ оучисти сѧ отъ прокаженииа. 4. и рече ѥмоу іс҃ъ вижь никомꙋ же не повѣжь. но шедъ покажи сѧ старѣишинамъ жречьскамъ. и принеси даръ иже повелѣ моиси. въ свѣденьѥ имъ	(31 зв.) 1. съшедъшю же ѥмоу с горъı въ слѣдъ ѥго идоша народи мноѕи· 2. и се прокаженъ нѣкто приступль кланѧше сѧ ѥмꙋ и гл҃ѧ. г҃и аще можеши мѧ оучистити· 3. и простеръ рꙋкꙋ. коснꙋ сѧ іс҃ъ гл҃ѧ хощю оути сѧ и абиѥ оути сѧ ѿ прокаженииа· 4. и рѣ ѥмꙋ іс҃ъ вижь и никомꙋ же не повѣжь· но шедъ покажи сѧ старѣшинамъ жерьчьскъıмъ· и принеси даръ· ѥже повелѣ моисии· въ свѣдениѥ имъ	кланѧıа сѧ Лвр.Є. + /Tr/, кланѧаше сѧ М.Є., Д.Є., Є.Є., Ор.Є., Др.Є., Х.Є., Л.Є. + /давн. текст/; ѿ прокажѣньıа Лвр.Є., М.Є., Д.Є., Др.Є., Х.Є., Л.Є.+ /Ju, Tr/, ѿ проказъı Є.Є., Ор.Є., + / давн. текст/; покажи сıа старѣишинамъ жречьсъкамъ Лвр.Є., Д.Є., Х.Є., Л.Є., жьрьчьскъıимъ М.Є., жерьчьскъıмъ Др.Є. + / Ju, Tr/, п. сѧ иериѥви Є.Є., иерѣови Ор.Є. + /давн. текст/; /Иоан, с. 46/.
І писар /після 64зв./ Арк. 91, порівнюваний текст Л VII/31-35 птн. г҃ нед. від Л.									
(91) Рече г҃ь 31. комоу сп҃облю чл҃вѣкъı рода сего. и комоу соуть подобни 32. подобни соуть. wтроучищемъ сѣдѧщимъ на торжищихъ. и приѕъıвающимъ дроугъ дроуга. свирѧхомъ вамъ и не плѧсасте. плакахомъ вамъ и не плакасте сıа. 33. пріиде бо иwанъ крстль. ни хлѣба ıадъıи. ни вина пьıа. и гл҃ете бѣсъ имать. 34. прииде сн҃ъ члвчкъıи. ıадъıи и пьıа. и гл҃ете се члвко ıадеца и винопиицѧ. дроугъ мъıтаремъ. и грѣшникомъ. 35. и wправьди сıа прмꙋдрость. ѿ вьсѣхъ чадъ своихъ	(с. 115–116) Рече г҃ь 31. комоу оуподоблю чл҃вкъı рода сего. и комоу соуть подобьни. 32. подобьни соуть отроучищемъ сѣдѧщемъ на торжїщихъ. и приѕъıвающь дрꙋгъ дроуга и гл҃ють. свирѧхомъ вамъ и не плѧсасте. плакахомъ вамъ и не плакасте сѧ. 33. приде бо їwанъ крстлъ ни хлѣба ıадъıи ни вина пиıаи и глаголѥте бѣсъ имать. 34. приде сн҃ъ чл҃вечьскъı ıадаъıи и пиıа. и гл҃ѥте. се чл҃вкъ ıадьца и винопиица. дроугъ мъıтаремъ и грѣшникомъ. 35. и оправьди сѧ прѣмоудрость. отъ вьсѣхъ чадъ своихъ	(49) Рѣ г҃ь· 31. комоу оуподоблю члв҃къı рода сего· и комоу соуть подобни· 32. подобни соуть отроучищемъ сѣдıащимъ на тържищихъ· и приѕъıвающе дроугъ дроуга и гл҃ще· свирıахомъ вамъ и не плѧсасте· плакахомъ вамъ и не плакасте· 33. приде бо іwанъ крстль ни вина пьıа ни хлѣба ıадъıи· и гл҃те ıако бѣсъ имать· 34. приде же сн҃ъ чл҃вчь ıадаъıи и пьıа· и гл҃те се чл҃вкъ ıадьца и винопиица· дроугъ мъıтаремъ и грѣшнїкомъ· 35. и wправьди сѧ премоудрость ѿ вьсѣхъ чадъ своихъ	(74зв.–75) Рѣ г҃ь 31. комоу оуподоблю чл҃вѣкъı рода сего. и комоу соуть подобни. 32. подобни соуть. wтроучищюмъ сѣдѧщемъ на торжищихъ. и приѕъıвають дроугъ дроуга и гл҃ть. свирѧхомъ вамъ и не плѧсасте. плакахомъ вамъ и не плакасте сѧ. 33. приде бо иwанъ крстль. ни хлѣба ıадъıи ни вина пьıа. гл҃те бѣсъı имать. 34. приде сн҃ъ чл҃вчьскъıи. ıадъıи и пьıа. и гл҃те се чл҃вко ıадьца и винопиица. дроугъ мъıтаромъ и грѣшникомъ. 35. и wправьди сѧ премꙋдрость ѿ вьсѣхъ чадъ своихъ	(с. 266) Рѣ г҃ь 31. комоу оуподоблю чл҃векъı рода сего· и комоу соуть подобни· 32. подобьни соуть отроучищемъ сѣдѧщемъ на торжищихъ· и приѕъıвающь дроугъ дроуга· и гл҃ть· свирихомъ вамъ и не плѧсасте· плакахомъ вамъ и не плакасте сѧ· 33. приде бо иоанъ крьститель· ни хлѣба ıадъıи ни вина пьıа· и гл҃те бѣсъ имать· 34. приде сн҃ъ чл҃веческъ ıадаъıи и пьıа· и гл҃те се чл҃вкъ ıадьцѧ ѥсть и винопиицѧ· дрꙋгъ мъıтаремъ и грѣшникомъ· 35. и оправьди сѧ премоудрость ѿ вьсѣхъ чѧдъ своихъ	(29) Рече г҃ь 31. комоу оуподоблю чловѣкъı рода сего· и комоу соуть подобни· 32. подобьни соуть Отроучищомъ сѣдѧщимъ на торжихъ· и приѕъıвающимъ дроугъ дроуга· и гл҃ющимъ· свирѧхомъ вамъ и не плѧсасте· плакахомъ вамъ и не плакасте сѧ· 33. прииде бо иwанъ крстль ни хлѣба ıадъıи ни вина пьıа· и гл҃ете бѣсъ имать· 34. и прииде сн҃ъ чл҃чьскъıи ıада и пьıа· и гл҃ете се чл҃вко ıадьца ѥсть и винопиица· дроугъ мъıтаремъ и грѣшникомъ· 35. и оправьди сѧ прѣмоудрость ото вьсѣхъ чадъ ихъ		(116зв.–117) Рече г҃ь. 31. комоу вподоблю чл҃вкъı рода сего и комоу соуть подобни. 32. ї подобни соуть. отроучищемъ сѣдѧщимъ на торъжищихъ. и приѕъıвающе дроугъ дроуга и гл҃ють. свирıахомъ и не плıасасте· и плакахомъ и не плакасте. 33. прииде бо иоанъ крстль. ни хлѣба ıадъıи ни вина пьıа. ї гл҃те бѣсъ имать. 34. прииде сн҃ъ члвчкъıи ıада и пьıа. ї гл҃те се чл҃вкъ ѣдець и винопиѥць. и дроугъ мъıтаремъ. и грѣшникомъ. 35. ї оправьди сѧ премꙋдрость отъ вьсѣхъ чадъ своихъ	(75–75зв.) Рѣ г҃ь 31. комꙋ оуподоблю чл҃вкъı рода сего· и комꙋ сꙋть подобни· 32. подобни сꙋть отроучищемъ· сѣдıащимъ на тържищихъ· и приѕъıвающе дроугъ дроуга· гл҃юще свирѧхомъ вамъ и не плѧсасте· плакахомъ бо вамъ и не плакасте сѧ· 33. приде бо іwанъ крстль· ни хлѣба ѣдъıи ни питиıа· и гл҃те бѣсъ имать· 34. приде сн҃ъ чл҃вчьскъıи ѣдъıи и пиıаи· и гл҃ете се чл҃вкъ ıадьца и винопиица· дроугъ мъıтаремъ и грѣшникомъ· 35. по правьди сѧ премдрть ѿ вьсихъ чадъ своихъ	комоу сп҃облю Лвр.Є. всюди к. оуподоблю, Л.Є. вподоблю; и приѕъıвающимъ дроугъ дроуга Лвр., Б.Є., приѕъıвающь д. д. М.Є., Д.Є. приѕъıвающе д. д. Ор., Др., Л.Є.; пріиде ... прииде Лвр., Б.Є., Л.Є., приде ... приде М.Є., Д.Є. Х.Є., Ор., Др.;

Лвр.Є.	М.Є.	Ор.Є.	Х.Є.	Д.Є.
І писар /після 64зв./ Арк. 97, порівнюваний текст Л XI/23-26 птн. ѕ҃ нед. від Л.				
(97) Рє҃ г҃ь 23. ѥже нѣ҃ со мною на мѧ ѥсть. ѥже нѣ ꙁбираѥть со мною расъıпаѥть. 24. ѥгда неч҃тъıи дх҃ъ изъıдеть ѿ ч҃лвка. проходить сквоꙁѣ безводнаꙗ мѣста. ища покоѧ и нѣ ѡбрѣтаꙗ. гл҃еть бо оуꙁвращю сѧ оу домъ мои. ѿнюдю же изидохъ. 25. и пришедъ и ѡбрѣтаѥть пометинъ. и оукрашенъ. 26. тогда идеть. и поиметь дроугъıхъ горше себе с҃ѣмь дх҃ъ· и въшедши живоуть тоу и бъıваѥть послѣднаꙗ человѣкоу томоу горше первъıхъ	(с. 124) Рєчє г҃ь. 23. иже нѣсть съ мною на мѧ нѣсть. и ѥже не събираѥть съ мною расъıпаѥть. 24. ѥгда нечистъıи дх҃ъ изидеть отъ ч҃лвка проходить сквоꙁѣ безводьнаꙗ мѣста ища покоꙗ и не ѡбрѣтаꙗ. гл҃еть въꙁвращю сѧ въ домъ свои отъню доу же изидохъ. 25. и пришьдъ ѡбрѣтаѥть пометенъ и оукрашенъ. 26. тогда идеть и поиметь дроугъıихъ горьшь себе седмь доухъ. и въшедше живоуть тоу. и бъıваѥть послѣдьнаꙗ ч҃лвкоу томоу. горьша пьрвъıихъ	(55 зв.) Рє҃ г҃ь· 23. иже нѣ҃ съ мною на мꙗ ѥсть· и иже не събираѥть со мною расъıпаѥть· 24. ѥгда неч҃тъıи дх҃ъ изидеть ѿ ч҃лвка· проходить сквоꙁѣ безводьнаꙗ мѣста· ища покоꙗ и не обрѣтаꙗ· гл҃ть бо въꙁвращю сѧ в домъ свои ѿнюдоу же изидохъ 25. и пришьдъ и обрѣтаѥть пометенъ и оукрашенъ· 26. тогда идеть. и поиметь дроугъıихъ горше себе· седмь дх҃ъ· и въшьдше живоуть тоу· и бъıваѥть ч҃лкоу томоу послѣдьнаꙗ горше пьрвъıхъ	(82) Рє҃ г҃ь 23. ѥже нѣсть со мною на мѧ ѥсть. и ѥже не събираѥть со мною расъıпаѥть. 24. ѥгда нечисътъıи дх҃ъ исходить ѿ ч҃лвка. проходить сквоꙁѣ безводнаꙗ мѣста. ища покоѧ и не ѡбрѣтаꙗ. гл҃ть бо въꙁвращю сѧ въ домъ мои. ѿнюду же изидохъ. 25. пришедъ ѡбрѣтаѥть пометенъ и оукрашенъ. 26. Тъгда придеть и поиметь дроугъıхъ горьше себе. седмь дх҃ъ. и въшедши живоуть тоу. и бъıваѥть послѣдьнаꙗ ч҃лвкоу томоу горьша первъıхъ	(с. 288) Рє҃ г҃ь· 23. иже нѣ҃ со мною на мѧ ѥсть· иже нѣ събираѥть сѧ мн҃ю расъıпаѥть· 24. ѥгда же нечистъıи дх҃ъ изидѣть ѿ ч҃лвка· проходить сквоꙁѣ бѣꙁводьнаꙗ мѣста· ища покоꙗ и не обретаꙗ· и гл҃ть въꙁвращю сѧ въ домъ мои ѿнюдѹже изидохъ· 25. и пришедъ обрѣтаѥть и пометенъ и оукрашенъ· 26. тогда идѣть и поимѣть дроугъıхъ горшь себе седмь дх҃ъ· и въшедъше живоуть тѹ· и бъıваѥть послѣдьнаꙗ ч҃лвкоу томоу· горша первъıхъ·
І писар /після 64зв./ Арк. 123, порівнюваний текст Мт VI/17-21 нед. сиропусна.				
(123) 17. тъı же постѧ сѧ помажь главоу твою. и лице твоѥ оумъıи. 18. да не ꙗвиши сꙗ ч҃лвкомъ постѧ сѧ. но ѡц҃ю твоѥмоу. иже ѥсть в таинѣ и ѡц҃ь твои видꙗи тѧ оу таинѣ. оуꙁдасть тебе ꙗвѣ. 19. нѣ скръıваите себе скровищь на ꙁемли. иде же червь и тлѧ тлить иде же татьѥ. подъкопають. и крадоуть. 20. скръıваите же собѣ скровище на нб҃хъ. иде же ни червь. ни тлꙗ тлить иде же татьѥ не подъкопають. ни крадоуть. 21. иде же ѥсть скровище ваше тоу и ср҃дцѧ ваша	(с. 171) 17. тъı же постѧ сѧ помажи главоу свою ѥлеимь. и лице твоѥ оумъıи 18. да не ꙗвиши сѧ ч҃лвкмъ постѧ сѧ. нъ ѡц҃ю твоѥмоу. иже ѥсть въ таинѣ и ѡц҃ь твои видѧи тѧ въ таинѣ въꙁдасть тебе ꙗвѣ. 19. не съкръıваите себе съкровищь на ꙁемли иде же чьрвь и тлѧ тлить. иде же татиѥ подъкопавають и крадоуть. 20. съкръıваите же себѣ съкровища на нбси. иде же ни чьрвь ни тлѧ тьлить. иде же татиѥ не подъкопавають ни крадоуть. 21. иде же бо ѥсть съкровище ваше. тоу и ср҃дце ваше	(90зв.–91) 17. тъı же алчѧ помажи главоу свою и лице своѥ оумъıи· 18. да не ꙗвиши сѧ ч҃лвкомъ алча· нъ оц҃ю твоѥмоу иже ѥсть в таинѣ· и ѡц҃ь твои видѧ тѧ въ таинѣ въꙁдасть тобѣ ꙗвѣ· 19. не съкръıваите себе скровищь на ꙁемли· иде же чьрвь и тлꙗ тлить· иде же татиѥ подъкоповають и крадоуть· 20. съкръıваите же себе скровища на нбсьхъ· иде же ни чьрвь ни тьлѧ тлить· иде же татиѥ не подъкоповають ни крадоуть· 21. иде же бо скровища ваша тоу ѥсть и ср҃дце ваше	(116зв.) 17. тъı же постѧ и сѧ помажи главоу свою. и лице своѥ оумъıи. 18. да не ꙗвиши сѧ ч҃лвкомъ постѧи сѧ. нъ ѡц҃ю твоѥмоу иже ѥсть в таинѣ. и ѡц҃ь твои видѧи тѧ въ таинѣ въꙁдасть тебе ꙗвѣ. 19. не скръıваите себе скровищь на ꙁемли. иде же червь и тлѧ тлить. иде же татьѥ. подъкоповають. и крадоуть. 20. скръıваите же себе скровища на нбси. идеже ни червь ни тлѧ тлить. иде же татьѥ не подъкопавають ни крадоуть. 21. иде же ѥсть скровище ваше. тоу и ср҃дце ваша	(с. 409) 17. тъı же алчѧ помажи главоу и лице своѥ оумъıи· 18. да не ꙗвиши сѧ ч҃лвкомъ алча нъ оц҃ю твоѥмоу иже ѥсть въ таинѣ· и оц҃ь твои видѧ тѧ въ таинѣ въꙁдасть тебе ꙗвѣ· 19. не скръıваите себе съкровищь на ꙁемли· иде же червь и тьлꙗ тлить· иде же татьѥ подъкопавають и крадоуть·20. скръıваите же себе съкровища на нбси· иде же ни червь ни тьлꙗ тьлить· иде же татьѥ не подъкопають ни крадоуть. 21. идеже ѥсть съкровище ваше тоу и ср҃дце ваше·
ІІ писар. Арк. 71зв., порівнюваний текст Мт X/37–40,42 чтв. ꙁ҃ нед. від Мт.				
(71зв.) 37. Рє҃ г҃ь иже любить. оц҃а или мт҃ре паче мене. нѣ҃ мене достоѥнъ. иже любить сн҃а или дъщерь паче мене. нѣ҃ мене достоѥнъ 38. иже не прииметь кр҃та своѥго. и въ слѣдъ мене грѧдеть. нѣ҃ мене достоѥнъ. 39. ѡбрѣтъıи дш҃ю свою погоубите ю. и погоубивъıи дш҃ю свою мене ради ѡбрѧщеть ю. 40. приѥмлꙗи васъ мꙗ приѥмлеть. и иже приѥмльть мꙗ приѥмлеть пославшаго мꙗ. 42. иже напоить ѥдиного ѿ меньшихъ сихъ. чашю стоуденъı водъı токмо во имꙗ оученика право гл҃ю вамъ не погоубить мьꙁдъı своѥꙗ.	(с. 78-79) 37. Рєчє г҃ь. иже любить. оц҃а или мт҃рь паче мене. нѣсть ми подобьнъ. и ѥже любить сн҃а или дъщерь паче мене. нѣсть ми подобьнъ· 38. и ѥже не прииметь кръста своѥго и въ слѣдъ мене грѧдеть. нѣсть ми подобьнъ. 39. обрѣтъıи же дш҃ю свою погѫбить ю. и погоубивъıи дш҃ю свою мене ради обрѧщеть ю. 40. приѥмлѧи васъ мене приѥмлють. и иже приѥмлѣть мѧ. приѥмлеть пѫстивъшаго мѧ. 42. и иже аще напоите отъ ѥдиного отъ меньшихъ сихъ. чашю стѫденъı водъı. тъкъмо въ имѧ оученика. право гл҃ю вамъ. не погѫбить мьꙁдъı своѥꙗ·	(17) 37. Рє҃ г҃ь иже любить оц҃а или мт҃рь паче мене нѣ҃ ми подобенъ· 38. иже не прииметь кр҃та своѥго· и въ слѣдъ мене грꙗдеть нѣ҃ ми подобьнъ· 39. обрѣтъıи же дш҃ю свою погоубить ю· и погѹбивъıи дш҃ю свою мене ради обрѧщеть ю· 40. приѥмлꙗи васъ мѧ приѥмлеть· и иже прїѥмлеть мѧ приѥмлеть пославъшаго мѧ· 42. и иже аще напоить ѥдиного ѿ мьньшихъ сихъ чашю стоуденъı водъı тъкмо въ имꙗ оученика· право гл҃ю вамъ не погоубить мьꙁдъı своѥꙗ·	(44) 37. Рєчє г҃ь иже любить ѡц҃а или мт҃рь паче мене. нѣ҃ мі подобенъ. и иже любить сн҃а или дъщѣрь паче мене. нѣсть ми подобенъ. 38. и иже не приѥмлеть кр҃та своѥго. и въслѣдъ мене не грѧдеть. нѣсть ми подобенъ. 39. ѡбрѣтъıи же дш҃ю свою погоубить ю. и погоубивъıи дш҃ю свою мене ради ѡбрѧщеть ю. 40. приѥмлꙗи васъ мѧ приѥмлеть. и иже приѥмлеть мѧ приѥмлеть пославъшаго мѧ. 42. и иже аще напоить ѥдиного ѿ меньшихъ сихъ чашю стоуденъı водъı тъкмо во имѧ оученика. право гл҃ю вамъ ꙗко не погоубить мьꙁдъı своѥꙗ.	(с. 164) 37. Рєчє г҃ь· иже любить. оц҃ѧ или мт҃рь паче мене нѣсть ми подобенъ· иже любить сн҃а или дъщерь паче мене. нѣсть мене достоинъ· 38. и ѥже не приѥмлѣть кр҃та своѥго и въ следъ мене грѧдѣть нѣсть ми подобенъ· 39. обрѣтъıи же дш҃ю свою погоубить ю· и погоубивъıи дш҃ю свою мене ради ѡбрѧщеть ю· 40. приѥмлꙗи васъ мѧ приѥмлють· и иже приѥмлѣть мѧ приѥмлѣть пославъшаго мѧ· 42. и иже аще напоить ѥдиного ѿ малъıхъ сихъ· чашю стоуденъı водъı токмо во имѧ оученика· право гл҃ю вамъ не погоубить мьꙁдъı своѥꙗ·

Б.Є.	Є.Є.	Л.Є.	Др.Є.	різночитання
І писар /після 64зв./ Арк. 97, порівнюваний текст Л XI/23-26 птн. ѕ҃ нед. від Л.				
(41) Рєчє г҃ь 23. иже нѣ҃ со мною на мѧ ѥсть· иже нѣ събираѥть со мною растачаѥть· 24. ѥгда нечистъıи дх҃ъ изидеть ѿ ч҃лвка· проходить сквоꙁѣ бѣꙁдьнаꙗ мѣста· ищ҃ покоꙗ и не обрѣтаꙗ· и гл҃еть въꙁвращю сѧ въ домъ мои· ѿнюдѹже изидохъ· 25. и пришедъ обрѧщети и пометенъ· и оукрашенъ· 26. тогда идеть и поиметь съ҃бою дроугъıхъ горьша себе с҃ѣмь дх҃ъ· и въшедъше живоуть тоу· и бъıвають ч҃лвкѹ томоу· послѣдьнаꙗ горьша первъıхъ		(126) Рєчє г҃ь 23. ѥже нѣсть со мною на мѧ ѥсть. и ѥже не сбираѥть со мною расъıпаѥть. 24. ѥгда неч҃тъıи дх҃ъ изїидеть отъ ч҃лвка. и проходить скоуꙁѣ беꙁъднаꙗ мѣста. ища покоꙗ. и не обрѣтаꙗ гл҃ть. въꙁвращю сѧ оу домъ мои отъню ду же изидохъ. 25. и пришедъ обрѣтаѥть пометенъ и оукрашенъ. 26. и тогда идеть и поїметь дроугихъ горьше себе седмь дх҃ъ. и въшедше и живоуть тоу. и бъıвають ч҃лвкоу томоу послѣднꙗꙗ горше первъıꙗ	(82 зв.) Рє҃ г҃ь 23. ѥже нѣ҃ со мною на мѧ ѥсть· иже не собираѥть со мною расъıпаѥть· 24. ѥгда неч҃тъıи дх҃ъ изидеть ѿ ч҃лвка проходить сквоꙁѣ беꙁднаꙗ мѣста· ища и не ѡбрѣтаѥть покоꙗ· гл҃ть въꙁвращю сѧ в домъ мои ѿнелѣ же изидохъ· 25. и пришедъ и ѡбрѣтаѥть· помѣтенъ и оукрашенъ· 26. тогда идеть. и поиметь дроугъıихъ горшихъ себе· седмь дх҃ъ и въшедше живуть и бъıвають послѣднꙗꙗ ч҃лку тому горша первъıхъ	дх҃ъ изъıдеть ѿ ч҃лвка Лвр., д. изидеть ѿ ч. М.Є., Б.Є., Ор., Др., изидѣть Д.Є., изїидеть Л.Є., д. исходить ѿ ч. Х.Є.; сквоꙁѣ безводьнаꙗ мѣста Лвр., М.Є., Х.Є., Ор., с. беꙁдьнаꙗ м. Б.Є., Л.Є., Др.; пометинъ. и оукрашенъ Лвр., пометенъ и оукрашенъ М.Є., Х.Є., Ор., Б.Є., Л.Є., помѣтенъ и оукрашенъ Др.; послѣднꙗꙗ ... горше первъıхъ Лвр., Ор., Л.Є., п. ... горьша п. М.Є., Д.Є., Х.Є., Б.Є., Др.;
І писар /після 64зв./ Арк. 123, порівнюваний текст Мт VI/17-21 нед. сиропусна.				
(99) 17. текст відсутній 18. да не ꙗвиши сѧ ч҃лвкомъ постѧ сѧ· нъ оц҃ю твоѥмоу иже ѥсть въ таинѣ· и оц҃ь твои видѧи тѧ въ таинѣ· въꙁдасть тебе ꙗвѣ· 19. и нѣ скръıваите собѣ скровищь на ꙁемли· идеже червь и тьлѧ тлить· иде же татьѥ подъкоповають и крадоуть· 20. текст відсутній 21. иде же бо ѥсть скровище ваше· тоу ѥсть и ср҃дце ваше	(с. 162) 17. тъı же постѧ сѧ помажи главоу свою и лице своѥ оумъıи. 18. да не ꙗвиши сѧ ч҃лвкомъ постѧ сѧ нъ ѡц҃ю своѥмоу. иже ѥсть в таинѣ. въꙁдасть тебе ꙗвѣ. 19. не скръıваите себе скровищь на ꙁемли. иде же червь и тлѧ тлить. иде же татьѥ подъкопають и крадоуть. 20. съкръıваите себе скровища на нбсихъ. иде же червь ни тлѧ тлить. иде же татьѥ не подъкопають. ни крадоуть. 21. иде же бо ѥсть скровище ваше тоу боудоуть и ср҃дца ваша	(177–177зв.) 17. тъı же постѧ сѧ помажи главоу свою. и лице си ѹмъıи. 18. да не ꙗвиши сѧ ч҃лвкомъ постѧ сѧ. но помолисѧ оц҃ю твоѥмоу в таинѣ. и оц҃ь твои видѧ тѧ оу таинѣ. и оуꙁъдасть тобѣ ꙗвѣ. 19. и не скръıваите скровища на ꙁемли. иде же червь и тлѧ тлить. иде же татьѥ. подъкопають и крадоуть. 20. съкръıваите же собѣ скровище на нбси. иде же ни червь ни тлѧ тлить. иде же ни татьѥ подъкопають ни крадоуть. 21. иде же бо ѥсть скровище ваше. тоу и сердьцѧ ваша	(123–123зв.) 17. тъı же алча помажи главоу свою и лице своѥ оумъıи· 18. да не ꙗвиши сѧ ч҃лвкмъ алча· но ѡч҃ю своѥму· иже ѥть (!) в таинѣ· и ѡч҃ь твои видѧ тѧ в таинѣ· въꙁдасть тебе ꙗвѣ· 19. не скръıваите себе скровищь на ꙁемли· иде же червь тлѧ тлить· иде же татиѥ подъкапъıвають и крадуть· 20. скрıваите же себе скровища на нбси· иде же ни червь ни тлѧ тлить· иде же татиѥ не подъкапавають и ни крадуть· 21. иде же бо ѥсть скровище ваше тоу ѥсть и ср҃дце ваш҃	тъı же постѧ сѧ Лвр., М.Є., Є.Є., Х.Є., Л.Є. + / двн. текст/, тъı же алча Д.Є., Ор., Др. + /Gf, Gl, Ju/ главоу твою Лвр. + /Bn, Gl, Lc, OE/, главоу свою М.Є., Є.Є., Х.Є., Ор.Є., Л.Є., Др.Є. + /двн. текст/; татьѥ. подъкопають Лвр., Є.Є., Л.Є., татиѥ подъкопавають М.Є., Х.Є., Д.Є., Б.Є. + /двн. текст/, подъкоповають Ор., подъкапъıвають Др.; Матф. с. 39/
ІІ писар. Арк. 71зв., порівнюваний текст Мт X/37–40,42 чтв. ꙁ҃ нед. від Мт.				
	(с. 110-111) 37. Рє҃ г҃ь любѧ оц҃ѧ и мт҃рь паче мене нѣ҃ мене достоѥно. а иже любить сн҃а или дъщѣрь паче мене нѣ҃ мене достоѥно· 38. а иже не прииметь кр҃та своѥго въследъ мене нѣ идете. нѣ҃ мене достоѥно 39. ѡбрѣтъıи дш҃ю свою погоубите ю. а иже погоубить дш҃ю свою мене ради ѡбрѧщеть ю· 40. иже васъ прїиметь мене приимете. а иже приимете мене. приимете пославъшего мѧ· 42. и иже колижьдо напоить ѥдинъго ѿ малъıихъ сихъ. чашю водъı стоденъı токмо во имѧ оученика. аминє гл҃ю вамъ. не погоубить меꙁдъı	(67-67зв.) 37. Рєчє г҃ь иже любить ѡц҃ѧ и мт҃рь паче мене. нѣсть ми подобенъ. ѥже любить сн҃а или дъщерь паче мене нѣсть ми подобенъ. 38. и ѥже не приѥмлеть кр҃та своѥго. и оуслѣдъ мене грѧдеть нѣсть ми подобенъ. 39. обрѣтъıи же дш҃ю свою погоубить ю. погоубивъıи дш҃ю свою мене ради обрѧщеть ю. 40. приѥмлѧи васъ и мене приѥмлеть. иже приѥмлеть мѧ. приѥмлеть пославъшаго мѧ. 42. иже аще напоите ѥдиного отъ меньшихъ сихъ. чашю стоуденъı водъı. токмо во имꙗ оученика. право гл҃ю вамъ. не погоубить мьꙁдъı своѥꙗ.	(41) 37. Рє҃ г҃ь иже любить оц҃а и матерь· паче мене нѣ҃ ми подобенъ· и иже любить сн҃а или дщерь· паче мене нѣ҃ ми подобенъ· 38. и иже не приѥмлеть х҃а своѥго· и слѣдъ мене грꙗдеть нѣ҃ ми подобенъ· 39. ѡбрѣтъıи дш҃ю свою погубить ю· и погубивъıи дш҃ю свою мене ра҃· ѡбрѧщеть ю· 40. и приѥмлѧи васъ мѧ приѥмлеть· и иже приѥмлеть мѧ приѥмлеть пославшаго мѧ· 42. иже аще напоить ѥдиного ѿ мьншихъ сихъ· чашю студенъı водъı· токмо въ имѧ оученика· право гл҃ю вамъ· не погоубить мьꙁдъı своѥꙗ·	нѣ҃ мене достоѥнъ Лвр.Є., Є.Є. + /давн. текст/, н. ми подобьнъ М.Є., Д.Є., Х.Є., Ор.Є., Л.Є., Др.Є. + /Gf, Ju, Tr, Vk/; не прииметь кр҃та Лвр.Є., М.Є., Є.Є., Ор.Є. + /давн. текст/, не приѥмлеть к. Д.Є., Х.Є., Л.Є., Др.Є. + / Gl, Ju, Kr, Lc, OE/; ѥдиного ѿ меньшихъ Лвр.Є., М.Є., Х.Є., Ор.Є., Л.Є., Др.Є. + /Ju, Tr/, ѥдиного ѿ малъıхъ Д.Є., Є.Є. + /давн. текст/; Матф. с. 59–60.

Лвр.Є.	М.Є.	Ор.Є.	Х.Є.	Д.Є.
II писар. Арк. 85зв., порівнюваний текст Л IV/16-22 чтв. а҃ нед. від Л.				
(85зв.) Въ ѡнⷡ. 16. приде іс҃ъ въ назарефъ. въ нѣмь же бѣ въспитанъ. и вниде по ѡбꙑчаю въ д҃нь соуботнꙑи въ сборище. и въста чистъ. 17. и въдаша ѥмоу книгꙑ исаиꙗ прⷪрка. и разгноувъ книгꙑ. ѡбрѣте мѣсто идеже написано. 18. и дх҃ъ гн҃ь на мнѣ ѥго же ради помаза мѧ. благовѣститъ нищимъ посла мѧ. ицѣлитъ скроушенꙑхъ ср҃дцмь. и проповѣдати плѣньникомъ ѿпоущениѥ. и слѣпꙑмъ прозрѣниѥ. и поустити скроушенꙑꙗ ѿрадоу. 19. и проповѣдати лѣто гн҃е приꙗтно· 20. и съгноувъ книгꙑ и въдасть слоузѣ и сѣде. и всѣмъ въ сборищи· ѡчи бѣста зрѧщи на нь. 21. нача же гл҃ати к нимъ. ꙗко дⷭнь събꙑⷭ сѧ писаниѥ се въ оушью вашеѥ· 22. и вси послоушествоваша ѥмоу. и дивлꙗху сꙗ ѡ словѣсѣхъ бл҃годати исходꙗщихъ из ъстъ ѥго	(с. 109–110) Въ оно врѣмѧ. 16. приде іс҃ъ въ назареѳъ въ нѥмь же бѣ въспитанъ. и въниде по обꙑчаю въ дьнь соуботьнꙑи въ съборище. и· и въста чистъ. 17. и въдаша ѥмоу книгꙑ ї҃саиа прⷪрка. и разгъноувъ книгꙑ обрѣте мѣсто иде же бѣ написано. 18. дх҃ъ гн҃ь на мнѣ ѥго же ради помаза мѧ. бл҃говѣститъ нищиимъ посла мѧ. исцѣлитъ съкроушенꙑꙗ ср҃дцмь. проповѣдати плѣньникомъ ѿпоущениѥ. и слѣпꙑимъ прозрѣниѥ. отъпоустити съкроушенꙑꙗ въ отърадоу. 19. проповѣдати лѣто гн҃е приꙗтьно· 20. и съгъноувъ книгꙑ въдавъ слоузѣ сѣде. и всѣмъ въ сборищи оучи бѣаста зьрѧщи на нь· 21. нача же гл҃ати къ нимъ. ꙗко дн҃ьсь събꙑ сѧ писаниѥ се въ оушию вашеѥ. 22. и вси послоушьствоваша ѥмоу. и дивлѧхоу сѧ о словесьхъ благодѣти. исходѧщиихъ изъ оустъ ѥго.	(44) Въ онⷡ· 16. приде іс҃ъ въ назарефъ· въ нѥмь же бѣ въспитанъ· и въниде въ нь по ѡбꙑчаю своѥмоу въ д҃нь соуботьнꙑи въ сборище· и въста чистъ· 17. и въдаша ѥмоу книгꙑ исаиꙗ прⷪрка· и разгноувъ книгꙑ обрѣте мѣсто идеже бѣ на писано· 18. дх҃ъ гⷭнь на мнѣ ѥго же ради помаза мѧ· бл҃говѣститъ нищимъ посла мѧ исцѣлитъ скроушенꙑꙗ ср҃дцмь· проповѣдатї плѣньникомъ ѿпоущениѥ· и слѣпꙑмъ прозрѣниѥ· ѿпоустити съкроушенꙑꙗ въ ѿрадоу· 19. проповѣдати лѣто гⷭне приꙗтьно· 20. и съгноувъ книгꙑ въдавъ слоузѣ сѣде· и всѣмъ въ сборищи· оучи бѣста зрѧще на нь· 21. нача гл҃ати къ нимъ· ꙗко дⷭнь събꙑсть сѧ писаниѥ въ оушию вашеѥ· 22. и вси послоушьствовахоуть ѥмоу и дивлѧхоу сѧ· ѡ словесьхъ блⷢ҇тьнꙑхъ исходѧщихъ из оустъ ѥго	(69зв.) Въ ѡнⷡ. 16. приде іс҃ъ въ назарефъ. въ нѣмь же бѣ въспитанъ. и вниде по ѡбꙑчаю въ д҃нь соуботнꙑи. въ сборище. и въста чистъ. 17. и въдаша ѥмоу книгꙑ исаиꙗ прⷪрка. и разгноувъ книгꙑ. ѡбрѣте мѣсто идеже бѣ написано. 18. дх҃ъ гⷭнь на мнѣ ѥго ради помаза мѧ. и бл҃говѣститъ нищимъ посла мѧ. и ицѣлитъ скроушенꙑхъ ср҃дцмь. проповѣдати плѣньникомъ ѿпоущѣниѥ. и слѣпꙑмъ прозрѣньѥ. ѿпоустити скроушенꙑꙗ въ ѿрадоу. 19. проповѣдати лѣто гн҃е приꙗтно· 20. и съгноувъ книгꙑ въда слоузѣ сѣде. и всѣмъ въ сборищи· ѡчи бѣста зрѧщи на нь. 21. нача же гл҃ати к нимъ. ꙗко събꙑⷭ сѧ дⷭнь. писаньѥ се въ оушью вашеѥ· 22. и вси послоушьствоваша ѥмоу. и дивлѧху сѧ ѡ словесехъ бл҃годати исходѧщихъ из оустъ ѥго	(с. 249) Въ онⷡ· 16. приде іс҃ъ въ назарѣфъ въ нѥмь же бѣ въспитанъ и въниде по обꙑчаю въ сборище въ д҃нь соуботьнꙑи и· и въста чистъ· 17. и въдаша ѥмоу книгꙑ исаиꙗ прⷪрка· и разгнꙋвъ книгꙑ обрѣте мѣсто иде же бѣ на писано· 18. дх҃ъ гн҃ь на мнѣ ѥго же ради помаза мѧ· бл҃говѣстити нищимъ посла мѧ· ицѣлити съкроушенꙑꙗ ср҃дцемь· проповѣдатї плѣньникомъ ѿпоущеньѥ· и слѣпꙑмъ прозрѣньѥ· ѿпоустити съкроушенꙑꙗ въ ѿрадоу· 19. проповѣдати лѣто гн҃е приꙗтно· 20. и согноувъ книгꙑ въдасть слоузѣ· и сѣде· и всѣмъ въ сборищї· Ѻчи бѣста зьрѧщи на нь· 21. нача же гл҃ати к нимъ· ꙗко дⷭнь събꙑⷭ сѧ писаньѥ въ оушью вашеѥ· 22. и вси послоушьствоваша ѥмꙋ· и дивлꙗхоу сѧ благодати· исходѧщихъ из оустъ ѥгⷪ·
III писар. Арк. 63, порівнюваний текст Мт XVII/14, 15, 17, 20-23 нед ї҃ нед. від Мт.				
(63) Въ ѡнⷡ. 14. чл҃вкъ нѣкто приидє къ іс҃оу. кланꙗꙗ сꙗ ѥмоу 15. и гл҃ꙗ г҃и помилоуи сꙑна моѥго. ꙗко на новъ мⷭць бисит сꙗ. и злѣ стражеть 17. ѿвѣщав же іс҃ъ рⷱе имъ. ѡ роде невѣренъ и развращенъ. доколѣ с вами боудоу. доколѣ терьплю вамъ. приведѣте ми и сѣмо 20. іс҃ъ рⷱе имъ. за невѣро (!) ваше. право гл҃ю вамъ. аще имать вѣроу. ꙗко зерно рⷱете горѣ сѣи. прѣиди ѿсоудꙋ тамо. и прѣидить. и ничто же не мощно боудеть вамъ· 21. родъ же сь не исходить. но токмо мл҃твою и [по] стомъ. 22. живоущимъ же имъ в галилѣи рⷱе имъ іс҃ъ прѣданъ имать бꙑти. сн҃ъ чл҃вчь. в роуцѣ чл҃вкмъ. 23. и оубьють и и третии д҃нь въстаньть	(с. 87–88) Въ оно врѣмѧ. 14. чⷪлвкъ нѣкто приде къ ісжсꙋ кланѧꙗ сѧ ѥмоу. и глаголѧ 15. г҃и помилоуи сн҃а моѥго. ꙗко на новъ мѣсѧць бѣсит сѧ и злѣ стражеть 17. ѿвѣщавъ же иіс҃ъ рече. ѡ роде невѣрьнъ и развращенъ доколѣ съ вами боудоу доколѣ тьрплю вамъ. приведѣте ми и сѣмо. 20. іс҃ъ же рече имъ за невѣрованиѥ ваше. право гл҃ю вамъ. аще имате вѣроу акꙑ зьрно горюшьно. речете горѣ сѣи прѣиди отъсюдоу тамо и прѣидеть и ничто же не мощьно будеть вамъ. 21. родъ же сь не исходить но тъкмо молитвою и алканиѥмь. 22. живоущемъ же имъ в галилѣи рече имъ іс҃ъ. прѣданъ имать бꙑти. сн҃ъ чⷪлвчь в роуцѣ чⷪлвкмъ. 23. и оубьють и и третии д҃нь въстанеть	(24–24зв.) Въ онⷡ· 14. чл҃вкъ нѣкто приде къ іс҃оу молѧ 15. и гл҃ꙗ· г҃и помилоуи сн҃а моѥго· ꙗко на новъ мⷭць бѣситⷭ· и злѣ стражеть 17. ѿвѣщавъ же іс҃ъ рⷱе ѡ роде невѣрьнъ и развращенъ· доколѣ съ вами боудоу· доколѣ тьрплю вꙑ· приведѣте ми и сѣмо 20. іс҃ъ же рⷱе имъ за невѣрованиѥ ваше· право гл҃ю вамъ· аще имате вѣроу· акꙑ зьрно гороушьно· рⷱете горѣ сеи преиди ѿсюдоу и преидеть· и ничсо же боудеть вамъ не мощно· 21. родъ же сь не исходить· нъ тъкмо мл҃твою и алканиѥмъ· 22. живоущемъ же имъ в галилѣи рⷱе имъ іс҃ъ· преданъ имать бꙑти сн҃ъ чл҃вчь· в роуцѣ чл҃вкомъ· 23. и оубьють· и третии д҃нь въскрⷭнеть	(51–51зв.) Въ ѡнⷡ. 14. чл҃вкъ нѣкто приде къ іс҃оу. кланѧꙗ сѧ ѥмоу 15. и гл҃ѧ. г҃и помилоуи сн҃а моѥго. ꙗко на новъ мⷪць бѣсит сѧ и злѣ стражеть. 17. ѿвѣщав же іс҃ъ рече. ѡ роде невѣренъ и развращенъ. доколѣ с вами боудоу. доколѣ терпьлю вамъ. приведѣте ми и сѣмо. 20. іс҃ъ же рече имъ. за невѣрованиѥ ваше право гл҃ю вамъ. аще имате вѣроу акꙑ зерно гороущно. речете горѣ сѣи преиди ѿсоудꙋ тамо и преидеть. и ничсо же не мощно боудеть вамъ. 21. родъ же сь не исходить нъ токмо мл҃твою и алканиѥмъ. 22. живоущимъ же имъ в галилѣи рече имъ іс҃ъ. прѣданъ имать бꙑти сн҃ъ чл҃вчь въ роуцѣ чл҃вкомъ. 23. и оубиють и. и третии д҃нь въстанеть	(с. 188) Въ ѡнⷡ· 14. чл҃вкъ нѣкто приде къ с҃оу кланꙗꙗ сѧ ѥмоу и гл҃ꙗ 15. г҃и помилоуи сꙑна моѥго· ꙗко на новъ мⷭць бѣсить сѧ и злѣ стражѣть 17. ѿвѣщавъ же іс҃ъ рече· о роде невѣренъ развращенъ· доколѣ въ васъ боудоу· доколѣ терплю вамъ· приведѣте и сѣмо· 20. іс҃ъ же рече имъ за невѣрьѥ ваше· право гл҃ю вамъ· аще имате вѣроу ꙗко зерно гороущьно· речете горѣ сѣи прѣиди ѿсоудꙋ тамо и прѣидѣть· и ничто же не мощьно боудѣть вамъ· 21. родъ же сь не исходить нъ токъмо мл҃твою и алъканьѥмь· 22. живоущемъ же имъ в галилѣи рече имъ іс҃ъ· прѣданъ имать бꙑти сн҃ъ чл҃вчь въ роуцѣ чл҃вкомъ· 23. и оубьюти и· и третии д҃нь въскрьснѣть·

Б.Є.	Є.Є.	Л.Є.	Др.Є.	різночитання
II писар. Арк. 85зв., порівнюваний текст Л IV/16-22 чтв. а҃ нед. від Л.				
(20зв.) Въ онⷡ· 16. приде іс҃ъ въ назарефъ·въ нѣмьже бѣ въспитанъ· и въниде по обꙑчаю въ день соуботьнꙑи въ сборище· и въста чистъ· 17. и въдаша ѥмоу книгꙑ исаиꙗ прⷪрка· и разгноувъ книгꙑ· обрѣте мѣ сто идеже бѣ на писано· 18. дх҃ъ гн҃ь на мнѣ ѥгоже ради помаза мѧ· бл҃говѣстити нищимъ посла мѧ· ицѣлити съкроушенꙑꙗ ср҃дцмь· проповѣдати плѣньникомъ ѿпоущѣниѥ· и слѣпꙑмъ прозрѣниѥ· ѿпоустити скроушенꙑꙗ въ ѿрадоу· 19. проповѣдати лѣто гн҃е приꙗтьно· 20. и согноувъ книгꙑ въдавъ слоузѣ и сѣде· и всѣмъ въ сборищи· очи бѣста зрѧщи на нь· 21. нача же гл҃ати к нимъ· ꙗко дⷭнь събꙑ сѧ писаниѥ въ оушию вашеѥ· 22. и вси послоушьствоваша ѥмꙋ· и дивлѧхоу сѧ народи о словесѣхъ бл҃годати· исходѧщихъ из оустъ ѥго		(109зв.) Въ онⷡ. 16. приїде іс҃ъ въ назарефъ. въ немь же бѣ оуспитанъ. ї внїде по обꙑчаю въ д҃нь соуботнꙑи. во їсборище. ї оуставъ чистъ. 17. ї вдаша ѥмоу книги їсаꙗ прⷪрка. ї разъгноувъ книгꙑ. обрѣте мѣсто їдеже бѣ написано. 18. дх҃ъ гⷭнь на мнѣ ѥго же ради помаза мѧ. бл҃говѣститъ нищимъ посла мѧ. и їцѣлити съкроушенꙑꙗ ср҃дцемь. проповѣдати плѣньникомъ отъпоущеньѥ. ї слѣпꙑмъ прозрѣньѥ. отъпоустити съкроушенꙑ оу отърадоу. 19. проповѣдати лѣто гⷭне приꙗтно· 20. съгноувъ кънигꙑ ї въда слоузѣ ї сѣде. и всѣмъ во сборищи оуї бѣста зьрѧщи на нь. 21. ї нача же гл҃ати к нимъ. ꙗко дⷭнь събꙑ сѧ. писаньѥ се во оушью нашеѥ· 22. и вси послоушьствоваша ѥмꙋ. ї дивлꙗхоу сѧ о словесѣхъ блⷢ҇ти исходꙗщихъ їз оустъ ѥго	(70) Во онⷡ· 16. приде іⷭсъ в назарефъ· в нем же бѣ въспитанъ· и вниде по обꙑчаю въ д҃нь сꙋботнꙑи въ сборище· и въста чистъ· 17. и вдаша ѥмꙋ книгꙑ исаиꙗ прⷪрка· и разгнꙋвъ книгꙑ и обрѣте мѣсто· идеже бѣ написано· 18. дх҃ъ гⷭнь на мнѣ ѥго же ради помаза мѧ· бл҃говѣститъ нищимъ посла мѧ· ицѣлити скрꙋшенꙑꙗ срⷣцмь· проповѣдати плѣннікомъ ѿпꙋщениѥ· и слѣпꙑмъ прозрѣниѥ· ѿпꙋстити скрꙋшенꙑꙗ во ѿрадꙋ· 19. проповѣдати лѣто гⷭне приꙗтно· 20. и согноувъ книгꙑ въда слоузѣ сѣде· и всѣмъ въ сборищи и ѡчи бѣ зрѧщи на нь· 21. нача же гл҃ати к нимъ· ꙗко дⷭнь събꙑⷭ сѧ писаниѥ· во оушию вашеѥ· 22. и вси послоушьствоваша ѥмꙋ· и дивлѧхꙋ сѧ о словесѣхъ блⷢ҇ти· исходѧщихъ изъ оустъ ѥго	ицѣлитъ скроушенꙑхъ Лвр., Х.Є., и. съкроушенꙑꙗ М.Є., Д.Є., Л.Є., Ор., Др.; въдасть слоузѣ ... ѡчи бѣста Лвр., Д.Є., въдавъ с. ... о. бѣаста М.Є., въдавъ с. ... о. бѣста Б.Є., Ор., въда с. ... о. бѣ Др. въда с. ... о. бѣста Х.Є., Л.Є.; дивлꙗхꙋ сꙗ ѡ словѣсѣхъ бл҃годати Лвр., М.Є., Х.Є., Л.Є., Др., д. ѡ с. блⷢ҇тьнꙑхъ Ор., д. народи о с. бл҃годати Б.Є., д. бл҃годати Д.Є.;
III писар. Арк. 63, порівнюваний текст Мт XVII/14, 15, 17, 20-23 нед ї҃ нед. від Мт.				
	(с. 116) Въ ѡнⷡ. 14. чл҃вкъ нѣкꙑи пришедъ ко іс҃оу. кланѧше сѧ ѥмоу 15. и гл҃ѧ. г҃и помилоуи мѧ. сн҃ъ мои. ꙗко на новъ мⷪць бѣсноуѥть сѧ и злѣ стражеть. 17. ѿвѣщавъ же іс҃ъ рⷱе. ѡ роде невѣрьнꙑи и развращенꙑи. доколѣ с вами боудоу. доколѣ терпли васъ приведѣте ми и сѣмо. 20. іс҃ъ же рⷱе имъ. за невѣрствиѥ ваше аминь гл҃ю вамъ аще имать вѣрꙋ ꙗко зерно горюшьно. речеть горѣ прѣиди ѿсоудꙋ тамъ. и приидеть ничто же нѣ възможено боудьть вамъ. 21. родъ же сиѥ ничиме нѣ исходить токмо постомъ и мл҃твою. 22. живоущимъ же имъ въ галелѣи рⷱе имъ іс҃ъ. прѣдано боудеть снъ чл҃вчⷭкꙑи въ роуцѣ чл҃вкомъ грѣшникомъ. 23. и оубьют и. трети д҃нь въстанеть	(78–78зв.) Въ онⷡ. 14. чл҃вкъ нѣкто приїде къ іⷭсꙋ. кланѧꙗ сѧ ѥмꙋ 15. гл҃ѧ. гⷭи помилоуї сн҃а моѥго ꙗко на новъ мⷪць бѣсить сѧ ї зьлѣ стражеть. 17. отъвѣщавъ же іⷭсъ и рече. о роде невѣренъ и развращенъ. доколѣ с вами ѥсмь. доколѣ терплю васъ. прїведѣте мь и сѣмо. 20. іⷭсъ же рече имъ. за невѣрованьѥ ваше. право гл҃ю вамъ. аще имате вѣроу акꙑ зерно горошно. ї речете горѣ сеї преиди отъсюдꙋ ї тамо преїдеть. и ничьто же не мощно боудеть вамъ. 21. родъ же сии не їсходить токмѡ мл҃твою ї постомъ. 22. и живоущимъ же имъ оу галелѣи. рече їмъ іⷭсъ. преданъ бꙑти їмать сн҃ъ чл҃вчь въ роуцѣ чл҃вкомъ. 23. и оубьють и. ї третиї д҃нь въскрⷭнеть	(49) Въ ѡнⷡ· 14. чл҃вкъ нѣкто приде къ іⷭсоу кланѧꙗ сѧ ѥмꙋ 15. и гл҃ѧ· гⷭи помилꙋи сн҃а моѥго· ꙗко на новъ мⷭць бисит сѧ· и злѣ стражеть· 17. и ѿвѣщав же іⷭсъ рⷱе о роде невѣрнꙑ и развращенꙑи· доколѣ с вами бꙋдꙋ· доколѣ терплю вамъ· приведите ми и сѣмо 20. іⷭсъ же рⷱе имъ за невѣрованиѥ ваше· право гл҃ю вамъ· аще имате вѣрꙋ· акꙑ зерно гороушно· рⷱете горѣ сеи приди ѿсюдꙋ тамо приидеть· и ничто же не мощно бꙋдеть вамъ· 21. родъ же сь не исходить и нѣмъ· токмо мл҃твою и постомъ· 22. живоущимъ же имъ в галилѣи· рⷱе имъ іⷭсъ· прѣданъ имать бꙑти. сн҃ъ чл҃вцꙿь· в роуцѣ чⷪлвкмъ· 23. и оубиюти и и въ третии д҃нь въстанеть	ч҃къ етеръ, ч. нѣкꙑи +/ двн. текст/, ч. нѣкъто всюди + /Gf, Ju, Tr, Vk/; приде къ іс҃оу кланꙗꙗ сѧ всюди, крім п. къ і. молѧ Ор.; доколѣ с вами боудоу всюди с в. ѥсмь Л.Є. + / давн. текст/, д. въ васъ б. Д.Є. + /As, Mr, Kr/; доколѣ терплю вамъ Лвр., М.Є., Д.Є., Х.Є., Др., + /Ju, Tr/, д. т. вꙑ Ор.Є., васъ Є.Є., Л.Є. + /давн. текст/; мл҃твою и постомъ Лвр.Є., Є.Є., Др.Є., Л.Є. + /давн. текст/, м. и алканиѥмь /М.Є., Д.Є., Х.Є., Ор.Є., + /Gl, Ju, Tr/; третии д҃нь въстаньть Лвр., М.Є., Є.Є., Х.Є., Др.Є. + /давн. текст/, т. д. въскрⷭнеть Д.Є., Ор.Є., Л.Є. + /As, Bn, Gf, Ju, Vk/ Матф., с. 93-94.

Лвр.Є.	М.Є.	Ор.Є.	Х.Є.	Д.Є.
III писар. Арк. 80зв., порівнюваний текст Мт XXII/35-39 нед. єі҃ нед. від Мт.				
(80зв.) Въ ѡноⷡ҇. 35. законеникъ нѣкъıи пристоупи къ і҃соу. искоушаꙗ и гл҃ꙗ. 36. каꙗ заповѣдь велика въ законѣ. 37. і҃съ же рⷱ҇е ѥмоу. да любиши г҃а б҃а своѥго. всѣмь ср҃дцмь своимь. и всею д҃шею своѥю. и всѣмь оумомь своимь. 38. си ѥсть перваꙗ велика заповѣдь. 39. втораꙗ же подобна ѥи. и оузлюбиши ближьнꙗго своѥго ꙗко сам сꙗ.	(с. 103) Въ оно врѣмѧ. 35. законьникъ нѣкъıи пристꙋпи къ ісоѵсѵ. искоушаꙗ и и гл҃ꙗ. 36. оучителю каꙗ заповѣдь велика въ законѣ. 37. і҃съ же рече ѥмоу. да любиши г҃а б҃а своѥго всѣмь ср҃дцьмь своимь. и всею д҃шею своѥю и всѣмь оумъмь своимь. 38. си ѥсть пьрваꙗ и великаꙗ заповѣдь. 39. въктораꙗ же подобьна ѥи· възлюбиши ближьнѧаго своѥго акъı самъ сѧ	(37–37зв.) Въ ѡноⷡ҇· 35. законьникъ нѣкъıи пристоупи къ і҃соу· искоушаꙗи и гл҃ѧ· 36. оучителю каꙗ заповѣдь велика въ законѣ· 37. і҃съ же рⷱ҇е ѥмꙋⷪ възлюбиши г҃а б҃а своѥго всѣмь ср҃дцьмь своимь· и всею д҃шею своѥю· и всѣмь оумомь своимь· и всею крѣпостью своѥю· 38. си ѥсть пьрваꙗ великаꙗ заповѣдь 39. втораꙗ же подобьна ѥи· възлюбиши ближнꙗго своѥго акъı и самъ сѧ·	(64зв.) Въ ѡноⷡ҇· 35. законооучитель нѣкъıи приде къ і҃соу. искоушаꙗ и и гл҃ѧ. 36. оучителю. каꙗ заповѣдь больши ѥсть въ законѣ. 37. і҃съ же рече ѥмоу. възлюбишї г҃а б҃а своѥго. всѣмь ср҃дцмь твоимь. и всею д҃шею твоѥю. и всею мъıслью твоѥю. 38. си ѥсть перьваꙗ и болши заповѣдь. 39. втораꙗ же подобьна ѥи. възлюбиши искрьнѧго своѥго ꙗко самъ сѧ.	(с. 231–232) Въ оноⷡ҇· 35. законьникъ нѣкъıи пристоупи къ і҃соу искоушаꙗ и гл҃ꙗ· 36. оучителю каꙗ заповѣдь въ законѣ велика· 37. і҃съ же рече ѥмоу· да любиши г҃а б҃а своѥго· всѣмь ср҃дцемь своимь· и всею д҃шею своѥю· и всѣмь оумомь своимь· 38. си ѥсть перваꙗ и великаꙗ заповѣдь· 39. втораꙗ же подобьна ѥи· възлюбиши ближнѧго своѥго акъı самъ сѧ
III писар. Арк. 94зв., порівнюваний текст Л X/1-7 птн. є҃ нед. від Л.				
(94зв.) Въ ѡноⷡ҇. 1. ꙗви г҃ь инѣхъ оуч҃нико. о҃. и посла ꙗ по двама. прѣд лицемь своимь. въ всꙗкъ градъ и мѣсто. иде же хотѧше самъ ити. 2. и гл҃аше же к нимъ. жатва оубо многа. а дѣлатѣль мало. молите сꙗ гⷭ҇ноу жатвѣ да изведеть дѣлателꙗ. на жатвоу свою 3. идѣте се азъ посъıлаю въı. акъı агньца посрѣдѣ вълкъ. 4. не носите влагалища. ни мѣшьцꙗ. ни сапога. никого же. на поути не цѣлоуите. 5. въ ньже домъ вънидемъ колиждо. первѣѥ гл҃те се миръ домоу семоу. 6. и аще боудеть тоу сн҃ъ мира. почиѥть на немь миръ вашь. аще ли же ни. к вамъ оузвратить си. 7. оу том же домоу прѣбъıваить. ꙗдоуще и пиюще ꙗже соуть в нихъ достоинъ бо ѥсть дѣлатѣль мьздъı своѥꙗ·	(с. 120–121) Въ ѡно врѣмѧ. 1. ꙗви г҃ь инѣхъ семь десѧтъ. и посъла ꙗ посълома предъ лицьмь своимь въ всѧкъ градъ и мѣсто. ꙗко же хотѧаше самъ ити. 2. гл҃аше же къ нимъ жатва оубо многа а дѣлатель мало. молите сѧ оубо господинꙋ жатвѣ да изведеть дѣлателѧ на жатвоу свою 3. идѣте се азъ посъıлаю въı ꙗко агнъца посредѣ вълкъ. 4. не носите въլагалища ни мѣшьца ни сапогъ. и никого же на поути не цѣлоуите. 5. въ нь же домъ колижьдо вънидете пьрвѣѥ глаголѣте миръ домѫ семоу. 6. и аще бꙋдѫть сн҃ве мира почиѥть на нихъ миръ вашь. аще ли ни. къ вамъ възвратит сѧ. 7. въ томь же домоу пребъıваите ꙗдоуще и пиюще ꙗже соуть оу нихъ. достоинъ бо ѥсть дѣлатель мьздъı своѥꙗ·	(52-52 зв.) Въ оноⷡ҇· 1. ꙗви г҃ь инѣхъ· о҃· тъ оуч҃никъ· и посъла ꙗ по двѣма предъ лицемь своимь въ всѧ градъı и мѣста· ꙗмо же хотѧше самъ ити· 2. гл҃аше же к нимъ жатва оубо многа а дѣлатель мало· молите сѧ оубо гⷭ҇ноу жатвѣ· да изведеть дѣлателꙗ на жатвоу свою· 3. идѣте се азъ посъıлаю въı акъı агньца посредѣ вълкъ· 4. не носите въլагалища ни мѣшьца ни сапогъ· и никого же не цѣлоуите на поути· 5. въ нь же домъ вънидете колижьдо пьрвѣѥ гл҃те миръ домоу томоу 6. и аще боудоуть сн҃ве мира почиѥть на нихъ миръ вашь· аще ли же ни къ вамъ възвратитьⷭ҇· 7. в домоу въ томь же пребъıваите ꙗдоуще и пьюще ꙗже соуть оу нихъ· достоинъ бо ѥсть дѣлатель мьздъı своѥꙗ·	(79) Въ ѡноⷡ҇. 1. ꙗви г҃ь инѣхъ седмьдесѧтъ. и посла ꙗ прѣдъ лицемь своимь. во всѧ градъı и мѣсто. ꙗмо же хотѧше самъ ити 2. и гл҃аше же к нимъ жатъва оубо многа. а дѣлатель мало. молите сѧ гⷭ҇дноу жатвѣ. да изведеть дѣлателѧ на жатвоу свою. 3. идѣте азъ посъıлаю въı. ꙗко агньца посрѣдѣ волкъ. 4. не носите влагалища. ни мѣшьца ни сапогъ. никого же не цѣлоуите на поути. 5. во нь же домъ вънидете колиждо. первѣѥ гл҃те миръ домоу семоу 6. и аще боудоуть сн҃ове мира. почиѥть на нихъ миръ вашь. аще ли ни къ вамъ възвратить сѧ. 7. въ домꙋ в томь же прѣбъıваите ꙗдоуще и пьюще ꙗже соуть в нихъ. достоинъ бо ѥсть дѣлатѣль мьздъı своѥꙗ.	(с. 279) Въ ѡноⷡ҇· 1. ꙗви г҃ь инѣхъ седмьдесѧтъ· и посла ꙗ по двѣма прѣдъ лицемь своимь· въ всѧкъ градъ и мѣсто· ꙗко же хотѧше самъ ити· 2. и гл҃ше къ нимъ жатва оубо многа а дѣлатель мало· молите сѧ гн҃оу жатвѣ· да изведеть дѣлателꙗ на жатвꙋ свою· 3. идѣте се азъ посъıлаю въı ꙗко овьца посрѣдѣ волкъ· 4. и не носите влагалища· ни мѣшьцѧ ни сапогъ· и никто же на поути не цѣлоуите· 5. въ нь же домъ колиждо вънидете· первѣѥ гл҃те миръ домоу семꙋ· 6. аще боудоуть сн҃ове мира почиѥть на нихъ миръ вашь· аще ли ни· тъ къ вамъ възвратить сѧ. 7. въ томь домоу прѣбъıваите ꙗдоуще и пьюще ꙗже соуть оу нихъ· достоинъ бо ѥсть дѣлатѣль мьздъı своѥꙗ·

Б.Є.	Є.Є.	Л.Є.	Др.Є.	різночитання
III писар. Арк. 80зв., порівнюваний текст Мт XXII/35-39 нед. єі҃ нед. від Мт.				
(13зв.) Въ оноⷡ҇· 35. Законьникъ нѣкъıи пристоупи къ і҃соу· искоушаꙗи и гл҃ѧ· 36. оучителю каꙗ заповѣдь велика въ законѣ· 37. і҃съ же рⷱ҇е ѥмоу да любиши г҃а б҃а своѥго· всѣмь ср҃дцемь своимь· и всею д҃шею своѥю· и всѣмь оумомь своимь· 38. си ѥсть перваꙗ и великаꙗ заповѣдь· 39. втораꙗ же подобьна ѥи· възлюбиши ближнѧго своѥго акъı и самъ сѧ·	(с. 126) Въ ѡноⷡ҇· 35. законооучитѣль нѣкїи приде къ і҃соу. искоушаꙗ и и гл҃ѧ. 36. оучителю каꙗ заповѣдь ѥсть болше въ законѣ. 37. і҃съ же рⷱ҇е ѥмоу. възлюбиши г҃а б҃а твоѥго. всѣмь ср҃дцмь твоимь. и всею дшею своѥю. и всею мъıслью твоѥю. 38. си ѥсть перьваꙗ болши заповѣдь. 39. втораꙗ же подобьна ѥи възлюбиши ближнѧго своѥго и ꙗко самъ сѧ.	(98зв.–99) Въ оноⷡ҇. 35. законьникъ нѣкии пристоупи къ і҃соу. искоушаꙗ гл҃ѧ и. 36. въчителю каꙗ заповѣдь велика оу законѣ. 37. і҃съ же рече ѥмоу. да любиши г҃а б҃а своѥго. всемь ср҃дцемь Своимь. и всею д҃шею своѥю. и оусѣмъ оумомь своїмь. 38. си ѥсть перваꙗ заповѣдь. 39. оутораꙗ же подобна ѥи. оузлюбиши ближнѧго съвоѥго ꙗко самъ сѧ.	(62зв.–63) Въ ѡноⷡ҇· 35. законьникъ нѣкъıи пристоупи къ іⷭ҇у· искоушаꙗи и гл҃ѧ· 36. оучителю каꙗ заповѣдь велика въ законѣ· 37. іⷭ҇ъ же рⷱ҇е ѥмꙋ да любиши гⷭ҇а б҃а своѥго всѣмъ ср҃дцмь своимъ· и всею д҃шею своѥю· и всѣмъ оумомь своимъ 38. си ѥсть пьрваꙗ и великаꙗ заповѣдь· 39. в҃· ꙗ же подобьнаꙗ ѥи· възлюбиши ближнꙗго своѥго акъı сам сѧ·	законьникъ нѣкъıи пристоупи всюди + /Gf, Tr/, законооучитель н. приде /Є.Є., Х.Є. + /давн. текст/ з. етер п./; каꙗ заповѣдь велика всюди + /Cd, Fl, Ju, Pg, Tr/, к. з. больши Є.Є., Х.Є. + /давн. текст/; всѣмь оумомь всюди + /Ju, Tr/; всею мъıслью Є.Є., Х.Є. + /давн. текст/ Матф, с. 120-121.
III писар. Арк. 94зв., порівнюваний текст Л X/1-7 птн. є҃ нед. від Л.				
(36) Въ оноⷡ҇· 1. ꙗви г҃ь инѣхъ сѣмь десѧтъ· и посла ꙗ по двѣма прѣдъ лицемь своимь· въ всѧкъ градъ и мѣсто· амо же хотѧше самъ ити· 2. гл҃аше же къ нимъ· жатва оубо многа а дѣлатѣль мало· молите сѧ оубо гн҃оу жатвѣ· да изведеть дѣлателѧ на жатвоу своⷻ 3. идѣте се азъ посъıлаю въı ꙗко овца· посрѣдѣ волкъ· 4. не носите влагалища· ни мѣшьца ни сапогъ· и никогоже на поути не цѣлоуите· 5. во нь же домъ вънидете колиждо· первѣѥ гл҃ѣте миръ домоу семоу· 6. и ще боудоуть сн҃ве мира· почиѥть на нихъ миръ вашь· аще ли же ни· то къ вамъ миръ вашь възвратить сѧ· 7. въ томь же домоу прѣбъıваите· ꙗдꙋще и пьюще ꙗже сꙋть оу нихъ· достоѥнъ бо ѥсть дѣлатѣль мьздъı своѥꙗ·		(122 – 122зв.) Въ оноⷡ҇. 1. ꙗви г҃ь инѣхъ сѣдмьдесѧтъ. и посла ꙗ по двѣма предъ лицемь своимь. во всѧ градъı и мѣста. ꙗко же хотѧше самъ ити 2. гл҃ше же к нїмъ. жатва оубо многа а дѣлатель мало. молите сѧ оубо о гⷭ҇ни жатвѣ. и да изведеть дѣлателѧ на жатвоу свою. 3. идѣте се азъ посъıлаю въı. аки овьцꙗ посредѣ волкъ. 4. не носите влагалища ни мѣшца. ни сапогъ. никого же на поути не ицѣлѧите. 5. во нь же домъ вънїдете колиждо. первѣѥ гълаголите миръ домоу семоу. 6. аще боудоуть сн҃ве мира. почиѥть на нихъ миръ вашь. аще ли нї к вамъ оузвратить сѧ. 7. ї в томь же домоу пребъıваите. ꙗдоуще ї пьюще ꙗже соуть в нихъ. достоинъ бо ѥсть дѣлатель мъздъı своѥꙗ.	(79-79 зв.) Въ оноⷡ҇· 1. ꙗви гⷭ҇ь инѣхъ седмьдесѧтъ и посъла ꙗ по два пред лицемь своимь· во всѧкъ градъ и мѣсто· ꙗмо же хотѧше самъ ити· 2. гл҃аше же оубо к нима жатва оубо многа· а дѣлатель мало· молите сѧ оубо гⷭ҇ноу жатвѣ· да изведеть дѣлателѧ на жатвꙋ свою· 3. идѣте се азъ посъıлаю въı ꙗко агньца посредѣ волкъ· 4. не носите влагалища· ни мѣшца ни сапогъ· и никого же на пути не цѣлуите· 5. в он же домъ внидете колижьдо· пьрвѣѥ гл҃їте миръ домꙋ семоу· 6. и аще будуть сн҃ве мира почиѥть на нихъ миръ вашь· аще ли ни· къ вамъ възвратит сѧ· 7. в томь же домоу пребъıваите ꙗдоуще и пиюще· ꙗже соуть оу нихъ· достоинъ бо ѥсть дѣлатель мьздъı своѥꙗ·	и посла ꙗ по двама. прѣд лицемь своимь Лвр., по двѣма Д.Є., Б.Є., Ор., Л.Є. по два Др. и п. ꙗ посълома п. л. с. М.Є., посла ꙗ прѣд лицемь своимь Х.Є.; въ градъ и мѣсто. иде же хотѧше самъ ити Лвр., въ г. и м. ꙗко же х. с. и. М.Є., Д.Є., Л.Є., въ г. и м. ꙗмо же х. с. и. Х.Є., Ор., Др., Б.Є. амо; посъıлаю въı. акъı агньца Лвр., М.Є., Х.Є., Ор., Др., п. в. ꙗ. овьца Д.Є., Б.Є., Л.Є.; аще боудеть тоу сн҃ъ мира Лвр., а. бꙋдѫть сн҃ве м. М.Є., Д.Є., Б.Є., Х.Є., Л.Є., Ор., Др.; к вамъ оузвратить си Лвр., к в. възвратит сѧ М.Є., Др., възвратить сѧ Д.Є., Б.Є., Х.Є., оузвратить сѧ Л.Є., възвратитьⷭ҇ Ор.;

Лвр.Є.	М.Є.	Ор.Є.	Х.Є.	Д.Є.
III писар. Арк. 112, порівнюваний текст М X/24-29 птн. ді҃ нед. від М.				
(112) Рє҃ г҃ь своимъ вѹченикомъ 24. ꙗко нѣоудобь есть оуповающимъ на ба҃тьство. въ црство въ бжїе внити. 25. оудобѣ есть вѣльблоудоу. сквозѣ иглинѣ оуши проити. неже ба҃тоу во цртво бжїе вънити. 26. ѡни же излиха дивлꙗхоу сꙗ гл҃ще въ себе. кто можеть спн҃ъ быти. 27. и възрѣвъ на на гл҃а. въ чл҃вцѣхъ не мощно нъ не оу ба҃. все мощно есть ѿ ба҃. 28. и нача петро гл҃ати емоу. се мы ѡставихомъ все. и оу слѣдъ тебе идохомъ. 29. ѿвѣщав же іс҃ъ рече· правъ гл҃ю вамъ. никто же есть иже ѡстави домъ. или братью или сестры. или ѡц҃а или мт҃рь. или женоу. или чада. или села мене дѣлꙗ· и евг҃лиꙗ дѣлꙗ·	(148–149) Рече г҃ь своимъ оученикомъ. 24. ꙗко неоудобь есть оупъвающиимь богатьствъмь. въ црьство бжїе вънити. 25. оудобѣе есть вельбоудоу сквозѣ игълинѣ оуши проїти неже богатоу въ црьство божие вънити. 26. они же їзлиха дивлѧахоу сѧ гл҃юще къ себѣ кто можеть сп҃сенъ быти. 27. и възрѣвъ на нѧ іс҃ъ гл҃а. въ чл҃вцѣхъ не мощьно а не отъ ба҃. вьсе мощьно есть отъ ба҃. 28. и нача петръ гл҃ати емоу се мы оставихомъ все и въ слѣдъ тебе идохомъ. 29. отъвѣщавъ же іс҃ъ рече. право гл҃ю вамъ никто же есть иже оставить домъ. или братию или сестры. или оц҃а и мт҃рь или женоу или чада. или села мене ради ї еуанггелиꙗ ради.	(73) Рече г҃ь своимъ оученикомъ· 24. ꙗко неоудобь есть оуповающимь ба҃тьствъмь въ црство б҃ие въните· 25. оудобѣе есть вельблоудоу сквозѣ иглѧнѣи оуши проити· неже ба҃тоу въ црство б҃ие въніти· 26. они же излиха дивлѧхоу сѧ гл҃ще къ себе· кто можеть сп҃сенъ быти· 27. и възрѣвъ на нѧ іс҃ъ гл҃а въ чл҃вцѣхъ не мощьно но не оу ба҃· все бо мощьно есть ѿ ба҃· 28. и нача петръ гл҃ати емоу· г҃и се мы оставихомъ все и въ слѣдъ тебе идохомъ· 29. ѿвѣщавъ же іс҃ъ рече· право гл҃ю вамъ· нікто же есть иже оставить домъ· или братью или сестры· или оц҃а или мт҃рь· или женоу или чада или села имени моего ради и еуг҃а·	(100) Рє҃ г҃ь своимъ оученикомъ. 24. ꙗко неоудобь есть оуповающимъ на ба҃тьство въ црство бж҃ье вънити. 25. оудобѣ есть вельбоудоу. сквозѣ иглинѣ оуши проити. неже ба҃тоу во цртво бж҃ье вънити. 26. ѡни же излиха дивлѧхоу сѧ гл҃ще въ себе. кто можеть сп҃нъ быти. 27. и възрѣвъ на нѧ гл҃а. въ чл҃вцѣхъ не мощьно нъ не ѿ ба҃. все мощьно есть ѿ ба҃. 28. и нача петръ гл҃ати емоу. се мы ѡставихомъ вьсе. и въ слѣдъ тебе идохомъ. 29. ѿвѣщавъ же іс҃ъ и рече правъ гл҃ю вамъ. никто же есть иже ѡставить домъ. или братью или сестры или ѡц҃а или мт҃рь. или женоу или чада. или села мене дѣлꙗ·	(с. 353) Рє҃ г҃ь своимъ оу҃· 24. ꙗко неоудобь есть оуповающимь бг҃атьствомь въ црство бж҃ье вънити· 25. Пропущено вірш 26. они же излиха дивлꙗхоу сѧ гл҃юще къ себе· кто можеть сп҃сенъ быти· 27. и възрѣвъ на нѧ іс҃ъ гл҃а· въ чл҃вцѣхъ не мощьно нъ не оу ба҃· все мощьно есть ѿ ба҃· 28. и начѧ петръ гл҃ати емоу· се мы оставихомъ все· и въ слѣдъ тебе идохомъ· 29. ѿвѣщавъ же іс҃ъ рече· право гл҃ю вамъ· никто же есть иже оставить домъ ли братью· или сестры· или мт҃рь· или оц҃ѧ· или женоу или чѧда· или села имене моего дѣлѧ·
III писар. Арк. 119, порівнюваний текст Мт XXV/31-35 нед. м'ясопус. від Мт.				
(119зв.) Рє҃ г҃ь 31. егда придеть сн҃ъ чл҃вчь въ славѣ своеи. и вси ст҃ии ан҃гли с нимь. тъгда сꙗдеть на прѣстолѣ славы своеꙗ. 32. и зберѹть сꙗ прѣд нимь всꙗ страны. разлоучать ꙗ другъ ѿ дроуга. ꙗкоже пастоухъ ѿлоучаеть ѡвца ѿ козлищь. 33. и поставить ѡвца. ѡ десноую себе. а козлища ѡ лѣвоую. 34. тъгда речеть црь ѡ десноую его. приидѣте бл҃гвлении ѡц҃а моего наслѣдоуите. приимѣте оуготованое вамъ црство. ѿ сложѣньꙗ мира сего. 35. възаалкахъ бо сꙗ. и дасте ми ѣсти. въждадахъ сꙗ. и напоисте мꙗ. 36. нагъ и ѡдѣсте мꙗ. болѣхъ и посѣтисте мꙗ. въ темници бѣхъ придосте къ мнѣ.	(с. 187–188) 31. егда приде сн҃ъ чл҃вчь въ славѣ своеи и вьси ст҃иї ан҃гли съ нимь. тъгда сѧдеть на прѣстолѣ славы своеꙗ 32. и съберѹт сѧ прѣдъ нимь вси ꙗзыци. и разлоучить ꙗ дроугъ отъ дроуга ꙗко же пастоухъ разлоучаеть овьца отъ козьлищь. 33. и поставить овьца о десноую себѣ· а козьлища о шюю. 34. тъгда речеть црь соущимъ о десноую его. придѣте бл҃гсвнии оц҃а моего наслѣдоуите оуготованое вамъ црство отъ сложениꙗ мира. 35. възалкахъ бо сѧ и дасте ми ꙗсти. въждадахъ и напоисте мѧ. страньнъ бѣхъ и въведосте мѧ. 36. нагъ и ѡдѣсте мꙗ болѣхъ и посѣтисте мене. въ тьмьници бѣхъ и придосте къ мнѣ.	(85) Рє҃ г҃ь· 31. егда придеть сн҃ъ чл҃вьскыи въ славѣ своеи· и вси ст҃ии ан҃гли с нимь· тъгда сѧдеть на престолѣ славы своеꙗ· 32. и съберѹть предъ нимь всѧ страны· и разлоучать ꙗ другъ ѿ дроуга· ꙗко же разлоучаеть пастухъ овца ѿ козлищь· 33. и поставить овца ѡ десноую себе· а козлища о лѣвоуж· 34. тъгда рєть црь соущимъ ѡ десноую его придѣте бл҃гнии ѡц҃а моего· приимѣте оуготованое вамъ црствие ѿ сложениꙗ мира· 35. възалкахъ бо сѧ и дасте ми ꙗстї· въжадахъ и напоисте мꙗ· страненъ бѣхъ и въведосте мꙗ· 36. нагъ и одѣсте мꙗ· боленъ бѣхъ и посѣтисте мене· въ темници бѣхъ и придосте къ мнѣ.	(111) Рє҃ г҃ь 31. егда придеть сн҃ъ чл҃вьскыи въ славѣ своеи. и вси ст҃ии ан҃гли с нимь. тъгда сѧдеть на прѣстолѣ славы своеꙗ 32. и съберѹть сѧ прѣд нимь всѧ страны. и разлоучить ꙗ другъ ѿ дроуга. ꙗко же пастоухъ ѿлоучаеть ѡвьца ѿ козлищь. 33. и поставить ѡвьца. ѡ десноую себе. а козлища ѡ лѣвоую. 34. тогда речеть црь соущимъ ѡ десноую его. придѣте бл҃гвлении ѡц҃а моего. приимѣте оуготованое вамъ црство. ѿ сложѣниꙗ мира сего. 35. възалкахъ бо сѧ. и дасте ми ꙗсти въждадахъ сѧ и напоисте мѧ. 36. нагъ и ѡдѣсте мѧ. болѣхъ и посѣтисте мене. въ темници бѣхъ и придосте ко мнѣ.	(с. 450–451) 31. егда же придѣть сн҃ъ чл҃вчь въ славѣ своеи· и вси ст҃ии ан҃гли съ нимь· тогда сѧдеть на прѣстолѣ славы своеꙗ· 32. и съберѹть сѧ прѣдъ нимь всѧ ꙗзыци· и разлоучѧють ꙗ дроугъ ѿ дроуга· ꙗкоже разлѹчѧеть пастухъ овьцѧ ѿ козлищь· 33. и поставить овьцѧ о десноую себе· а козлища о лѣвоую· 34. тогда речеть црь соущимъ о десноую его· придѣте бл҃гвлении оц҃а моего наслѣдоуите оуготованое вамъ црство ѿ сложеньꙗ мира· 35. възалкахъ бо сѧ и дасте ми ꙗсти· въжадахъ сѧ и напоисте мѧ· страненъ бѣхъ и въведосте мѧ· 36. нагъ и ѡдѣсте мѧ· болѣхъ и посѣтисте мене· въ темници бѣхъ и придосте къ мнѣ.

Б.Є.	Є.Є.	Л.Є.	Др.Є.	різночитання
III писар. Арк. 112, порівнюваний текст М X/24-29 птн. ді҃ нед. від М.				
(73зв.) Рече г҃ь своимъ оученикомъ· 24. ꙗко неоудобь есть оуповающимь богатьствомь· въ црство бж҃и вънити· 25. оудобь есть вѣльблоудоу сквозѣ иглинѣ оуши проити· неже богатоу въ црьство бжїе вънити· 26. они же излиха дивлѧхоу сѧ гл҃юще къ себе· кто можеть сп҃сенъ быти· 27. и възрѣвъ на нѧ іс҃ъ гл҃а· въ чл҃вцѣхъ не мощьно нъ не оу ба҃· все мощьно есть ѿ ба҃· 28. и начатъ петръ гл҃ати емоу· се мы оставихомъ все· и въ слѣдъ тебе идохмъ· 29. ѿвѣщавъ же іс҃ъ рече· право гл҃ю вамъ· никто же есть иже оставить домъ· или братию или сестры· или оц҃а или мт҃рь· или женоу или чада· или села мене дѣлѧ· и еуг҃а ради·		(152) Рече г҃ь своимъ оученимъ. 24. ꙗко нѣоудобь есть оуповающїимъ ба҃тьствомь въ црство бб҃ие внити. 25. оудобь есть вельблоудоу сквозѣ иглинѣ оуши проити. неже ба҃тоу во цртво бб҃ие внити. 26. оні же излиха дивлѧхоу сѧ гл҃ще къ собѣ кто можеть сп҃нъ быти. 27. и оузрѣвъ на нѧ їс҃ъ гл҃а оу чл҃вцѣхъ не мощно а не отъ ба҃. все бо мощно есть отъ ба҃. 28. нача петръ гл҃ти емоу. се мы ѡставихомъ все. и оу слѣдъ тебе идохомъ. 29. отъвѣщавъ же іс҃ъ рече право гл҃ю вамъ. никто же есть иже ѡставить домы ли братью или сестроу. или оц҃а или мт҃рь. или женоу или чада или села. имени моего дѣлꙗ. и еваньгѣлѣꙗ дѣлꙗ.	(104) Рє҃ г҃ь своимъ оуч҃нкомъ· 24. ꙗко неоудобь есть оуповающимь ба҃тьствомь· въ црство б҃ие внити· 25. оудобѣе есть вельблуду сквозѣ игольи оуши проити· неже ба҃ту въ црство б҃ие внити· 26. они же излиха дивлѧху сѧ гл҃ще к себѣ· кто можеть сп҃снъ быти· 27. възрѣвъ на нѧ іс҃ъ гл҃а· въ чл҃вцѣхъ не мощно но не оу б҃а· все бо мощно есть 28. и нача петръ гл҃ати ему· се мы оставіхомъ все и въ слѣдъ тебе идохомъ· 29. ѿвѣщавъ же іс҃ъ рє҃ имъ· право гл҃ю вамъ· никто же есть иже оставить домъ или бра҃ю или сестры· или оц҃а или мт҃рь· или жену или чада· или села мене дѣлѧ· и еуг҃алиꙗ дѣлѧ·	оуповающимъ на ба҃тьство Лвр.Є., Х.Є., оу. богатьствъмь М.Є., Д.Є., Б.Є., Ор.Є., Л.Є., Др.; сквозѣ иглинѣ оуши Лвр., М.Є., Х.Є., Б.Є., Л.Є., иглѧнѣи Ор.Є., игольи Др.; гл҃ще въ себе Лвр.,Х.Є., гл҃юще къ себѣ М.Є., Др.Є., себе Д.Є., Б.Є., Ор.Є., собѣ Л.Є.; или села мене дѣлꙗ. и евг҃лиꙗ дѣлꙗ Лвр.Є., Др., и.с. м. д. и е. ради Б.Є., и.с. м. ради ї е. ради М.Є., и.с. м. дѣлꙗ Х.Є., и.с. имени моего дѣлꙗ. и е. дѣлꙗ Л.Є. и.с. имени моего дѣлѧ Д.Є., и.с. имени моего ради и еуг҃а Ор.Є.;
III писар. Арк. 119, порівнюваний текст Мт XXV/31-35 нед. м'ясопус. від Мт.				
(93 зв.–94) Рече г҃ь· 31. егда приидеть сн҃ъ чл҃вчь въ славѣ своеи· и вси ст҃ии ан҃гели с нимь· тогда сѧдеть на прѣстолѣ славы своеꙗ· 32. и съберѹть сѧ прѣдъ нимь всѧ страны· и разлоучить ꙗ дроугъ ѿ дрѹга· ꙗкоже пастухъ ѿлоучаеть овцѣ ѿ козлищь· 33. и поставить овцѣ о десноую себе· а козлища о шоуюю· 34. тогда речеть црь соущимъ о десноую его· приидѣте бл҃гвлении оц҃а моего· приимѣте оуготованое вамъ црство ѿ сложѣниꙗ всего мира· 35. възалкахъ· бо и дасте ми ꙗсти· въжадахъ и напоисте мѧ· чюжь бѣхъ и въведосте мѧ· 36. нагъ бѣхъ и одѣсте мѧ· болѣхъ и посѣтисте мене· въ темници бѣхъ и приидосте ко мнѣ	(с. 159) Рє҃ г҃ь 31. егда придеть сн҃ъ чл҃вкъıи. въ славѣ своеи вси ст҃ии ан҃гли с нимь тогда сѧдеть на прѣстолѣ славы своеꙗ 32. и сберѹть сѧ прѣд нимь вси ꙗзыци. и разлоучаеть ꙗ другo ѿ дроуга. ꙗко же пастърь разлоучаеть ѡвьца ѿ козлищь. 33. и поставлѧеть ѡвьца ѡ десноую себе. а козлища ѡ лѣвоую. 34. тогда рчеть црь соущимъ ѡ десноую его. придѣть бласловлѐнии ѡц҃а моего. наслѣдуите оуготованое вамъ црствье бж҃ье. ѿ сложѣньꙗ всего мира. 35. възалкахъ бо сѧ и дасте ми ꙗсти въжадахъ сѧ напоесте мѧ. 36. наго бѣхъ и ѡдѣсть мѧ. болѣхъ и посѣтисте мене. въ темници бѣхъ придесте къ мнѣ.	(170) Рє҃ г҃ь 31. егда приидеть сн҃ъ чл҃вчь оу славѣ своеи. вси ст҃ии аньгели с нимь. и тогда сѧдеть на престолѣ славы своеꙗ. 32. и сберѹть сꙗ пред нимь всѧ страны. и разлоучать ꙗ другъ отъ дроуга. ꙗко же пастоухъ разълоучаеть овьцѧ отъ козлищь. 33. и поставить овьцѧ. о десноую себе. а козлища о лѣвоую. 34. и тогда речеть црь соущимъ о десноую его. придѣте бл҃гвлении ѡц҃ѧ моего. приимѣте оуготованое вамъ црствье. отъ сложеньꙗ мира сего. 35. оузъалъкахъ бо сѧ дасте ми ꙗсти. и оужадахъ напоисте мѧ. страненъ бахъ ведосте мꙗ 36. нагъ одѣсте мѧ. болѣхъ и посѣтисте мене. и оу темници бахъ приидосте ко мнѣ.	(117) Рє҃ г҃ь 31. егда придеть сн҃ъ чл҃вць въ славѣ своеи· и вси ст҃ии и ан҃гли с нимь· тогда сѧдеть на пртлѣ славы своеꙗ· 32. и сберуть сѧ пред нимь вси ꙗзыци· разлучить другъ ѿ друга· ꙗко же пастухъ разлучаеть овча ѿ козлищь· 33. и поставить овьча. ѡ деснүю себе· а козлища о лѣвую· 34. тогда рє҃ть црь сущимъ· о деснүю его. придете бл҃гвлении ѡц҃а моего приимете оуготованое вамъ црство ѿ сложениꙗ мира сего· 35. взаалкахъ бо сѧ и дасте ми ꙗсти въжадахъ бо сѧ и напоисте мѧ страненъ бѣхъ и въведосте мѧ· 36. нагъ и одѣсте мене· болѣнъ бѣхъ посѣтисте мене· в темницѣ бѣхъ придосте ко мнѣ·	и зберѹть сꙗ прѣд нимь всꙗ страны Лвр., съберѹть сѧ Б.Є., Х.Є., Ор., Л.Є. + /страны Gf/, и съберѹт сѧ прѣдъ нимь вси ꙗзыци М.Є., съберѹть сѧ Д.Є., Є.Є., Др.Є. + /двн. текст/; пастоухъ ѿлоучаеть Лвр., Х.Є., Б.Є. + /Fl, Gf, Vl/, пастоухъ разлоучаеть М.Є., Д.Є., Ор.Є., Л.Є., Др.Є. +/пастоухъ Ar, Gl, Ju, SK, Tr/, пастърь разлоучаеть Є.Є. +/двн. текст/; а козьлища о шюю М.Є., Б.Є. + /двн. текст/; ѡ лѣвоую Лвр., Д.Є., Є.Є., Х.Є., Ор.Є., Л.Є., Др.Є. + /Ar, Gf, Gl, Ju, OE, Vk, Zg, Tr/; наслѣдоуите. приимѣте оуготованое вамъ црство Лвр.Є., наслѣдоуите оуготованое вамъ црство М.Є., Д.Є., Є.Є. + /двн. текст/, приимѣте оуготованое вамъ црство Б.Є., Х.Є., Ор.Є., Л.Є., Др.Є. + / приимѣте Gf/. /Матф. с. 139/;

Лвр.Є.	М.Є.	Ор.Є.	Х.Є.	Д.Є.
III писар. Арк. 165, астрономічний рік /за листопад а҃ Мт X/1-8				
(165) Въ ѡноⷡ҇. 1. призва і҃съ ѡба на десꙗть оучн҃ка своꙗ. и дасть имъ власть на дх҃ы нечисты. да изгонити ꙗ и цѣлити ꙗ. вcь недоугъ и всꙗкъ болѣзнь. 5. сиꙗ оба на і҃. посла і҃съ. заповѣдавъ имъ гл҃ꙗ. въ поуть странѣ идѣте. и въ градъ самарꙗнъ. нѣ внидѣте. 6. идѣте же паче к овцамъ погъıбшимъ домоу изл҃ва. 7. ходꙗще же проповѣдаите гл҃ще. ꙗко приближи сꙗ црⷭ҇твие нбⷭ҇ное. 8. болꙗщаꙗ ицѣлить. мертвъıꙗ оускрѣшаите. прокаженъıꙗ ѡчищаите. бѣсъı изгоните. туне приꙗсте. тоуне и дадите	(с. 233) Въ ѡноⷡ҇. 1. призва і҃съ ѡба на десѧте оученика своꙗ дасть имъ власть на доухсѣхъ нечⷭ҇тъıихъ и да изгонѧть ꙗ. и исцѣлтѧть вьсѧкъ недоугъ и вьсѧкоу ꙗзю. 5. сиꙗ оба на десѧте посъла і҃съ заповѣдавъ имъ гл҃ѧ. въ поуть ꙗзъıкъ не въходите. 6. идѣте же паче къ овьцамъ погъıбъшиимъ домоу изл҃ева. 7. ходѧще же проповѣдаите гл҃юще ꙗко приближи сѧ црⷭ҇тво нбⷭ҇ьное. 8. болꙗщаꙗ цѣлите мертвъıꙗ въскрѣшаите прокаженъıꙗ ѡчищаите. бѣсъı изгоните. туне приꙗсте тоуне же и дадите	(127–127зв.) Въ ѡноⷡ҇· 1. призва і҃съ оба на десѧте оученика своꙗ· и дасть имъ власть на дх҃ы нечⷭ҇тъıꙗ да изгонѧть ꙗ· и ицѣлѧть всѧкъ недоугъ и всѧкоу ꙗзю· 5. сиꙗ посла і҃съ· заповѣдавъ имъ гл҃ꙗ· въ поуть ꙗзъıкъ не идѣте· и въ градъ самарѧньскъ не въниде̑те· 6. идѣте же паче къ ѡвьцамъ погъıбъшимъ домоу изл҃ва· 7. ходꙗще же проповѣдаите гл҃ще ꙗко приближи сѧ црⷭ҇тво нбⷭ҇ное· 8. болꙗщаꙗ ицѣлите прокаженъıꙗ ѡчїщаите· бѣсъı изгоните· туне приꙗсте тоуне же и дадите	(157зв.–158) Въ ѡноⷡ҇. 1. призва і҃съ ѡбанадесѧте оученика своꙗ. дасть имъ власть на дх҃ы нечⷭ҇тъıꙗ. изгонити ꙗ ицѣлити всѧкъ недоугъ и всѧкоу болѣзнь. 5. ѡбѣма же на десѧть ап҃лма имена соуть … заповѣдавъ имъ гл҃ѧ. въ поуть странъ не идѣте. и въ градъ самарѧнескъ не внидѣте. 6. идѣте же паче к овьцамъ погъıбшимъ домоу изл҃ва. 7. ходꙗще проповѣдаите гл҃ще. ꙗко приближи сꙗ црⷭ҇тво нбⷭ҇ное. 8. болꙗщаꙗ цѣлите. мертвъıꙗ въскрѣшаите. прокаженъıꙗ ѡчищаите. бѣсъı изгоните. туне приꙗсте. тоуне же и дадите	(с. 533) Въ ѡноⷡ҇· 1. призва і҃съ ѡбанадесѧте оученика своꙗ дасть имъ власть на дх҃ы нечистъıꙗ· и да изгонѧть ꙗ· и ицѣлити весь недоугъ и всю болѣзнь· 5. сиꙗ обанадесѧте посла і҃съ· заповѣдавъ имъ гл҃ꙗ· въ поуть странъ не идѣть· и въ градъ самарѧнескъ не въходите· 6. идѣть же паче къ овцѧмъ погъıбъшимъ домоу изл҃ева· 7. ходꙗще же проповѣдаите гл҃юще ꙗко приближи сѧ црⷭ҇тво нбⷭ҇ное· 8. болꙗщаꙗ ицѣлите прокаженъıꙗ ѡчищаите· бѣсъı изгоните· туне приꙗсте тоуне же и дадите

Б.Є.	Є.Є.	Л.Є.	Др.Є.	різночитання
III писар. Арк. 165, астрономічний рік /за листопад а҃ Мт X/1-8				
	(с. 273) Въ ѡноⷡ҇. 1. призва і҃съ ѡба на десѧте оученика своꙗ. дасть имъ власть на дс҃ѣхо неч҆тъıхъ. да изгонѧть ꙗ. ицѣлѧти всѧкъ недоуго и всѧкоу болѣзне. 5. сиꙗ посла і҃съ заповѣдавъ имъ гл҃ѧ на поуть ꙗзъıкъ не идьть. въ градъ самарѧнескъ не внидьте. 6. идѣте же паче ко овцамъ погибшимъ домоу изл҃ва. 7. ходѧще же проповѣдаите гл҃ще. ꙗко приближи сѧ цр҆тво нбⷭ҇ное. 8. болꙗщаꙗ ицѣлите бѣсъı изионите. туне приꙗста. тоуне же и дадита	(234зв.–235) Въ ѡноⷡ҇. 1. призва і҃съ ОБанадесѧть оученика своꙗ. и дасть имъ власть на дх҃ы нечⷭ҇ты. да изгонѧть ꙗ. ї исцѣлити весь недоугъ. и всю болезнь. 5. сиꙗ ОБанадесѧть посла і҃съ. заповѣдавъ имъ гл҃ѧ. въ поуть страненъ не идѣте. и въ градъ самарѣюскъı не оуходите. 6. идѣте же паче къ овцѧмъ погъıбшимъ домоу изл҃воу. 7. ходꙗще же проповѣдаите гл҃ще. ꙗко приближи сѧ црⷭ҇твье нбⷭ҇ное. 8. болꙗщаꙗ исцѣлите. прокаженъıꙗ Оучїщаите. бѣсъı изгонѣте. туне приꙗсте. тоуне же и дадѣте	(163зв.–164) Въ оноⷡ҇· 1. призва і҃съ ОБа на ·і҃· оучн҃ка своꙗ дасть на дс҃ѣхъ нечⷭ҇тъıхъ изгонѧть и ичѣлѧть всѧкъ недоугъ и всѧкоу ꙗзю в людехъ· 5. сиꙗ оубо ОБа на ·і҃· посла і҃съ· заповѣда имъ гл҃ꙗ· въ поуть ꙗзъıкъ не идете и въ градъ самарѧнскъ не внидете· 6. идете же паⷱ҇ ко овцамъ погъıбьшимъ домоу изл҃ва 7. и ходѧщи же проповѣдите гл҃ще· ꙗко приближи сѧ црⷭ҇тво небесное· 8. болꙗщаꙗ ичелите мр҃твъıꙗ вскрⷭ҇шаите· прокаженъıꙗ Оучищаите бѣсъı изгоните туне приꙗсте тоуне же и дадите	на дх҃ы нечистъı Лвр.Є., Л.Є. + /Gl, Tr/ на д. нечистъıꙗ Д.Є., Х.Є., Ор.Є., + /Bn, Ju/ на доухсѣхъ нечⷭ҇тъıихъ М.Є.,Є.Є., Др.Є. + /двн. текст/; вcь недоугъ и всꙗкъ болѣзнь Лвр.Є., вьсь + / Gf, Gl, Kr, Tr/ н. и всю б. Д.Є., Л.Є., всѧкъ н. и всѧкоу б. Є.Є., Х.Є., вьсѧкъ недоугъ и вьсѧкоу ꙗзю М.Є., Ор.Є., Др.Є. + /ꙗзю As, Kr, Mr/; въ поуть странъ + /Gl/ не идѣте Д.Є., Лвр.Є., страненъ + / Gf/ Л.Є., въ поуть ꙗзъıкъ + /двн. текст/ не въходите М.Є. въ п. ꙗ. не идѣте Ор.Є., Др.Є., на п. ꙗ. не идьть Є.Є. /Матф. с. 55/,